

=====

Kalendarz Miński

BIBLIOTEKA
UMCS
LJUBLJANA

NA ROK 1912.

Cena 20 kop.

=====

Prosimy porównać nasze ceny, nasz
wyborowy materiał.

IGNATYCZE

SZKÓŁKI

róż, drzew parkowych, leśnych
i owocowych

Wilhelma Jelskiego

poczta Mińsk gub.

Telegraf „Mińsk Ignatycze Szkółki“.

Telefon na Mińskiej stacji centr. 122

Cennik drzew owocowych i ozdobnych oraz katalog ilustrowany, zawierający odmian 600
róż, 150 nowości, na żądanie bezpłatnie.

Zakład udziela bezpłatnie rad i wskazówek w sprawie urządzenia par-
ków, sadów i t. p. Plany wykonywa po cenach kosztu. Poleca fa-
chowych ogrodników i pomocników.

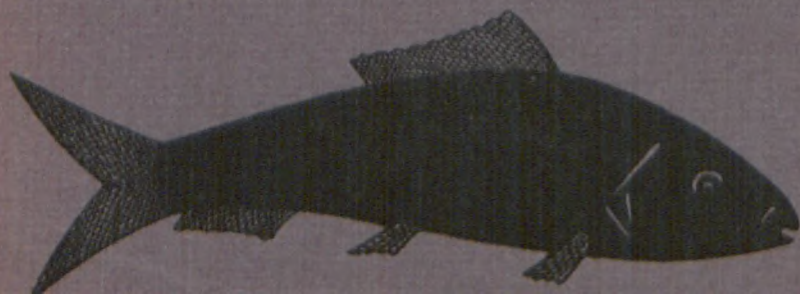
SKŁADY HURTOWE

Angielskiego Superfosfatu

TOMASÓWKI i innych nawozów sztucznych.

Józef Jacuński w Libawie.

Składy Hurtowe ŚLEDZI Królewskich Holenderskich
i innych, Karbolineum, Franc. Terpentyny i innych
towarów zagranicznych.

KALENDARZ MIŃSKI

NA ROK PRZESTĘPNY

1912

WYDAWNICTWA ROK IV.

Oszczędność i praca
Ludzi wzbogaca.

Bolesław Gałach

Drukarnia „Znicz” w Wilnie, Ś-to Jańska 19.
1912.

erws. 4551/4.

LIBRARY
UNIVERSITY
OF CALIFORNIA

K 641/55/81

Nowy Rok 1912.

Uśmiechnięte, rozmarzone, życia tchem opromienione

Wita nas pachole.

Takie cudne, takie miłe, zdrowie, szczęście, krasę, siłę

Mając na swem czole

„Skąd przybywasz, lube dziecię, co chcesz robić na tym świecie,

Pełnym biedy, troski?

Jakie imię dano tobie, czem dostarczasz byt osobie

Swej przy pieczy Boskiej?”

„Przybywam z nieskończoności; chcę dać szczęście dla ludzkości

Nie zmienne, a stałe.

Nazywam się Nowym Rokiem; szczęścia ludzi żyć urokiem

To me jadło całe...”

„A na czemże to zależy szczęście starców i młodzieży —

Naszej ziemi synów?

Aby szczęścia zakosztować, pewnie dużo trza pracować

Wielkich trzeba czynów?”

„Szczęście, żadne tak w narodzie, na miłości i na zgodzie

Głównie się opiera.

A osiągnąć da się ono przez oświatę zaszczepioną;

Książka ją zawiera“.

„O, ty szczęścia cny szafarzu!... my ci chcemy w kalendarzu

Pomódz w twojej pracy.

Pójdziem razem pewnym krokiem... Więc, witamy z Nowym Rokiem

Razem Was, Rodacy!...

Antoni Skrodzki.

Табель-Календарь на Высокоосный 1912 годъ.

Дни	I Январь	II Февраль	III Мартъ	IV Апрель	V Май	VI Июнь
Воскресенье	1 8152229	5121926	4111825	1 8152229	6132027	3101724
Понедѣльникъ	2 9162330	6132027	5121926	2 9162330	7142128	4111825
Вторникъ	310172431	7142128	6132027	3101724	1 8152229	5121926
Среда	4111825	1 8152229	7142128	4111825	2 9162330	6132027
Четвертъ	5121926	2 91623	1 8152229	5121926	310172431	7142128
Пятница	6132027	3101724	2 9162330	6132027	4111825	1 8152229
Суббота	7142128	4111825	310172431	7142128	5121926	2 9162330
Дни	VII Июль	VIII Августъ	IX Сентябрь	X Октябрь	XI Ноябрь	XII Декабрь
Воскресенье	1 8152229	5121926	2 9162330	7142128	4111825	2 9162330
Понедѣльникъ	2 9162330	6132027	3101724	1 8152229	5121926	310172431
Вторникъ	310172431	7142128	4111825	2 9162330	6132027	4111825
Среда	4111825	1 8152229	6121926	310172431	7142128	5121926
Четвертъ	5121926	2 9162330	6132027	4111825	1 8152229	6132027
Пятница	6132027	310172431	7142128	5121926	2 9162330	7142128
Суббота	7142128	4111825	1 8152229	6132027	3101724	1 8152229

ДНИ НЕПРИСУСТВЕННЫЕ:

ЯНВАРЬ	1. Новый Годъ. Крещение Господне.	МАЙ	25. Рожд. Ея И. В. Госуд. Имп. 13-14. Дни Св. Троицы и Св. Духа.	СЕНТЯБРЬ	26. Прест. Св. Ан. Иоанна Богосл.
ФЕВРАЛЬ	2. Сретение Господне. 3-4. Пятн. и Суб. Сырная нед.	ИЮНЬ	29. Св. Ан. Петра и Павла. 22. Троица. Ея Имп. В. Влад. Г. И.	ОКТАБРЬ	1. Покровъ Пресв. Богородицы. 5. Прест. Еро И. В. Гос. Насл.
МАРТЪ	25. Благовѣст. Пресв. Богород.	ИЮЛЬ	30. Маринъ Богодородиц. 30. Прест. Ея Имп. В. Влад. Г. И.		21. Восп. на прест. Еро И. В. Гос.
"	22-24. Четр., Пятн. и Суб. Стр. седм.	"	30. Прест. и Вел. Каяя Алексѣя Николаевныч.		22. Иконы Казанской Бож. Мат.
"	23-26. Пасха Христова. Гео. Ея И. В. Гос. Имп. Алек. геологовъ.	АВГУСТЪ	6. Преображение Господне. 16. Успеніе Пресв. Богородицы.	НОЯБРЬ	14. Маринъ Богодородиц.
МАЙ	6. Рождене Е. И. В. Гос. Имп. Николая Александровича.	"	29. Прест. и Вел. Батр. Вел. Кн. Александръ Невскаго.	ДЕКАБРЬ	21. Ввел. во хр. Пр. Богородицы.
"	9. Прест. муч. Св. Ник. Чудот.	"	30. Прест. и Вел. Батр. Вел. Кн. Александръ Невскаго.	"	22. Иконы Чудотворца.
"	14. Коронац. Итх. Импер. Вел.	СЕНТЯБРЬ	8. Рожд. Пресв. Богородицы.	"	23. Прест. Еро Им. Вел. Госуд.
"	3. Вознесене Господне.	"	14. Воздвиг. Креста Господня.	"	25-27. Дни Рождества Христова.

Rok obecny według rachuby chrześcijańskiej jest 1912, licząc od Narodzenia Chrystusa Pana. Jest on rokiem przestępnym o 366 dniach, czyli 52 tygodniach i 2 dniach, a zaczyna się według starego kalendarza w niedzielę, dnia 1 stycznia, który odpowiada 14 stycznia kalendarza nowego.

Kościół wschodni (grecki) liczy czas od stworzenia świata, podług tak zwanej „ery bizantyjskiej“. Stworzenie świata liczy on na 1 września r. 5509 przed Chrystusem Panem, zatem zaczyna swój rok 7420 1 września starego stylu, czyli 14 września nowego stylu. Tak liczyli lata i Rosjanie aż do czasów Piotra Wielkiego, od początku ośmnastego wieku liczą wprawdzie lata na sposób zachodni, ale zresztą trzymają się starego (juljańskiego) kalendarza, i z tego powodu w rachubie czasu pozostali o 13 dni w tyle za innymi chrześcijańskimi narodami.

Żydzi liczą lata także od stworzenia świata, lecz nie zgadzają się z Grekami. Rozpoczęli oni swój rok 5672 dnia 23 września 1011 r. Jest on zwykłym rokiem nadliczbowym, przestępnym o 355 dniach. Dnia 12 września r. 1912 zaczyna się ich 5673 r., który jest przestępnym rokiem nadliczbowym o 385 dniach i kończy się 1 października 1913 roku.

Święta Ruchome.

	Według kalendarza s. st.	Według kalendarza n. st.
Niedziela Starozap. (Septuagesima)	22 stycz.	4 lutego
„ Mięsopest. (Sexagesima)	29 stycz.	11 lutego
„ Zapust. (Quinquagesima)	5 lutego	18 lutego
Popielec	8 lutego	21 lutego
Niedziela Kwietnia (Palmarum)	18 marca	31 marca
Wielkanoc	25 marca	7 kwiet.
Wniebowstąpienie Pańskie	3 maja	16 maja
Zielone Świątki (Zesł. Ducha Św.)	13 maja	26 maja
Niedziela św. Trójcy	20 maja	2 czerw.
Boże Ciało	24 maja	6 czerw.
Niedziela 1 adwentu	2 grudn.	1 grud.

Dni krzyżowe: 30 kwiet. 1 i 2 maja.

Suche dni 15, 17 i 18 lutego; 16, 18 i 19 maja; 19, 21 i 22 września; 19, 21 i 22 grudnia.

Karnawał, rachując od Nowego Roku do Popielca, według star. st. będzie 5 tygodni i 3 dni, według n. st. 7 tyg. 2 dni.

STYCZEŃ (Январь) ma dni 31.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
1 t. N. po N. Pańskiem.			3 t. po 3 Królach.	
1	N.	Nowy Rok. Obrzezanie P.	14	Imienia Jezus.
2	P.	Makarego Opat.	15	Arkadiusza i Modesta.
3	W.	Daniela i Genowefy.	16	Marcelego P. M.
4	Ś.	Tytusa B. Wyznaw.	17	Antoniego Pust.
5	C.	Telesfora.	18	Katedry św. Piotra.
6	P.	Trzech Króli. Ob. Pańskie.	19	Henryka B. M.
7	S.	Lucjana i Julji.	20	Fabjana i Sebast. M. M.
2 t. 1 po 3 Królach.			4 t. 3 po 3 Królach.	
8	N.	Seweryna Opat.	21	Agnieszki P. M.
9	P.	Marcjanny.	22	Wincentego.
10	W.	Agatona.	23	Zaślubienie N. M. P.
11	Ś.	Hygina B. M.	24	Tymoteusza.
12	C.	Arkadiusza i Modesta.	25	Nawrócenie św. Pawła.
13	P.	Weroniki Panny M.	26	Polikarpa B. M.
14	S.	Hilarego B. W.	27	Jana Złotoustego.
3 t. 2 po 3 Królach.			5 t. 4 po 3 Królach.	
15	N.	Imienia Jezus.	28	Leonidy i Flawjusza.
16	P.	Marcelego P. M.	29	Franciszka Salezego.
17	W.	Antoniego Pust.	30	Martyny P. M.
18	Ś.	Katedry św. Piotra.	31	Piotra Nolasko.
19	C.	Henryka B. M.	1	Luty. Wigilja. Ignacego.
20	P.	Fabjana P. M.	2	Oczyszczenie N. M. P.
21	S.	Agnieszki P. M.	3	Błażeja B. M.
4 t. Starozapustna.			6 t. 5 po 3 Królach.	
22	N.	Św. Rodziny.	4	Ansgarego.
23	P.	Zaślubienie N. M. P.	5	Agaty P. M.
24	W.	Tymoteusza.	6	Doroty P.
25	Ś.	Nawr. św. Pawła.	7	Romualda.
26	C.	Polikarpa B.	8	Jana z Matty.
27	P.	Jana Złotoustego.	9	Apolonji P. M.
28	S.	Leonidy i Flawjusza.	10	Scholastyki.
5 t. Mięsopustna.			7 t. 6 po 3 Królach.	
29	N.	Franciszka Salezego.	11	Saturnina.
30	P.	Martyny P. M.	12	Eulagji P.
31	W.	Piotra Nolasko.	13	Juljana M.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 8 g. 14 m.	8 g. 13	8 g. 21	8 g. 27	8 g. 22	8 g. 47 m.
	Zachód 3 g. 53 m.	3 g. 58	4 g. 04	4 g. 12	4 g. 20	4 g. 27 m.

Notatki na Styczeń, Январь, Januar.

LUTY (Февраль) ma dni 29.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
1	Ś.	<i>Wigilia</i> . Ignacego B. M.	14	Walentego K. M.
2	C.	M. B. Gromniczej.	15	Faustyna i Jow.
3	P.	<i>Felicjana</i> M. Błażeja M. B.	16	Juljanny P. M.
4	S.	Andrzeja B. W.	17	Patrycjusza B. W.
6 t. Zapustna.			 8 t. Zapustna.	
5	N.	Agaty P. M.	18	Symeona B. M.
6	P.	Doroty P. M., Tytusa M.	19	Konrada W.
7	W.	Romualda Op.	20	Eucherjusza B. W.
8	Ś.	Popielec. Jana z Matty W.	21	Popielec. Maksymiljana.
9	C.	Apolonji P. M. Cyryla.	22	Katedry św. Piotra.
10	P.	Scholastyki P.	23	Piotra Damasc.
11	S.	Objawienie M. B. w Lurd.	24	Sergjusza M.
7 t. 1 n. Postu.			 9 t. Wstępna.	
12	N.	Jana i Dobrosława.	25	<i>Macieja Apostoła.</i>
13	P.	Eulalii P.	26	Zygrydy B. W.
14	W.	Walentego Kap. M.	27	Leandra B. W.
15	Ś.	Fastyna i Jowity M. <i>Such.</i>	28	Aleksandra. <i>Such.</i>
16	C.	Juljanny P. M.	29	Romana Op.
17	P.	Patrycjusza B. W. <i>Such.</i>	1	Marzec. Albina B. W. <i>Such.</i>
18	S.	Symeona B. W. <i>Such.</i>	2	Heleny cesarz. <i>Such.</i>
8 t. 2 n. Postu.			 10 t. Głucha.	
19	N.	Konrada W.	3	Kunegundy ces.
20	P.	Leona i Eucherjusza.	4	<i>Kazimierza W.</i>
21	W.	Maksymiljana B.	5	Adrijana M.
22	Ś.	Katedry św. P.	6	Wiktora i Wiktoryna.
23	C.	Piotra Damascensk.	7	Tomasza z Akwinu.
24	P.	Sergjusza Męcz.	8	Jana Bożego B. W.
25	S.	<i>Macieja Apostoła.</i>	9	Franciszki Rzym.
9 t. 3 n. Postu.			 11 t. Sucha.	
26	N.	Aleksandra	10	40-tu Męczenników.
27	P.	Leona i Aleksandra.	11	Konstantego W.
28	W.	Leandra B. W.	12	Grzegorza Wiel.
29	Ś.	Romana Op.	13	Krystyny P. M.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 7 g. 46 m.	7 g. 38	7 g. 30	7 g. 21	7 g. 12	7 g. 00 m.
	Zachód 4 g. 42 m.	4 g. 34	4 g. 26	4 g. 19	4 g. 12	4 g. 00 m.

Notatki na Luty, Февраль, Februar.

MARZEC (Мартъ) ma dni 31.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podl. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podl. n. st.
1	C.	Albiny B. W.	14	Matyldy K. W.
2	P.	Heleny ces.	15	Klemensa Hofbauera.
3	S.	Kunegundy ces.	16	Abrahama pust.
10 t. 4 n. Postu.			 12 t. Środopostna.	
4	N.	Kazimierza W.	17	Józefa z Arymetei.
5	P.	Adrijana M.	18	Gabryela Archaniola.
6	W.	Wiktora i Wiktoryna. ☾	19	Józefa Obl. N. M. P.
7	Ś.	Tomasza z Akwinu.	20	Wolframa B. W.
8	C.	Jana Bożego W.	21	Benedykta Op. W.
9	P.	Franciszki Rzymian.	22	Katarzyny W.
10	S.	40-tu męczenników.	23	Wigilja. Tymoteusza M.
11 t. N. Męki Pańskiej.			 13 t. Męki Pańskiej.	
11	N.	Konstantego W.	24	Bohusława B. W.
12	P.	Grzegorza Wiel.	25	Zwiastowanie N. M. P.
13	W.	Krystyny P. M.	26	Ludgiera B. W.
14	Ś.	Matyldy P. M.	27	Jana Damascen. B.
15	C.	Klemensa Hofbauera.	28	Jana Kapistrana W.
16	P.	<i>Siedmiu Bol. M. Bosk.</i>	29	<i>Siedmiu Bol. M. Bosk.</i>
17	S.	Józefa z Arymatei.	30	Anieli Wd.
12 t. Niedziela Palmowa.			 14 t. Palmowa.	
18	N.	Gabryela Arch.	31	Balbiny P. M.
19	P.	<i>Józefa Obl. N. M. P.</i>	1	Kwiecień. Teodory M.
20	W.	Wolframa B. ☾	2	Franciszka à Paulo.
21	Ś.	Benedykta Op.	3	Ryszarda B. W.
22	C.	<i>Wielki.</i> Katarzyny Wd.	4	<i>Wielki.</i> Izydora B. W.
23	P.	<i>Wielki.</i> Katarzyny Kr. Szw.	5	<i>Wielki.</i> Wincentego Fer.
24	S.	<i>Wielka.</i> Tymoteusza M.	6	<i>Wielka.</i> Wilhelma Od.
13 t. Wielkanoc.			 15 t. Wielkanoc.	
25	N.	Zmartwych. Pańskie.	7	Zmartwych. Pańskie.
26	P.	Ponied. Wielkanocny.	8	Pon. Wielkanocny.
27	W.	Jana Damasc. B. D. ☺	9	Maryi Kleofasow.
28	Ś.	Jana Kapistrana.	10	Ezechiela proroka.
29	C.	Eustazego Op.	11	Leona Wielkiego.
30	P.	Anieli wdowy.	11	Wiktora M.
31	S.	Balbiny P. M.	13	Hermana W.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 6 g. 53 m.	6 g. 41	6 g. 30	6 g. 21	6 g. 11	6 g. 00 m.
	Zachód 6 g. 42 m.	6 g. 31	6 g. 27	6 g. 17	6 g. 07	6 g. 00 m.

Notatki na Marzec, Мартъ, März.

KWIECIEŃ (Апрѣль) ma dni 30.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
14 t.	Przewodnia.		16 t.	Przewodnia.
1	N.	Zwiastowanie N. M. P.	14	Walerjana M.
2	P.	Franciszka à Paulo.	15	Anastazego M.
3	W.	Ryszarda B. M.	16	Marceljana M.
4	Ś.	Izydora B. W.	17	Aniceta P. M.
5	C.	Wincentego Fer.	18	Bogumiła W.
6	P.	Wilhema Op.	19	Tymona M.
7	S.	Epifanjusza.	20	Sulpicjusza M.
15 t.	2-ga po Wielkanocy.		17 t.	2 po Wielkanocy.
8	N.	Grobu Chrystusa Pana.	21	Anzelma B. W.
9	P.	Marji Kleofasowej.	22	Sotera i Kaja M.
10	W.	Ezechiela proroka.	23	Wojciecha B.
11	Ś.	Leona Wielk.	24	Feliksa K. M.
12	C.	Wiktora M.	25	Marka Ewangelisty.
13	P.	Hermenegilda M.	26	Kleta P. M.
14	S.	Walerjana M.	27	Teofila B. W.
16 t.	3-cia po Wielkanocy.		18 t.	3 po Wielkanocy.
15	N.	Anast. M. Op. św. Józefa.	28	Pawła od krzyża.
16	P.	Marceljana.	29	Piotra M.
17	W.	Aniceta i Roberta.	30	Katarzyny Seneń.
18	Ś.	Bogumiła W.	1	Maj. Filipa i Jakóba.
19	C.	Sulpicjusza M.	2	Zygmunta M.
20	P.	Anzelma B. W.	3	Znalezienie św. Krzyża.
21	S.	Sotera i Kaja.	4	Florjana M.
17 t.	4-ta po Wielkanocy.		19 t.	4 po Wielkanocy.
22	N.	Sotera i Kaja M.	5	Piusa V M.
23	P.	Jerzego M.	6	Jana Ap. i Ewan.
24	W.	Fidelisa M.	7	Domiceli M.
25	Ś.	Marka Ewangelisty.	8	Stanisława B. M.
26	C.	Kleta i Marceljana.	9	Grzegorza Naz. B.
27	P.	Teofila B. W.	10	Izydora Oracza.
28	S.	Pawła od krzyża.	11	Mamerta B. W.
18 t.	5-ta po Wielkanocy.		20 t.	5 po Wielkanocy.
29	N.	Piotra Męcz.	12	Pankracego M.
30	P.	Katarzyny Seneń. Krzyż.	13	Serwacego B. M. Krzyż.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 5 g. 50 m.	5 g. 41	5 g. 32	5 g. 21	5 g. 11	5 g. — m.
	Zachód 5 g. 00 m.	6 g. 11	6 g. 20	6 g. 30	6 g. 41	6 g. 51 m.

Notatki na Kwiecień, Апрель, April.

MAJ (Maj) ma dni 31.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
1	W.	Filipa i Jakóba Ap. <i>Krzyż.</i>	14	<i>Krzyż.</i> Bonifacego.
2	Ś.	Zygmunsa M. <i>Dz. krzyż.</i>	15	<i>Krzyż.</i> Zofji Wdowy.
3	C.	Wniebowstąpienie Pańskie.	16	Wniebowstąpienie Pańskie.
4	P.	Florjana M. ☾	17	Paschalisa W.
5	S.	Piusa V M.	18	Feliksa K. M.
19 t. 6-ta po Wielkanocy.			☼	21 t. 6 po Wielkanocy.
6	N.	☐ Jana Apost. Ewan.	19	☐ Piotra Celestyna.
7	P.	Eufrozyny P. M.	20	Bernardyna Sen.
8	W.	<i>Stanisława B. M.</i>	21	Wiktora M.
9	Ś.	Grzegorza Naz.	22	Julji Panny.
10	C.	Mamerta B. M.	23	Dezyderego B. M.
11	P.	Pankracego M. ☾	24	Zuzanny P. M.
12	S.	Serwacego B. W.	25	Grzegorza VII P. W.
20 t. Zielone Świątki.			☼	22 t. Zielone Świątki.
13	N.	Zesłanie Ducha św.	26	Zesłanie Ducha św.
14	P.	☐ Poniedziałek św.	27	☐ Poniedziałek św.
15	W.	Zofji Wdowy.	28	Augustyna B. W.
16	Ś.	Jana Nepomucena. <i>Such.</i>	29	Teodozji P. M.
17	C.	Paschalisa W.	30	Feliksa P. M.
18	P.	Feliksa M. <i>Such.</i> ☾	31	Petroneli P.
19	S.	Piotra Celest. P. W. <i>Such.</i>	1	Czerwiec. Jakóba B. W.
21 t. 1 po Świątkach.			☼	23 t. 1 po Świątkach.
20	N.	Świętej Trójcy.	2	Świętej Trójcy.
21	P.	Wiktora M.	3	Erazma B. W.
22	W.	Julji Pan.	4	Franciszka K.
23	Ś.	Dezyderego B. M.	5	Bonifacego B. M.
24	C.	Boże Ciało.	6	Boże Ciało.
25	P.	☐ Grzegorza VII P. W.	7	☐ Roberta Op.
26	S.	Filipa i Nereusza W. ☺	8	Medarda B.
22 t. 2-ga po Świątkach.			☼	24 t. 2 po Świątkach.
27	N.	Magdaleny de Pазis.	9	Pryma i Felicjana.
28	P.	Augustyna B. W.	10	Małgorzaty Kr.
29	W.	Marji Magdaleny.	11	Onufrego Pust.
30	Ś.	Feliksa P.	12	Barnaby Apost.
31	C.	Petroneli P.	13	<i>Antoniego z Padwy.</i>

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 5 g. 50 m.	5 g. 41	5 g. 39	5 g. 21	5 g. 11	5 g. 01 m.
	Zachód 7 g. 00 m.	7 g. 11	7 g. 20	7 g. 31	7 g. 42	7 g. 54 m.

Notatki na Maj, Мај, Mai.

CZERWIEC (ИЮНЬ) ma dni 31.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz. - Kat. podł. n. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz. - Kat. podł. st. st.
1	P.	<i>Serca Jezusowego.</i>	14	<i>Serca Jezusowego.</i>
2	S.	Marcelina M.	15	Modesta M.
23 t.		3-cia po Świątkach.	25 t. 3 po Świątkach.	
3	N.	Anataljusza M.	16	Justyny P. M.
4	P.	Franciszka.	17	Inocentego M.
5	W.	Bonifacego B. M.	18	Marka i Marc.
6	Ś.	Norberta B. W.	19	Gerwazego i Prot.
7	C.	Roberta Opata.	20	Alojzego Gonzagi.
8	P.	Maksyma B. W.	21	Flawjusza M.
9	S.	<i>M. Bosk. Łaskawej.</i>	22	Paulina B. M.
24 t.		4-ta po Świątkach.	26 t. 4 po Świątkach.	
10	N.	Barnaby Ap.	23	<i>M. B. N. Pomocy.</i>
11	P.	Onufrego Pust.	24	<i>Narodzenie św. Jana Chrz.</i>
12	W.	Eschilego B. W.	25	Prospera B. W.
13	Ś.	Antoniego Pad.	26	Jana i Pawła M.
14	C.	Bazylego B. W.	27	Władysława kr.
15	P.	Wita i Modesta M.	28	<i>Wig. Ireneusza W.</i>
16	S.	Justyny M.	29	Św. Piotra i Pawła Ap.
25 t.		5-ta po Świątkach.	27 t. 5 po Świątkach.	
17	N.	<i>Matki B. N. Pomocy.</i>	30	Wspomnienie św. Pawła.
18	P.	Marka i Marc.	1	Lipiec. Teodoryka K.
19	W.	Gerwazego i Prot.	2	<i>Nawiedz. N. M. Panny.</i>
20	Ś.	Alojzego Gonzagi.	3	Anatoljusza M.
21	C.	Flawjusza M.	4	Józefa Kalasan.
22	P.	Paulina B. W.	5	Klaudjusza M.
23	S.	Zenona M.	6	Dominiki P. M.
26 t.		6-ta po Świątkach.	28 t. 6 po Świątkach.	
24	N.	<i>Narodz. św. Jana Chrz.</i>	7	<i>Przenajdr. Krwi.</i>
25	P.	Prospera B. W.	8	Weroniki P.
26	W.	Jana i Pawła M.	9	Elżbiety Kr. Eugenjusza.
27	Ś.	Władysława kr.	10	7-ju braci męczen.
28	C.	<i>Wig. Ireneusza W.</i>	11	Pelagji M.
29	P.	Św. Piotra i Pawła Ap.	12	Jana Gwalberta.
30	S.	Wspomnienie św. Pawła.	13	Małgorzaty P.

	1	6	11	16	21	26	
Słońca	Wschód	4 g. 52 m.	4 g. 42	4 g. 31	4 g. 20	4 g. 13	4 g. 03 m.
	Zachód	8 g. 30 m.	8 g. 39	8 g. 45	8 g. 51	9 g. 10	9 g. 16 m.

Notatki na Czerwiec, Июнь, Juni.

1.8.

LIPIEC (Юль) ma dni 31.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
27 t.	5-ta po świętkach.	☿	29 t.	7 po świętkach.
1	N.	<i>Przenajdroższej krwi.</i>	14	Bonawentury.
2	P.	<i>Nawiełz. N. M. Panny.</i>	15	Henryka Cesarza.
3	W.	Heljodora M.	16	<i>M. B. Szkaplernej.</i>
4	Ś.	Józefa Kalasant.	17	Aleksego W.
5	C.	Cyryła i Metod.	18	Szymona z Lipnicy.
6	P.	Dominiki 1'.	19	Wincentego à Paulo.
7	S.	Apolonjusza.	20	Eljasza Proroka.
28 t.	6-ta po świętkach.	☿	30 t.	8 po świętkach.
8	N.	Elżbiety Kr. Wd.	21	Praksedy P. M.
9	P.	Weroniki Panny.	22	Marji Magdaleny.
10	W.	7-iu braci męczen.	23	Apolinarego B.
11	Ś.	Pelagji M.	24	Krystyny P. M.
12	C.	Jana Gwalberta.	25	<i>Jakóba Apostota.</i>
13	P.	Małgorzaty M.	26	<i>Anny Matki N. M. P.</i>
14	S.	Bonawentury.	27	Kunegundy.
29 t.	7-a po świętkach.	☿	31 t.	9 po świętkach.
15	N.	Henryka Cesarza.	28	Wiktora P. M.
16	P.	<i>M. B. Szkaplernej.</i>	29	Martyny P.
17	W.	Aleksego W.	30	Julity M.
18	Ś.	Szymona z Lipn.	31	Ignacego Lojoli.
19	C.	Wincentego à Paulo.	1	<i>Piotra w Okowach.</i>
20	P.	Eljasza proroka.	2	<i>M. B. Anielskiej.</i>
21	S.	Praksedy P. M.	3	Zn. rel. św. Szczepana.
30 t.	8-a po świętkach.	☿	32 t.	10 po świętkach.
22	N.	☉ Marji Magdaleny.	4	☉ Dominika W.
23	P.	Apolinarego B.	5	<i>N. M. P. Snieżnej.</i>
24	W.	Krystyny P. M.	6	<i>Przemienienie P.</i>
25	Ś.	<i>Jakóba Apostota.</i>	7	Kajetana W.
26	C.	<i>Anny Matki N. M. F.</i>	8	Cyrjaka M.
27	P.	Kunegundy.	9	Romana M.
28	S.	Wiktora P. M.	10	<i>Wawrzyńca M.</i>
31 t.	9-ta po świętkach.	☿	33 t.	po 11 świętkach.
29	N.	Martyny P.	11	Zuzanny P.
30	P.	☉ Julity M.	12	☉ Klary P.
31	W.	Ignacego Lojoli.	13	Hipolita M.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 4 g. 30 m.	4 g. 35	4 g. 40	4 g. 45	4 g. 50	5 g. — m.
	Zachód 8 g. 30 m.	8 g. 35	8 g. 40	8 g. 45	8 g. 50	8 g. 55 m.

Notatki na Lipiec, Июль, Juli.

SIERPIEŃ (АВГУСТЪ) ma dni 31.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
1	Ś.	Piotra Ap. w okowach.	14	Euzebjusza M. Wigil.
2	C.	M. B. Anielskiej.	15	Wniebowzięcie N. M. Panny.
3	P.	Znal. rel. św. Szczepana.	16	Rocha Wyzn.
4	S.	Dominika W.	17	Mirona M.
32 t. 10-ta po świętkach.			34 t. 12 po świętkach.	
5	N.	M. B. Snieżnej.	18	Jacka W.
6	P.	<i>Przemienienie Pańskie.</i>	19	Marjana W.
7	W.	Kajetana W.	20	Bernarda Op.
8	Ś.	Cyrjaka M.	21	Joanny Franciszki.
9	C.	Romana M.	22	Symforjana M.
10	P.	Wawrzyńca M.	23	Filipa W.
11	S.	Zuzanny P. M.	24	Bartłomieja.
33 t. 11-ta po świętkach.			35 t. 13 po świętkach.	
12	N.	Klary P.	25	<i>N. Serca Maryi.</i>
13	P.	Hipolita M.	26	Ludwika K. W.
14	W.	Euzebjusza M. Wig.	27	Irenusza M.
15	Ś.	Wniebowzięcie N. M. P.	28	M. B. Częstochowskiej.
16	C.	Rocha Wyzn.	29	Ścięcie Głowy św. Jana.
17	P.	Mirona M.	30	Róży Limańskiej.
18	S.	Firmina M.	31	Rajmunda B. M.
34 t. 12-ta po świętkach.			36 t. 14 po świętkach.	
19	N.	Jacka W.	1	Wrzesień. Idziego Op.
20	P.	Bernarda Op.	2	Stefana K. W.
21	W.	Joanny Franciszki.	3	Bronisławy P.
22	S.	Symforjana M.	4	Rozalji P.
23	C.	Filipa W.	5	Wawrzyńca B. W.
24	P.	Bartłomieja Ap.	6	Zacharjasza Pr.
25	S.	Ludwika Kr. Węg.	7	Reginy M. Wigilja.
35 t. 13 świętkach.			37 t. 15 po świętkach.	
26	N.	<i>N. Serca Maryi.</i>	8	Narodzenie N. M. P.
27	P.	Przen. rel. św. Kazim.	9	Sergjusza P. W.
28	W.	Augustjana B. W.	10	Mikołaja z Tolen. W.
29	S.	Ścięcie głowy św. J.	11	Prota M.
30	C.	Róży Limańskiej.	12	Gwidona W.
31	P.	Rajmunda W.	13	Eugenji P.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 5 g. 10 m.	5 g. 15	5 g. 20	5 g. 25	5 g. 30	5 g. 35 m.
	Zachód 7 g. 10 m.	7 g. 15	7 g. 18	7 g. 20	7 g. 25	7 g. 30 m.

Notatki na Sierpień, Август, August.

WRZESIEŃ (Сентябрь) ma dni 30.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
1	S.	Idziego Op.	14	Podw. św. Krzyża.
36 t.		14-a po świętkach.		38 t. 16 po świętkach.
2	N.	Św. Joachima.	15	N. Imienia Maryi.
3	P.	Bronisławy P.	16	Nikodema M.
4	W.	Rozalji P.	17	Eufemji P. M.
5	Ś.	Wawrzyńca Just.	18	Ireny P. M.
6	C.	Zacharjasza Pr.	19	Januarjusza M.
7	P.	Reginy P. Wigilja.	20	Eustachjusza.
8	S.	Narodz. N. M. Panny.	21	Mateusza Apost.
37 t.		15-ta po świętkach.		39 t. 17 po świętkach.
9	N.	N. Imienia Maryi.	22	Władysława z Gielnowa.
10	P.	Mikołaja z Tolen.	23	Tekli P. M.
11	W.	Prota i Jacka M. M.	24	Gerarda B.
12	S.	Gwidona Męcz.	25	Girmana B. W.
13	C.	Eugenji P.	26	Cyprjana.
14	P.	Podwyższenie św. krzyża.	27	Koźmy i Dam. M. M.
15	S.	Nikodema M.	28	Wacława Kr.
38 t.		16-ta do świętkach.		40 t. 18 po świętkach.
16	N.	M. B. Bolesnej.	29	Michała Arch.
17	P.	Stygm. św. Franciszka.	30	Heronima Kap.
18	W.	Ireny P.	1	Remigjusza.
19	S.	Januarjusza B. M. Such.	2	Aniołów Stróżów.
20	C.	Eustachjusza M.	3	Kandyda i Ewalda.
21	P.	Mateusza Ap. Such.	4	Franciszka Seraf.
22	S.	Tomasza B. W. Such.	5	Placyda M.
39 t.		17-ta po świętkach.		41 t. 19 po świętkach.
23	N.	Tekli P. M.	6	M. B. Różańcowej.
24	P.	Gerarda B.	7	Marka P. M.
25	W.	Firmana B. W.	8	Brygidy Wd.
26	Ś.	Cyprjana i Justyna.	9	Dyonizego B. M.
27	C.	Koźmy i Damiana.	10	Franciszka Borg.
28	P.	Wacława Wyz.	11	Placydy P.
29	S.	Michała Archan.	12	Maksymiljana M.
40 t.		18-ta po świętkach.		42 t. 20 po świętkach.
30	N.	Heronima Kap.	13	Wincentego Kadłubka.

	1	6	11	16	21	29
Słońca	Wschód 5 g. 30 m.	5 g. 35	5 g. 39	5 g. 49	5 g. 50	5 g. 57 m.
	Zachód 6 g. 00 m.	6 g. 20	6 g. 25	6 g. 34	6 g. 43	6 g. 52 m.

Not. na Wrzesień, Сентябрь, September

PAŹDZIERNIK (Октябрь) ma dni 31.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
1	P.	Remigjusza B. W.	14	Kaliksta P. M.
2	W.	Aniołów Stróżów.	15	Jadwigi Wd.
3	Ś.	Kandyda M.	16	Martyniana M.
4	C.	Franciszka Seraf. ☼	17	Wiktora M.
5	P.	☼ Placyda M.	18	☼ Łukasza Ewang.
6	S.	Brunona W.	19	Piotra z Alkant.
41 t. 19-ta po świętkach.			☼	43 t. 21 po świętkach.
7	N.	M. B. Różancowej.	20	Ireny P. M.
8	P.	Dyonizego B. M.	21	Urszuli P. M.
9	W.	Franciszka Borg.	22	Korduli i Alodji.
10	Ś.	Placydy P.	23	Seweryna B.
11	C.	Maksymiljana B. W.	24	<i>Rafała Archaniola.</i>
12	P.	Edwarda K. W. ☼	25	Kryspina i Kryspin.
13	S.	Kaliksta P. M.	26	Ewarysta P. M.
42 t. 20-ta po świętkach.			☼	44 t. 22 po świętkach.
14	N.	Wincentego Kadłubka.	27	Jana Kantego.
15	P.	Jadwigi Wd.	28	Szymona i Tadeusza.
16	W.	Martynjana M.	29	Narcyza B. W.
17	Ś.	Wiktora M.	30	Hermana B. W.
18	C.	☼ Łukasza Ewang.	31	☼ Symfronjusza. Wigil.
19	P.	Piotra z Alkantary. ☾	1	Listop. Wszystkich Św.
20	S.	Ireny P. M.	2	Dzień Zaduszny.
43 t. 21-sza po świętkach.			☼	45 t. 23 po świętkach.
21	N.	☼ Urszuli P. M.	3	☼ Huberta B. W.
22	P.	Korduli i Alodji.	4	Karola Boremusza
23	W.	Seweryna B.	5	Zacharjasza i Elżb.
24	Ś.	<i>Rafała Archaniola.</i>	6	Leonarda W.
25	C.	Kryspina i Kryspin.	7	Nikandra M.
26	P.	Ewarysta P. M. ☼	8	Gotfryda i Maura.
27	S.	Sabiny P. M.	9	Teodora M.
44 t. 22-ga po świętkach.			☼	46 t. 24 po świętkach.
28	N.	Szymona i Tadeusza	10	Opieki M. Boskiej.
29	P.	Narcyza B. W.	11	Marcina B. M.
30	W.	Hermana B. W.	12	Marcina P. M.
31	Ś.	Symfroniusza. Wigilja.	13	Dydaka W.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 6 g. 30 m.	6 g. 35	6 g. 41	6 g. 59	6 g. 00	5 g. 37 m.
	Zachód 5 g. 00 m.	5 g. 28	5 g. 38	5 g. 50	5 g. 07	5 g. 19 m.

Notatki na Paździer., Октябрь, Oktober.

LISTOPAD (Ноябрь) ma dni 30.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. n. st.
1	C.	Wszystkich Świętych.	14	Leopolda B. M.
2	P.	<i>Dzień Zaduszny.</i>	15	Grzegorza Cud.
3	S.	Huberta B. W.	16	Edmunda B. M.
45 t. 23-cia po świętkach.			47 t. 25 po świętkach.	
4	N.	Karola Boromeusza.	17	Stanisława Kostki.
5	P.	Zacharjasza i Elżb.	18	Odon P.
6	W.	Leonarda W.	19	Elżbiety K. W.
7	S.	Nikandra.	20	Feliksa W.
8	C.	Gotfryda.	21	Alberta B. W.
9	P.	Teodora M.	22	Cecylji P. M.
10	S.	Andrzeja z Awelinu.	23	Klemensa P. M.
46 t. 24-ta po świętkach.			48 t. 26 po świętkach.	
11	N.	Opieki M. Boskiej.	24	Jana od krzyża.
12	P.	Marcina P. M.	25	Katarzyny P. M.
13	W.	Jakunda B. W.	26	Piotra P. M.
14	S.	Leopolda B. M.	27	Wirgiljusza B. M.
15	C.	Grzegorza Cud.	28	Saturnina B. M.
16	P.	Odon Op. W.	29	Mansweta B. M.
17	S.	Elżbiety Kr. W.	30	Andrzeja Ap.
47 t. 25-a po świętkach.			49 t. 1 Adwentowa.	
18	N.	Stanisława Kostki.	1	Grudzień. Elugjusza B.W.
19	P.	Feliksa Walez.	2	Bibjanny P. M.
20	W.	<i>Ofiarow. N. M. Panny.</i>	3	Franciszka Ksawerego.
21	S.	Cecylji P. M.	4	Barbary P. M.
22	C.	Klemensa P. M.	5	Niceta B. M.
23	P.	Jana od krzyża.	6	Mikołaja B. W.
24	S.	Katarzyny P. M.	7	Ambrożego. Wigil.
48 t. 26-ta po świętkach.			50 t. 2 Adwentowa.	
25	N.	Piotra M.	8	Niepokal. P. N. M. Panny.
26	P.	Wirgiljusza.	9	Leokadji P.
27	W.	Mansweta B. M.	10	M. B. Loretańskiej.
28	S.	Saturnina M.	11	Damazego P. M.
29	C.	Justyny P. M.	11	Aleksandra M.
30	P.	<i>Andrzeja Apostota.</i>	13	Lucji P. M. i Otylji M.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 7 g. 18 m.	7 g. 26	7 g. 36	7 g. 41	7 g. 45	7 g. 55 m.
	Zachód 5 g. 03 m.	5 g. 00	5 g. 01	5 g. 16	5 g. 26	5 g. 45 m.

Notatki na Listop., Ноябрь, Nowember.

GRUDZIEŃ (Декабрь) ma dni 31.

Data	Dzień	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. st. st.	Data	ŚWIĘTA KOŚCIOŁA Rz.-Kat. podł. now. st.
1 S.		Eligjusza B. W. ☾	14	Dyoskora i Herona M.
49 t.		1-sza N. Adwentu. ☸	51 t.	3 Adwentowa.
2 N.		Bibjanny P. M.	15	Waleryna i Ireneusza.
3 P.		Franciszka Ksaw.	16	Euzebjusza B. M.
4 W.		Barbary P. M.	17	Łazarza B.
5 Ś.		Sabby Op.	18	Gracjana.
6 C.		☸ Mikołaja B. W.	19	Daryusza.
7 P.		Wig. Ambrożego B.	20	Teofila i Zenona.
8 S.		Niep. P. N. M. Panny.	21	Tomasza Ap.
50 t.		2-ga N. Adwentu. ☸	52 t.	4 Adwentowa.
9 N.		Leokadij i Walerji.	22	Honorata.
10 P.		N. M. P. <i>Loretańskiej.</i> ☾	23	Wiktorki P. M.
11 W.		Damazego P. W.	24	Wig. Adama i Ewy.
12 Ś.		Aleksandra M.	25	Boże Narodzenie.
13 C.		Lucji i Otylji P. M.	26	Szczepana męczen.
14 P.		Dyoskora i Herona M.	27	Jana Ewangiel.
15 S.		Walerjana i Ireneusza.	28	Młodzianków M.
51 t.		3-cia N. Adwentu. ☸	53 t.	N. po Nar. Pańsk.
16 N.		Euzebjusza B. M.	29	Tomasza B.
17 P.		Łazarza B. ☾	30	Eugenjusza B. W.
18 W.		Gracjana.	31	Sylwestra P. W.
19 Ś.		Daryusza.	1	Styczeń. Nowy Rok 1913.
20 C.		Teofila i Zenona.	2	Makarego Op.
21 P.		Tomasza Ap.	3	Daniela M.
22 S.		Honorata.	4	Tytusa B. W.
52 t.		4-ta N. Adwentu. ☸	1 t.	2-ga po Nar. Pańsk.
23 N.		Wiktorki.	5	Telesfora P. W.
24 P.		Wig. Adama i Ewy. ☺	6	Trzech Króli.
25 W.		Boże Narodzenie.	7	Lucjana i Juljana.
26 Ś.		Szczepana męczen.	8	Seweryna Op.
27 C.		Jana Ewang.	9	Marcjanny P. M.
28 P.		Młodzianków M.	10	Agatona B. W.
29 S.		Tomasza B.	11	Honoraty P. M.
53 t.		N. po Boż. Narodzeniu. ☸	2 t.	1-sza po 3 Królach.
30 N.		Eugenjusza B. W. ☾	12	Arkadiusza M.
31 P.		Sylwestra P. W.	13	Weroniki P. M.

	1	6	11	16	21	26
Słońca	Wschód 8 g. 13 m.	8 g. 14	8 g. 17	8 g. 53	8 g. 21	8 g. 56 m.
	Zachód 3 g. 23 m.	3 g. 01	3 g. 20	4 g. 06	4 g. 16	4 g. 58 m.

Not. na Grudzień, Декабрь, Dezember.

Tablica świąt ruchomych

według star. stylu.

Rok.	POPIELEC	WIELKANOC	ZIELONE ŚWIĄTKI	BOŻE CIAŁO	Niedziela 1-a ADWENTU
1912	21 lutego	8 kwiet.	27 maja	7 czerw.	2 grudn.
1913	6 lutego	24 marca	12 maja	23 maja	1 grudn.
1914	26 lutego	13 kwiet.	1 czerw.	12 czerw.	30 listop.
1915	4 lutego	22 marca	10 maja	21 maja	29 listop.
1916	23 lutego	10 kwiet.	29 maja	9 czerw.	27 listop.
1917	15 lutego	2 kwiet.	21 maja	1 czerw.	3 grudn.
1918	7 marca	22 kwiet.	10 czerw.	21 czerw.	2 grudn.
1919	20 lutego	7 kwiet.	26 maja	6 czerw.	1 grudn.
1920	12 lutego	30 marca	18 maja	29 maja	30 listop.
1921	3 marca	18 kwiet.	6 czerw.	17 czerw.	28 listop.
1922	16 lutego	3 kwiet.	22 maja	2 czerw.	27 listop.
1923	8 lutego	26 marca	14 maja	25 maja	3 grudn.
1924	27 lutego	14 kwiet.	2 czerw.	13 czerw.	1 grudn.
1925	19 lutego	6 kwiet.	25 maja	5 czerw.	30 listop.
1926	4 marca	19 kwiet.	7 czerw.	18 czerw.	29 listop.

Tablica świąt ruchomych

według nowego stylu.

Rok.	POPIELEC	WIELKANOC	ZIELONE ŚWIĄTKI	BOŻE CIAŁO	Niedziela 1-a ADWENTU
1912	21 lutego	7 kwiet.	26 maja	6 czerw.	1 grudn.
1913	5 lutego	23 marca	11 maja	22 maja	30 listop.
1914	25 lutego	12 kwiet.	31 maja	11 czerw.	29 listop.
1915	17 lutego	4 kwiet.	23 maja	3 czerw.	28 listop.
1916	9 marca	23 kwiet.	11 czerw.	27 czerw.	3 grudn.
1917	21 lutego	8 kwiet.	27 maja	7 czerw.	2 grudn.
1918	13 lutego	31 marca	18 maja	30 maja	1 grudn.
1919	5 marca	20 kwiet.	8 czerw.	19 czerw.	30 listop.
1920	17 lutego	4 kwiet.	23 maja	3 czerw.	28 listop.
1921	9 lutego	27 marca	15 maja	26 maja	27 listop.
1922	1 marca	16 kwiet.	4 czerw.	15 czerw.	3 grudn.
1923	14 lutego	1 kwiet.	20 maja	31 maja	2 grudn.
1924	5 marca	20 kwiet.	8 czerw.	19 czerw.	30 listop.
1925	25 lutego	12 kwiet.	31 maja	11 czerw.	29 listop.

Chronologia powszechna na rok 1912.

W roku 1912 upływa:

1912	lat	od Narodzenia Chrystusa Pana.
1879	" "	śmierci Chrystusa Pana.
947	" "	chrztu Polski przez króla Mieczysława.
1043	" "	chrztu Rosji przez kniazia Władimira.
526	" "	chrztu Litwy przez króla Władysława Jagiełłę.
382	" "	wydania Statutu Litewskiego.
343	" "	zaprzysiężenia aktu wieczystej unji Polski z Litwą na Sejmie Lubelskim.
334	" "	założenie Akademji Wileńskiej.
142	" "	zwolnienia poddaństwa włościan Pawłowskich przez P. Brzostowskiego.
140	" "	pierwszego rozbioru Polski.
121	" "	ogłoszenia w Polsce Konstytucji 3 maja.
119	" "	drugiego rozbioru Polski.
117	" "	trzeciego rozbioru Polski.
105	" "	utworzenia księstwa Warszawskiego.
75	" "	wynalezienia telegrafu.
35	" "	wynalezienia telefonu.
44	" "	urodzin Najjaśniejszego Pana, Cesarza i Samowładcy wszech Rosji Mikołaja II.
18	" "	wstąpienia na tron Najjaśniejszego Pana.
51	" "	uwłaszczenia włościan w Państwie Rosyjskiem.
7	" "	wydania manifestu o tolerancji religijnej.

Święta żydowskie w roku 1912.

21 lutego	Purim	30 sierp.	pierw. dz. n. roku
20 marca	1-szy dzień Paschy	31 „	2 dzień „ „
26 „	7-my „ „	2 wrześ.	post Gedalje
27 „	koniec „ „	8 „	dzień pojednania
9 i 10 maja	dwa dni Sa- buot cz. Zielone święta	13 „	pierw. dz. Kuczek
10 lipca	post zburzenie świątyni	19 „	święto palm
		20 „	koniec Kuczek
		21 „	radość z prawa

— Jojne, z czego to Pan Bóg zrobił ludzi?

— Z gliny.

— To chyba tylko nas, żydków, bo Polacy muszą być pewnie zrobieni z żelaza. Na to, co oni w ostatnich czasach od nas potrzebują wytrzymać, glinaby się już dawno rozsypała.

Wykaz alfabetyczny świętych.

- Abbdona M. 30 lipca
 Adankta M. 30 sierpnia
 Adama 24 grudnia
 Adalberta W. 25 czerw.
 Adelajdy 10 grudnia
 Adolfa B. 17 czerwca
 Adrjana M. 8 września
 Agapita M. 18 sierpnia
 Agatona 7 grudnia
 Agatona P. i M. 10 stycz.
 Agaty P. M. 5 lutego
 Agnieszki P. M. 21 stycz.
 Agrypiny P. M. 23 czerw.
 Albina B. 1 marca
 Albiny P. 16 grudnia
 Aleksandra B. 16 lutego
 Aleksandra P. M. 3 maja
 Aleksandra Żoł. 27 maja
 Aleksego W. 17 lipca
 Alfonsa Liguori 2 sierpnia
 Alfonsa Rodriguez 30 paź.
 Alfreda. 3 lipca
 Alodji P. M. 22 paźdz.
 Alojzego Gonz. 21 czerw.
 Amalji P. 2 marca
 Ambrożego B.D.K. 7 grud.
 Amelji Ks. 10 lipca
 Anastazego M. 22 stycz.
 Anastazego P. 27 lutego
 Anastazjusza B. 17 sierp.
 Anastazego 15 kwietnia
 Anastazji R. 26 paźdz.
 Anastazji M. 25 grudnia
 Anatolji M. 9 lipca
 Anatoljusza B. 3 lipca
 Andrzeja B. 4 lutego
 Andrzeja z Awel. 10 list.
 Andrzeja Apost. 30 listop.
 Andrzeja 6 maja i 16 lip.
 Anieli 30 marca
 Anieli P. M. 31 maja
 Aniceta P. M. 17 kwietnia
 Anny M. N. P. 26 lipca
 Ansgarego B. 4 lutego
 Antoniego P. 13 czerw.
 Antoniego Op. W. 11 stycz.
 Antonina B. 10 maja
 Antoniny M. 1 marca
 Anzelma B. 31 kwietnia
 Apolinarego B. W. 23 lip.
 Apolonji P. 9 lutego
 Apolonjusza M. 18 kwiet.
 Archida M. 20 marca
 Arkadiusza M. 12 stycz.
 Arsenjusza B. 19 lipca
 Artura B. 6 paździer.
 Anastazji 14 sierpnia
 Augustyna B. 28 sierpnia
 Aureli 28 września
 Awita 12 stycznia
 Balbiny P. 31 marca
 Barbary P. M. 4 grudnia
 Barnaby Ap. 11 czerwca
 Bartłomieja Ap. 24 sierp.
 Bazylego B. 14 czerwca
 Bazylisy P. M. 15 kwiet.
 Beaty P. 8 marca
 Bedy Kapł. 7 maja
 Benedykta Op. 21 mar.
 Benedykta Pust. 16 lip.
 Benigny P. 19 sierpnia
 Benona B. 16 czerwca
 Bernarda Op. 20 stycz.
 Bernardyna Sen. 20 maja
 Bibjanny P. 2 grudnia
 Błażeja B. M. 3 lutego
 Boguchwała 22 marca
 Bogumiła 8 kwietnia
 Bogdana Op. 9 paźdz.
 Bonawentury K. 14 lipca
 Bonifacego M. 14 maja
 Bonifacego B. M. 5 czerw.
 Bonifacego B. 30 maja
 Bony P. 24 kwietnia
 Bronisławy 18 sierpnia
 Brunona W. 6 i 16 paź.
 Brygidy P. 1 lutego
 Brygidy Wd. 7 paździer.
 Cecylji P. M. 22 listop.
 Celestyna F. 6 kwietnia
 Celsa M. 18 lipca
 Cezarjusza B. 27 sierp.
 Cyprjana B. 16 września
 Cyprjana M. 26 września
 Cyrylla Al. B. 9 lutego
 Cyrylla B. 5 i 9 lipca
 Cyrylla Jer. B. W. 18 m.
 Cyrylla Djak. 29 marca
 Cyrjaka M. 8 sierpnia
 Czesława W. 20 lipca
 Damazego P. 11 grudnia
 Damjana M. 28 września
 Damjana B. 12 kwietnia
 Darjusza M. 19 grudnia
 Daniela M. 3 stycznia
 Daniela Pr. 21 lipca
 Dawida Op. 15 lipca
 Delfiny 26 listopada
 Dezyderjusza B. 23 maja
 Demetrjusza 14 sierpnia
 Domiceli P. 7 maja
 Dominika W. 4 sierpnia
 Dominiki P. M. 6 lipca
 Donata M. 17 lutego
 Donatyli M. 30 lipca
 Donata 7 sierpnia
 Doroteusza M. 8 marca
 Doroty M. P. 6 lutego
 Dydaka W. 13 listopada
 Dyoskora M. 14 grudnia
 Dygny P. 11 sierpnia
 Dyonizego B. 8 kwietnia
 Dyonizego B. M. 9 paź.
 Edmunda B. 16 listopada
 Edyty Królowny 15 grud.
 Edwarda Kr. 13 paździer.
 Eleonory P. 21 lutego
 Eljasza Pr. 20 lipca
 Eligjusza B. 1 grudnia
 Elizeusza Pror. 2 paź.
 Elżbiety Wd. 8 lipca
 Elżbiety 5 listopada
 Elżbiety Kr. W. 19 list.
 Emeryka Kr. 4 listopada
 Emiljana B. 8 lutego
 Emiljanny P. 5 stycz.
 Emilji P. 30 czerwca
 Engelberta 7 listopada
 Epifanjusza B. 7 kwiet.
 Erazma B. 2 i 3 czerw.
 Eryka Kr. 18 maja

Eschyla B. M. 12 czerwca
Estery Królowej 8 listop.
Eucharjusza B. 20 listop.
Eudosjusza M. 3 wrześ.
Eufemji M. 30 marca
Eufrozyny M. 7 maja
Eufrozyny P. 2 stycz.
Eugenji P. M. 25 gr. i 13 w.
Eugenjusza 13 listopada
Eugenjusza B. 30 grudnia
Eulalji P. M. 12 lutego
Eustachjusza 20 paźdz.
Euzebij P. M. 9 paździer.
Euzebijusza W. 14 sierp.
Euzebijusza B. M. 16 grud.
Ewalda M. 3 paździer.
Ewarysta P. 26 paździer.
Ewy 24 grudnia
Ezechjasza Kr. 30 paźdz.
Ezechjela Pr. 19 kwietnia

Fabjana M. 20 stycznia
Faustyna M. 15 lutego
Fausty Wd. 19 grudnia
Felicjaty W. 23 listop.
Felicjana B. 24 stycznia
Felicjana M. 9 czerwca
Feliksa Kapuc. 18 maja
Feliksa Pap. 30 maja
Feliksa 14 stycznia
Feliksa M. 30 st. 24 paź.
Feliksa Walecjusza 20 list.
Ferdynanda Kr. 30 maja
Fidelisa Kapł. 24 kwiet.
Filipa Ap. 1 maja
Filipa Ner. W. 26 maja
Filipa Benicjusza W. 23 st.
Filomeny P. M. 5 lipca
Filemensy M. 29 listopada
Flawjana M. 28 st. i 22 gr.
Flawji P. 5 paździer.
Florentyny 20 czerwca
Florjana M. 4 maja
Flawjusza M. 22 czerwca
Florentyna B. 15 paźdz.
Fortunata M. 26 lutego
Fortunata Kapł. 1 czerw.
Franciszka Sal. B. W. 29 st.
Franciszka a P. W. 2 kw.
Franciszka S. W. 4 paź.
Franciszka K. W. 3 grud.
Franciszki Wd. 9 marca
Frumencjusza B. 127 paź.
Fryderyka Op. 5 marca
Fulgentego B. 1 stycznia

Gabrjela Arch. 18 marca

Gaudencji P. 30 sierpnia
Gaudentego B. W. 12 lut.
Gawła Op. 16 paździer.
Genowefy P. 3 stycznia
Gerarda B. 24 września
Germana B. 28 maja
Geryna M. 2 paździer.
Gertrudy . 17 marca
Gertrudy 15 listopada
Gerwazego 19 czerwca
Gorgonjusza M. 9 wrześ.
Godfryda (Bogum.) 13 st.
Gotfryda B. 8 listopada
Gracjana B. 18 grudnia
Grzegorza B. 4 stycznia
Grzegorza P.D.K. 12 mar.
Grzegorza B. N. 9 maja
Grzegorza VII P. 25 maja
Grzegorza Cud. 17 list
Gustawa 2 sierpnia
Gwidona W. 12 września

Heleny Ces. 2 marca
Heleny 22 maja
Heleny Wd. M. 31 lipca
Heljodora B. 3 lipca
Henryka Ces. 15 lipca
Henryka B. M. 19 stycz.
Herona M. 14 grudnia
Hermenegilda 13 kwiet.
Hermogenesa M. 19 kwiet.
Hiacynty P. 30 stycznia
Hygina P. M. 11 stycz.
Hieronima D. 30 wrześ.
Hippolita M. 13 sierpnia
Hieronida 12 wrz. i 29 gr.
Hiltrudy P. 17 września
Honoraty P. 11 stycznia
Huberta B. 3 listopada
Hugona B. 1 kwietnia

Idy P. 13 kwietnia
Idziego Op. 1 września
Ignacego B. M. 1 lutego
Ignacego Lojoli W. 31 lip.
Idefonsa 23 stycznia
Innocentego P. M. 28 lip.
Irminy 24 grudnia
Ireneusza B. W. 25 mar.
Ireneusza M. 15 grudnia
Ireny P. 20 paździer.
Iwona W. 10 maja
Izabelli P. 15 marca
Izabelli Król. 3 września
Izajasza Pror. 6 lipca
Izydora B.D.K. 4 kwietnia

Jacka W. 20 sierpnia
Jacka M. 11 września
Jadwigi Wd. 15 paźdz.
Jakóba Apost. 1 maja
Jakóba Apost. 25 lipca
Jakunda B. W. 14 list.
Jakóba St. B. W. 1 cz.
Jakóba z Nizyba 15 lip.
Jakóba Pust. 17 lutego
Jana Jałmużnika 23 st.
Jana Chryz. B. W. 27 st.
Jana Franciszka 16 cz.
Jana z Matty W. 8 lut.
Jana Bożego 8 marca
Jana Ap. w oleju 9 maja
Jana N. K. M. 16 maja
Jana Pap. 27 maja
Jana Chrzeciela 24 cz.
Jana męcz. 29 czerwca
Jana Gwałb. O. 12 lip.
Jana z Dukli 9 lipca
Jana Kantego 24 paźdz.
Jana Kapistr. 23 paźdz.
Jana od Krzyża 24 list.
Jana Ewang. 27 grudn.
Januarjusza B. M. 19 w.
Jerzego M. 23 kwietnia
Joachima O. N. M. P. 3 w.
Joanny Wd. 24 maja
Joanny F. Wd. 21 sierp.
Jolanty Wd. 27 czerwca
Jordana W. 15 lut.
Jowity M. 15 lutego
Józefa Obl. N.M.P. 9 mar.
Józefa Kalas. W. 4 lipca
Józefa z Kopert. 18 wrz.
Judyty Wd. 16 listopada
Juljana M. 7 stycznia
Juljana M. 9 st. i 6 lut.
Juljanny P. M. 16 lutego
Juljanny P. M. 19 czerw.
Julji P. M. 22 maja
Juljusza Pap. 12 kwiet.
Julitty O. M. 30 lipca
Justa Bisk. 2 wrz.
Justyna Fil. M. 16 kw.
Justyna M. 17 września
Justynjana B. 5 wrześ.
Justyny P. M. 16 wrześ.
Justyny P. M. 30 listop.
Juwencjusza M. 1 czerw.

Kaja M. 22 kwietnia
Kajetana W. 7 sierpnia
Kaliksta Pap. 14 paźdz.
Kamilla W. 18 lipca
Kandyda M. 3 paździer.

Kanuty Kr. 18 stycznia.
Karola W. O. 28 stycz.
Karola Borom. 4 list.
Karoliny 5 lipca
Karyny M. 7 listopada
Kassjana M. 13 sierpnia
Kassyldy 15 kwietnia
Kassjusza 15 maja
Katarzyny P. 13 lutego
Katarzyny Kr. S. 23 mar.
Kararzyny S. P. 30 kwiet.
Katarzyny P. M. 25 list.
Kazimierza Królew. 4 mar.
Klaudjusza 6 czerwca
Kingi P. 25 lipca
Kiljana Bisk. 8 lipca
Klary P. 12 sierpnia
Kleta M. 16 kwietnia
Klemensa B. M. 15 marca
Klemensa Pap. 23 listop.
Kleofasa M. 23 września
Klotyldy Ks. 3 czerwca
Kolety P. 6 marca
Konstancji P. M. 18 lut.
Konstancji 19 września
Konstantyna W. 11 mar.
Konrada W. 19 lutego
Korduli P. 22 październ.
Kornelji M. 31 marca
Kosmy M. 27 września
Kryspa i Kryspina 26 paź.
Kryspiny 5 grudnia
Kryspiny P. M. 25 lipca
Krzysztofa Męcz. 5 lipca
Kunegundy Ces. 3 marca
Kunegundy Kr. Pol. 29 lip.
Kwiryna Męcz. 30 marca

Lamberta M. 16 kwietnia
Larga M. 8 sierpnia
Laurjana B. W. 4 lipca
Leandra B. 27 lutego
Leokadij P. 9 grudnia
Leona B. 20 lutego
Leona I Pap. 11 kwiet.
Leona II Pap. 28 czerw.
Leonarda M. 27 czerwca
Leonji P. M. 18 stycznia
Leontyny P. 15 marca
Leopolda W. 15 listopada
Leonocji M. 6 grudnia
Linusa P. M. 23 wrz.
Longina M. 15 marca
Lucjana B. 11 lutego
Lucjana M. 7 stycznia
Lucjana M. 26 październ.
Lucyny P. 30 czerwca

Lucylji P. M. 31 październ.
Lucyny M. 17 październ.
Ludjusza B. 11 lutego
Ludgardy P. M. 16 cz.
Ludgera B. 26 marca
Ludomira 3 październ.
Ludwika W. 11 październ.
Ludwika Kr. S. 19 sierp.
Ludwika Kr. 25 sierpnia
Ludwiki P. 15 kwietnia

Ładysława z Giel. 26 w.
Łazarza B. 17 grudnia
Łucji P. 13 grudnia
Łukasza Ewang. 18 paź.

Macieja Ap. 25 lutego
Magdalena 22 lipca
Makarego Op. 2 stycz.
Makryny M. 24 lipca
Małgorzaty Kr. W. 13 lip.
Małgorzaty Kr. S. 10 cz.
Małgorzaty Al. 17 paź.
Mamerta B. 11 maja
Mansweta B. 28 listop.
Marcella B. 16 stycznia
Marcelli Wd. 31 stycz.
Marcellina P. 18 czerw.
Marcellina M. 26 kwiet.
Marcellina M. 9 sierp.
Marcina B. 11 listopada
Marcina Pap. 12 listop.
Marcjana M. 17 czerwca
Marcjanny P. M. 9 stycz.
Marka Ewang. 15 kwiet.
Marka M. 22 listopada
Marka M. 24 marca
Marka z Rzymu M. 18 cz.
Marty M. 29 lipca
Martyny P. M. 30 stycz.
Marty M. 20 październ.
Marji Egipc. 10 kwietnia
Marji Kleof. 9 kwietnia
Marji Mag. Fl. 31 maja
Marji Mag. w Jer. 22 lip.
Marjana 30 kw. i 2 gr.
Marjusza 19 stycznia
Mateusza Ap. i Ew. 21 w.
Matyldy Kr. Wd. 14 mar.
Mawra B. 8 listopada
Maurycego M. 22 wrześ.
Mauryljusza B. 13 wrz.
Maksymjana B. 21 lut.
Maksymiljana B. 12 paź.
Maksymiljana B. 18 list.
Maksyma B. M. 8 czerw.
Medarda B. M. 8 czerw.

Melanji P. M. 31 grud.
Metodego B. 5 lipca
Michała Arch. 29 wrześ.
Mikołaja z Tol. 10 wrz.
Mikołaja B. 6 grudnia
Mirona M. 17 sierpnia
Modesta M. 12 st. i 15 cz.
Modesty P. 13 marca
Moniki Wd. 4 maja

Narcyza B. 29 październ.
Natalji P. M. 27 lipca
Naw. św. Pawła Ap. 25 st.
Nazarjusza M. 12 c. i 28 l.
Niceta B. W. 5 grudnia
Nicefora B. 13 marca
Nikandra M. 7 listopada
Nikodema K. M. 15 wrz.
Norberta B. 6 czerwca

Oktawjana M. 22 marca
Odon B. 13 lipca
Olimpij 17 grudnia
Onufrego P. 12 czerwca
Opata Bisk. 2 lipca
Odon 18 listopada
Ottona 16 stycznia
Otylii P. M. 13 grudnia

Pafnucego M. 19 kwiet.
Pankracego M. 12 maja
Paschalisa W. 17 maja
Paschazego B. 22 lut.
Patrika B. W. 17 mar.
Patriceji M. 13 marca
Paulina B. 22 czerwca
Pauli P. 26 st. i 10 list.
Pawła 22 marca
Pawła M. 26 czerwca
Pawła Pust. 15 stycznia
Pawła Ap. 29 czerwca
Pelagji P. M. 11 lipca
Pelagji Pok. 7 październ.
Petronelli P. 31 maja
Piotra Al. B. W. 26 list.
Piotra Chryz. 4 grud.
Piotra Dam. D. K. 23 lut.
Piotra Egz. 2 kwietnia
Piotra Nolasko 31 stycz.
Piotra Kl. W. 9 wrześ.
Piotra M. 29 kwietnia
Piotra Celest. P. 19 maja
Piotra z Wer. M. 28 kw.
Piotra i Pawła Ap. 29 cz.
Piotra w Okowach 1 st.
Piotra z Alkant. W. 10 p.
Piusa V. Pap. 5 maja

Placyda M. 5 paździer.
Placydy P. 11 paździer
Polikarpa B. M. 26 stycz.
Praksedy P. 21 lipca
Prokopa M. 4 lipca
Prokopa M. 1 czerwca
Prospera B. 25 czerwca
Prota M. 11 września
Protazego M. 1 czerwca
Pryma M. 9 czerwca
Pryski P. 18 stycznia
Pulcherji M. 7 lipca
Pulcherji P. 10 września

Rafała Arch. 24 paździer.
Rajmunda W. 31 sierp.
Reginy P. 7 września
Remigijusza B. 1 paźdz.
Roberta Op. 7 czerwca
Rocha W. 16 sierpnia
Romana Op. 28 lutego
Romana M. 9 sierpnia
Romualda Op. 7 lutego
Romualda B. 11 lipca
Rozalji P. 4 września
Rozestanie Ap. 15 lipca
Róży P. 5 września
Róży Limańskiej 30 sierp.
Rudolfa 17 kwietnia
Rufa M. 28 listopada
Rufina W. 19 sierpnia
Rufiny P. 31 sierpnia
Ruperta B. 27 marca
Ryszarda B. 3 kwietnia

Sabby Op. 5 grudnia
Sabiniana 7 czerw.

Sabina W. 11 lipca
Sabina M. 27 paździer.
Sabiny P. 29 sierpnia
Salezego M. 22 marca
Salomei P. 27 listopada
Salwana 12 marca
Sauli P. M. 20 paźdz.
Saturnina M. 29 listop.
Saturniny P. M. 4 czerw.
Scholastyki P. 19 lutego
Sebastjana M. 20 stycz.
Serafina W. 12 paździer.
Serafiny P. 29 lipca
Sergjusza M. 24 lutego
Serwacego B. 13 maja
Serwiljana M. 20 kwiet.
Seweryna Op. 8 stycznia
Smaragda M. 8 sierpnia
Sotera Pap. 22 kwietnia
Spirydjona B. 14 grudnia
Stanisława B. 8 maja
Stanisława Kost. 14 list.
Stefana Kr. Węg. 2 wrz.
Sylwestra B. 7 września
Sylwji M. 3 listopada
Symeona B. M. 18 lut.
Syxta Pap. 2 sierp.
Szczepana M. 26 grud.
Szymona z Lipn. 18 lip.

Tadeusza Ap. 28 paźdz.
Tekli P. M. 29 września
Telesfora P. M. 5 stycz.
Teodora M. 9 listopada
Teodory M. 1 kwietnia
Teodozji P. M. 29 maja
Teofila B. 27 kwietnia

Teresy P. 15 paździer.
Tomasza z Akw. W. 7 m.
Tomasza Ap. 21 grudn.
Tymoteusza B. M. 24 st.
Tytusa B. 4 stycznia

Ubalda B. 16 maja
Urbana P. 25 maja
Urszuli P. 21 paździer.

Wacława Kr. Cz. 28 wrz.
Walentego K. M. 14 lut.
Walerji M. 5 czerwca
Walerjana M. 14 kwiet.
Wawrzyńca M. 10 sierp.
Weroniki P. 13 stycznia
Wiktora B. 17 paździer.
Wiktorji P. M. 23 grudn.
Wilhelma B. 10 stycznia
Wincentego B. 20 mar.
Winc. à Paulo W. 19 l.
Wita M. 15 czerwca
Władysława Kr. W. 27 cz.
Wojciecha B. 24 kwiet.

Zacharjusza Pror. 6 wrz.
Zefiryna P. M. 26 sierp.
Zenobji P. M. 26 paź.
Zenajdy P. 11 paździer.
Zenobjusza B. M. 30 paź.
Zenobjusza M. 24 grud.
Zeny 23 czerwca
Zenona Żołn. 22 grud.
Zofji W. M. 10 maja
Zuzanny P. 11 sierpnia
Zygmunta Kr. 2 maja
Zygryda B. W. 24 lut.

DOM CESARSKO-ROSYJSKI.

Jego Cesarska Mość Najjaśniejszy Pan MIKOŁAJ ALEKSANDROWICZ, Cesarz i Samowładca Wszech Rosji, ur. 6 maja 1868 r. Imieniny w dniu 6 grudnia.

Najdostojniejsza Rodzicielka Najjaśniejszego Pana.

Jej Cesarska Mość Najjaśniejsza Pani MARJA TEODORÓWNA, urodzona w dniu 14 Listopada 1847 r. Imieniny w dniu 22 lipca. Była poślubiona Cesarzowi Aleksandrowi III (spoczął w Bogu 20 października 1894 roku).

Najdostojniejsza Małżonka Najjaśniejszego Pana.

Jej Cesarska Mość Najjaśniejsza Pani **ALEKSANDRA TEODORÓWNA**, urodzona w dniu 25 maja 1872 r. Imieniny 23 kwietnia. W stanie zamężnym od 14 listopada 1894 r. Córka Wielkiego Księcia Hesji Ludwika IV i Małżonki Jego W Ks. Alicji.

Najdostojniejsze Dzieci Najjaśniejszych Państwa.

Jego Cesarska Wysokość Cesarzewicz Następca Tronu, Wielki Książę **Aleksey Mikołajewicz**, ur. 30 lipca 1904 r. Imieniny 5 października.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Olga Mikołajówna**, urodzona 3 listopada 1895 r. Imieniny 11 lipca.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Tatjana Mikołajówna**, urodzona 29 maja 1897 r. Imieniny 12 stycznia.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Marja Mikołajówna**, urodzona 14 czerwca 1899 r. Imieniny 22 lipca.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Anastazja Mikołajówna**, urodzona 5 czerwca 1901 r. Imieniny 22 grudnia.

Najdostojniejsi Brat i Siostry Najjaśniejszego Pana

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Michał Aleksandrowicz**, urodzony w dniu 22 listopada 1878 r. Imieniny 22 listopada.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Ksienia Aleksandrówna**, (p. niżej).

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Olga Aleksandrówna**, urodzona w dniu 1 czerwca 1882 r. Imieniny 11 lipca. Poślubiona od dnia 27 lipca 1901 r. Jego Wysokości **Piotrowi Aleksandrowiczowi**, Księciu Oldenburskiemu.

Najdostojniejsi Stryjowie i Ciotki Najjaśniejszego Pana

Jego Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Marja Pawłówna**, urodzona dnia 2 maja 1854 r. Imieniny 22 lipca. Była poślubioną Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiemu Księciu **Włodzimierzowi Aleksandrowiczowi**, (zm. 4 lutego 1909 r.). Jej dzieci, Ich Cesarskie Wysokości: Wielki Książę **Cyryl Włodzimierzowicz**, urodzony d. 30 września 1876 r. Imieniny 11 maja. Małżonka

Jego, Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Wiktorja Teodorówna**, urodzona 12 listopada 1876 r. Imieniny 1 czerwca. Córki Ich: Jej Cesarska Wysokość Księżna **Marja Cyrylówna**, urodzona 20 stycznia 1907 r. Imieniny 22 lipca. Jej Cesarska Wysokość Księżna **Kira Cyrylówna**, urodzona

26 kwietnia 1909 r. Imieniny 28 lutego. Wielki Książę **Borys Włodzimierzowicz**, urodzony dnia 12 listopada 1877 r. Imieniny 2 maja. Wielki Książę **Andrzej Włodzimierzowicz**, urodzony 2 maja 1879 r. Imieniny 30 listopada. Wielka Księżna **Helena Włodzimierzówna**, urodzona dnia 17 stycznia 1882 roku. Imieniny 21 maja. Poślubiona od dnia 16 sierpnia 1902 r.

Jego Krółości Królewiczowi Greckiemu **Mikołajowi Jerzewiczowi**.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Elżbieta Teodorówna**, urodzona 20 października 1864 r. Imieniny 5 września. Była poślubiona Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiemu Księciu **Sergiuszowi Aleksandrowiczowi**, (zm. 4 lutego 1905 r.).

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Paweł Aleksandrowicz**, urodzony dnia 21 września 1860 r. Imieniny 29 czerwca. Był żonaty z Jej Cesarską Wysokością Wielką Księżną **Aleksandrą Jerzówną**, (zm. 12 września 1891 r.) Ich dzieci: Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Dymitr**

Pawłowicz, urodzony dnia 6 września 1891 r. Imieniny 21 września. Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Marja Pawłówna**, urodzona d. 6 kwietnia 1890 r. Imieniny 22 lipca. Poślubiona od 20 kwietnia 1908 r. Jego Król. Wysokości Księciu **Wilhelmowi Szwedz.**, Księciu Sudermanlandzkiemu.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Marja Aleksandrówna**, urodz. 5 października 1853 r. Imieniny 22 lipca. Wdowa po Jego Król. Wysokości Księciu **Alfredzie-Albercie Wielkobrytańskim**, Księciu Saksen-Koburg-Gotajskim.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Aleksandra Józefówna**, urodzona 26 czerwca 1830 r. Imieniny 23 kwietnia. Zaślubiona była Jego Cesarskiej Wysokości Wiel. Księciu **Konstantemu Mikołajewiczowi**, (zm. 13 stycznia 1892 r.) Jej dzieci: Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Mikołaj Konstantynowicz**, urodzony dnia 2 lutego 1850 roku. Imieniny 6 grudnia.

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Konstanty Konstantynowicz**, urodzony dnia 10 sierpnia 1858 r. Imieniny 21 maja. Małżonka Jego Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Elżbieta Maurycówna**, urodzona dnia 13 stycznia 1865 r. Imieniny 5 września. Ich dzieci: Ich Wysokości Książę **Jan Konstantynowicz**, urodzony 23 czerwca 1886 roku. Imieniny 24 czerwca. Książę **Gabryel Konstantynowicz**, urodzony dnia 3 lipca 1887 r. Imieniny 13 lipca. Książę **Konstanty Konstantynowicz**, urodzony dnia 20 grudnia 1890 r. Imieniny 21 maja. Książę **Oleg Konstantynowicz**, urodzony dnia 15 listopada 1892 roku. Imieniny 20 września. Książę **Igor Konstantynowicz**, urodzony 29 maja 1894 r. Imieniny 5 czerwca. Książę **Jerzy Konstantynowicz**, urodzony 23 kwietnia 1903 r. Imieniny 23 kwietnia. Księżna **Tatjana Konstantynówna**, urodzona 11 stycznia 1890 r. Imieniny 12 stycznia. Księżna **Wiera Konstantynówna**, urodzona 11 kwietnia 1906 r. Imieniny 17 września.

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Dymitr Konstantynowicz**, urodzony dnia 1 czerwca 1860 roku. Imieniny 21 września.

Jej Królewska Mość Królowa Hellenów **Olga Konstantynówna**, urodz. dnia 22 sierpnia 1851 r. Imieniny 11 lipca. Małżonka Jego Królewskiej Mości Króla Hellenów, Jerzego 1-go.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Wiera Konstantynówna**, urodzona dnia 4 lutego 1854. Imieniny 17 września. Była poślubiona Jego Królewskiej Wysokości Księciu **Wilhelmowi-Eugenjuszowi Wirtemberskiemu**.

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Mikołaj Mikołajewicz**, urodz. dnia 6 listopada 1856 r. Imieniny 27 lipca. Małżonka Jego: Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Anastazja Mikołajówna**, urodzona dnia 23 grudnia 1867 roku. Imieniny 22 grudnia.

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Piotr Mikołajewicz**, urodzony dnia 10 stycznia 1864 r. Imieniny 29 czerwca. Małżonka Jego, Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Milica Mikołajówna**, urodzona dnia 14 lipca 1866 roku. Imieniny 19 lipca. Ich dzieci: Ich Wysokości Książę **Roman Piotrowicz**, urodzony 5 października 1896 r. Imieniny 19 lipca. Księżna **Maryna Piotrówna**, urodzona dnia 28 lutego 1892 r. Imieniny 28 lutego. Księżna **Nadieżda Piotrówna**, urodzona 3 marca 1898 r. Imieniny 17 września.

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Mikołaj Michałowicz**, urodzony dnia 14 kwietnia 1859 r. Imieniny 6 grudnia. Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Michał Michałowicz**, urodzony dnia 4 października 1861 roku. Imieniny 8 listopada.

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Jerzy Michałowicz**, urodzony dnia 11 sierp. 1863 r. Imieniny 26 listopada. Małżonka Jego, Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Marja Jerzówna**, urodz. 20 lutego 1876 r. Imieniny 22 lipca. Ich dzieci: Ich Wysokości Księżna **Nina Jerzówna**, urodzona 7 czerwca 1901 r. Imieniny 14 stycznia. Księżna **Ksienia Jerzówna**, urodzona 9 sierpnia 1903 r. Imieniny 24 stycznia.

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Aleksander Michałowicz**, uro-

dzony dnia 1 kwietnia 1866 r. Imieniny 30 sierp. Małżonka Jego, Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Ksenia Aleksandrowna**, urodzona dnia 25 marca 1875 r. Imieniny 24 stycznia. Ich dzieci: Jego Wysokość Książę **Andrzej Aleksandrowicz**, urodzony 12 stycznia 1897 r. Imieniny 30 listopada. Jego Wysokość Książę **Teodor Aleksandrowicz**, urodz. 11 grudnia 1898 r. Imieniny 16 maja. Jego Wysokość Książę **Nikita Aleksandrowicz**, urodzony 4 stycznia 1900 r. Imieniny 24 czerwc. Jego Wysokość Książę **Dymitr Aleksandrowicz**, urodz. dnia 2 sierp. 1901 r. Imieniny 26 października. Jego Wysokość Książę **Rościszaw Aleksandrowicz**, ur. w listop. 1902 r. Imieniny 14 marca. Jego Wysokość Książę **Bazyli Aleksandrowicz**, ur. dnia 24 czerwca. 1907 r. Imieniny 2 sierpnia. Jej Wysokość Księżna **Irena Aleksandrowna**, urodz. 3 lipca 1895 r. Imieniny 5 maja.

Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę **Sergiusz Michałowicz**, urodz. d. 25 września 1869 roku. Imieniny 25 września.

Jej Cesarska Wysokość Wielka Księżna **Anastazja Michajłówna**, urodz. d. 16 lipca 1860 r. Imieniny 22 grudnia. Była poślubiona Królewskiej Wysokości Wielkiemu Księciu Meklemburg-Szweryńskiemu, Fryderykowi-Franciszkowi.

Zaćmienia w r. 1912.

W roku 1912 przypadają 2 zaćmienia słońca i 2—księżycy. Z tych widzialne u nas będzie pierwsze zaćmienie słońca i pierwsze księżycy.

Pierwsze zaćmienie księżycy jest częściowe i nieznaczne; przypada w nocy z 19 na 20 kwietnia st. st. i trwać będzie od godz. 10 do 12.

Pierwsze zaćmienie słońca przypada 4 kwietnia st. st. o godzinie 9 m. 14 rano, a kończy się o godz. 3 m. 15 po południu. Te zaćmienie słońca będzie u nas trwać tylko kilka minut.

Drugie zaćmienie księżycy jest również częściowe i przypada w południe 13 września starego stylu. Ponieważ w południe księżycy u nas widzieć nie można, przeto i zaćmienia również oglądać nie będzie można.

Drugie zaćmienie słońca przypada 27 września o godz. 11 w południe i trwać będzie do godz. 5 m. 15 po południu. U nas widziane nie będzie.

Do naszych czytelników.

Rozszerzajmy gazetki te tanie,
Niech się ich siła pod strzechy dostanie;
Rozszerzajmy kalendarz ten
Niech idzie po siołach hen,
Niech go czyta gospodarz i sługa
Bo będzie zima smutna i długa!

J. Cheł.

Z opłatkiem.

Z opłatkiem wznoszę dłoń,	Ja wierzę — błysnie dzień,
I szlę wam życzeń moc:	Rozjaśni wnętrza chat,
Niech szczęściem błyska skroń,	I zniknie mroczny cień,
Niech smutku pierzcha noc,	I wstanie szczęścia kwiat,
Niech bratnia miłość dusz	Przeminie podmuch zły,
Złączy Was w zwarty krąg,	Jutrzniany przejdzie byt,
Da hart—wśród życia burz,	Ziszcza się złote sny,
Da moc—wśród życia mąk.	Krzepmy się—blizko świt.

Jeno do ziemi pól
Wzrosnąć jak mocny krzew
W niej naszych ojców ból,
I pot — i łzy — i krew,
Jeno do dłoni dłoń,
W głąb serca wtłoczyć łzy,
Z otuchą — w górę skroń,
Wytrwamy — Wy — i my.

K.

Oświata.

Oświaty — rodacy!... Oświaty potrzeba!...
To szczęścia talizman, to dźwignia do zgody,
Poradnik przy pracy, przewodnik to z nieba;
Pod cieniem jej żyją dostatnio narody!...

Antoni Skrodzki.

Są rzeczy tak ważne i konieczne do rozpatrywania i zastanawiania się nad nimi, że choćbyś o nich przypomniał codziennie, jednak za wiele tego nie będzie. Czy oświata nie jest takim przedmiotem? czy można kiedy mówić o niej za wiele? Czy można przestać do niej nawoływać? O nie!...

Oświata podnosi umysł, rozszerza widnokrąg i ułatwia rozwój umysłowy człowieka. Człowiek ciemny, który całe życie swe spędził w jednej wsi lub okolicy, wzrokiem swoim nie sięga daleko, poza jej granice. Tam, gdzie się kończy okolica mu znana, tam też kończy się jego świat. Dalszy świat jakoby był dla niego deskami zabity, jakoby nie istniał. Człowiek taki żyje jakby w dolinie, oddzielony od świata górami i lasami.

Oświata unosi człowieka na szczyt gór, otwiera granice jego okolicy. I widzi człowiek oświecony wielki i szeroki świat, widzi, że jest tylko częstką wielkiego przestworza i poznaje ciasnotę swojego dotychczasowego bytu. Oświata, zdradzając ci twoją małość, twoje ubóstwo w świecie, zarazem odsłania ci bogactwo twojej własnej istoty, wielkość twego własnego ciała i twojej duszy. Tyś dotąd miał o tem bardzo nikłe pojęcie, teraz poznajesz twoje siły cielesne i duchowe, poznajesz znaczenie twojego mienia, twoje prawa, obowiązki i zadania, poznajesz, jak masz korzystać z własnych sił, jak spełniać obowiązki i do jakich zmierzać celów. W świetle oświaty zyskujesz łatwiejszą możliwość rozwoju.

Oświata wzbogaca. Rzecz bardzo prosta: im więcej masz świadomości, tem lepiej umiesz zużyć twoje mienie, twoje ręce, twoją głowę. Oświeceński rolnik oczywiście lepiej ziemię uprawi i większy plon zbierze, aniżeli jego sąsiad, który nie czyta i nie uczy się o sposobach i korzyściach nowego gospodarstwa. Oświeceński rzemieślnik przyswoi sobie lepsze sposoby pracy, przyswoi sobie większą zręczność, pozna lepiej materiał i tak coraz bardziej będzie mógł rozszerzać zakres swojego działania, rozmiary swojego interesu, coraz większe będzie miał dochody i wzbi-je się ponad innych. A wreszcie robotnik? Chociaż nie ma ziemi, nie ma warsztatu — a jednak ma warsztat i kapitał swoich rąk, swojej głowy, sił i zręczności. Jako robotnik oświecony inaczej pracować będzie w swym warsztacie, inaczej zużyje ten kapitał, niż jego ciemny towarzysz, nawet więcej męczący się.

Każdy oświecony kształcić się będzie coraz dalej czytaniem gazet i książek i w swoim zawodzie tym lub innym, postara się o pracę jaknajlepiej płatną, uważać będzie na niebezpieczeństwa podczas pracy i uniknie takowych przed-zej, aniżeli człowiek ciemny. Oświecony — dbać będzie o zdrowie i czyste mieszkanie, o zdrowie własne, żony i dzieci, starać się będzie o dobre wychowanie potomstwa. W ten sposób zachowa sobie na długie lata zdrowie i siły, dochowa się dobrych i pomocnych dzieci, uzbiera grosza i będzie wolnym panem na własnej zagrodzie, od nikogo niezależnym, tylko od pana Boga i własnego sumienia.

Oświata przedłuża, upiększa i polepsza życie. Już może nie jeden słyszał, że teraz ludzie dłużej żyją, niż dawniej. A czemu? Oto wyższa oświata i lepsze warunki przedłu-żają życie ludzkie. Skoro się wie, jak wystrzegać się cho-rób, jak chować dzieci, jak postępować w razie choroby i gdy według tych wiadomości urządzi się dom, ten oczy-wiście ustrzeże siebie i dom swój od wielu chorób, a wi-dząc zdrowe i wesole twarze wokoło siebie, już przez to sa-mo ma życie piękniejsze.

I we wszystkim takie piękno wyrazi się w twojem życiu, oświecony człowieku! Izdebka twoja, choćby mała, ale nie potrzeba się jej wstydzić; ściany wybielone, podłoga czy-sta, łóżka porządnie usłane, a przed niemi kwiaty, wdycha-jące w siebie promienie słońka i czyste powietrze. A jak to miło spędzić niedzielę po południu w takim cieple domo-wem; nie nie ciągnie ciebie do towarzystwa, do pijatyki, do marnowania grosza, tylko czytasz sobie gazetę i bawisz się ze swoimi. — Choć ubogo, lecz chędogo; ta chatka, w któ-

rej porządek i ład, piękniejsza od pałacu, gdzie nierząd i brud.

Oświata polepsza przede wszystkim życie w kierunku wewnętrznym, ona wiedzie do cnoty. Oświata wyrwa ze złej kompanji, odciąga od wódki, ujarzmia złe popędy, ona przykuwa do ogniska rodzinnego, wskazuje cel życia w domu, w gospodarstwie, w społeczeństwie i w kościele; oświata czyni wolnym, dobrym, szczęśliwym! Kochajmy oświatę, szanujmy i szczyjmy ją wśród swoich współbraci!

S.

Nieco ze statystyki,

Wszystkich ludzi żyje na świecie 2,154 miliony.
Ci ludzie rozmawiają prawie 3 tysiącami języków.
Ci ludzie wyznają więcej, niż tysiąc religji.
Ci ludzie dzielą się na głównejsze religje:

Chrześcijan wogóle	589 milj.	Hindusów	209 milj.
Żydów przeszło	11 "	Konfucjuszów	232 "
Mahometan	216 "	Pogan	1,337 "
Buddystów	137 "		

Chrześcijanie są:

Wyznania katolickiego	273 miliony.
" prawosławnego	120 "
" protestanckiego	166 "
Wyznań różnych	30 "

Słowian jest razem przeszło 136 milionów:

Wielkorusów, małor., białor. razem	94 miliony.
Polaków i litwinów	22 "
Czechów z morawianami	10 "
Bułgarów	5 "
Słowian różnych odcieni	5 "

Ludy zamieszkujące Europę:

Słowian	106 milj.	Turków i tatarów	5 milj.
Germanów	105 "	Litwinów	4 "

Franków	99 milj.	Greków	3 milj.
Węgrów	7 "	Cyganów	1 "
Żydów	8 "	Różnych narodów	3 "
Finlandczyków	5 "		

Ile wydają na oświatę różne państwa w przybliżeniu na jednego mieszkańca:

Stany Zjednocz.	4 r. 86 kop.	Francja	1 r. 66 kop.
Niemcy	3 " 43 "	Danja	1 " 55 "
Szwajcarja	2 " 44 "	Szwecja	1 " 33 "
Anglja	2 " 36 "	Norwegja	97 "
Holandja	1 " 99 "	Włochy	76 "
Belgja	1 " 69 "	Japonja	54 "
		Rosja	31 "

Z jednego tysiąca żołnierzy nie umie czytać:

W Szwecji	2 ludzi.	We Francji	4 ludzi.
" Danji	4 "	" Japonji	156 "
" Szwajcarji	6 "	" Rosji	600 "
" Niemczech	6 "		

Na tysiąc mieszkańców wypada żołnierzy:

We Francji	14 ludzi.	W Austrii	8 ludzi.
" Japonji	13 "	" Włoszech	8 "
" Niemczech	10 "	" Anglji	2 "
" Rosji	9 "	" Stanach Zj.	1 "

Ilość wojska lądowego w niektórych państwach:

Podczas pokoju. Podczas wojny.

W Austrii	382 tys.	2 milj.	330 tys.
" Anglji	600 "	2 "	210 "
" Niemczech	704 "	4 "	358 "
" Włoszech	278 "	3 "	323 "
" Francji	575 "	2 "	900 "
" Stanach Zjed.	64 "	10 "	000 "
" Japonji	640 "	1 "	388 "
" Rosji	1 m. 133 "	3 "	700 "

Na tysiąc wiorst kwadratowych jest szosy:

W Rosji	5 wiorst	W Niemczech	487 wiorst
" Austrii	126 "	" Belgji	779 "
" Szwecji	128 "	" Anglii	812 "
" Danji	175 "	" Francji	1048 "
" Włosz.	286 "		

Ile listów otrzymuje przeciętnie w roku jeden mieszkaniec w niektórych państwach:

W Turcji	1 list.	W Szwecji	25 listów.
" Rosji	5 "	" Belgji	27 "
" Włoszech	8 "	" Francji	28 "
" Hiszpanji	8 "	" Holandji	30 "
" Japonji	19 "	" Niemczech	55 "
" Austrii	21 "	" Anglii	81 "

O ile naród jest mądrzejszy, to tem większy jest handel i przemysł rozwinięty, a przez to w takich razach i listów wysyła więcej. Poczta przynosi znaczne dochody np. Rosji poczta daje przeszło 33 miliony rubli.

Ile jest kolei żelaznych w przybliżeniu na tysiąc wiorst kwadratowych:

W Rosji	3 wiorsty.	W Austrii	67 wiorst.
" Turcji	3 "	" Holandji	100 "
" Japonji	20 "	" Niemcz.	112 "
" Włosz.	61 "	" Anglii	120 "
" Hiszp.	61 "	" Belgji	183 "

Na jeden tysiąc urodzonych dzieci umiera w pierwszym roku:

W Rosji	273 dzieci.	We Francji	165 dzieci.
" Niemczech	221 "	" Danji	138 "
" Włoszech	214 "	" Norwegji	104 "
" Szwajcarji	103 "	" Irlandji	97 "
" Belgji	176 "		

Ile ludzi dożyje do 20 lat w przybliżeniu na jeden tysiąc mieszkańców:

W Rosji	437 osób.	W Szwajcarji	676 osób.
„ Włoszech	558 „	„ Anglji	680 „
„ Niemczech	593 „	„ Szwecji	711 „
„ Francji	660 „		

Ile osób umiera od ospy w przybliżeniu na jeden tysiąc mieszkańców każdego roku:

W Szwajcarji	1 osoba.	We Włoszech	10 osób.
„ Holandji	2 „	„ Rosji	71 „
„ Anglji	4 „		

W niektórych cywilizowanych państwach, jak naprz. w Niemczech, prawie nikt nigdy nie choruje i nie umiera od ospy, lecz za to w takich państwach pod grozą kary każdy mieszkaniec musi sobie zaszczyć ospę dwa razy w życiu.

Ile osób umiera od chorób gardła w przybliżeniu rocznie na 1 tysiąc mieszkańców.

W Holandji	36 osób.	W Anglji	54 osób.
„ Włoszech	37 „	„ Niemczech	86 „
„ Szwajcarji	50 „	„ Rosji	250 „

Ile umiera osób od chorób żołądkowych w ciągu roku w przybliżeniu na 1 tysiąc mieszkańców:

W Niemczech	7 osób.	W Anglji	10 osób.
„ Szwajcarji	8 „	„ Włoszech	36 „
„ Holandji	9 „	„ Rosji	83 „

Choroby gardła najczęściej powstają od przeziębienia, a zatem osoby, które nie umiały ustrzedz siebie od tego, stają się ofiarą tej choroby. Choroby żołądka przeważnie powstają od jakości pokarmów. Czem naród jest oświeconszy, tem lepiej umie dobrać sobie zdrowsze i pożywniejsze pokarmy. Zdarzało się mnie bywać na obiedzie i kolacji u zaściankowej szlachty. Przyznać trzeba, że oni sobie nie skąpią, lecz tak marnie urządzają potrawy, że najzdrowszy musi zachorować na żołądek. Przyczyna tego leży w tem, że matki nie umieją gotować, a przeto i córki nie mają się

od kogo nauczyć. Ażeby zasięgnąć jakich wiadomości z książki lub gazety, to przynajmniej w tutejszych guberniach niema tego w zwyczaju. Mężczyzna to jeszcze częściej coś przeczyta, ale niewiasta to prawie nic nie czyta, oprócz książki do nabożeństwa.

Przytoczone wyżej dane w zupełności świadczą o tem, że Rosja, a zatem i my, jako jej mieszkańcy, daleko jesteśmy w tyle od postępów cywilizowanych państw Zachodu. Wiele jeszcze upłynie czasu, dopóki naród nasz zrozumie potrzebę oświecania się i dążenia do postępu i zrównania się ze swymi współbraćmi pod panowaniem niemieckiem. Szkół brak u nas. Robienie czegoś w tym kierunku jest surowo karane i zawsze nazwane działalnością przeciwpaiństwową. Innej rady nam nie pozostaje, jak zachęcić nasze matki do większej pracy nad wychowaniem dzieci. Ojciec zawsze jest poza domem, lecz matka powinna stać się niejako kapłanką rodzinnego wychowania swych dzieci. Lecz ażeby lepiej wychowywać, trzeba mieć więcej tej praktyki wychowawczej, a praktyki tej matka nabyć może tylko z jednego źródła, to jest w czytaniu.

Więc szanowne matki! wszystkie, co czytać umiecie, garnijcie się do czytania!... Czytajcie gazety ludowe, jak np. „Przyjaciela“, „Gazetę Świąteczną“, „Zorzę“, „Głos Ludu“, „Jutrzenkę“ i „Gwiazdę Zaranną“, czytajcie książki popularne, te, które gazety polecają. Wszystkich wysiłków dołóżcie, aby nauczyć swych dzieci czytać, o ile możebne, to i pisać. Od was więc zależy tymczasowo, szanowne matki, postępek w narodzie!

S.

Litwin, białorusin i polak.

Trzech się rolników w pewnym zajeździe
na nocleg razem zebrali;
nie w jednym, widać, wyrosli gnieździe,
lecz wciąż ich coś pociągało

ku sobie... Wreszcie, ten, co w rubasze
był, spytał: — skąd wy, ojcowie?...
pewnie z daleka? ubranie wasze
odmienne, znać też po mowie —

— Jam z pod Warszawy — rzekł chłop w sukmanie
— polak i mazur rdzenny; —
— A jam z pod Wilna litwin, mój panie!
— rzekł chłop w kapocie ościenny.

— Jam białorusin, miłe panoczki
— z pod Mińska zaś Litewskiego; —
rzekł pierwszy wreszcie, wciąż mrużąc oczki,
— co słyszać u was dobrego?

U nas tymczasem wielka ciemnota
na Białorusi kochanej,
lecz już kołaczą w oświaty wrota...
Plon lepszy dają już łany. —

— U nas do pracy lud też się chwytą
na Litwie, miłej krainie;
wielu już książki, gazety czyta:
rola z uprawy dość słynie. —

I u nas także jeszcze niezgorzej
w Polsce, ojczyźnie mej drogiej;
liczba szkół, dźwigni z biedy, się mnoży;
rolnictwo wstaje na nogi. —

Długo tak z sobą się rozmawiali;
wreszcie zasnęli zmęczeni;
nazajutrz rano się pożegnali
mile — jak bracia rodzeni...

Antoni Skrodzki.

Mądry prorok.

— Dlaczego Mahomet zakazał turkom pić wina, a po-
zwolił im mieć żon kilka?
— Bo trzeźwo myślący człowiek ma dosyć jednej żony.

Widok Mińska z wieży kościoła św. Symeona i Heleny.

Krótki historyczny opis miasta Mińska.

Mińsk, zwany także Mińskiem litewskim, według podania ludowego nosi tę nazwę od swego założyciela Mincza; to znów od jakiegoś rycerza Meneska, z którym jakoby dawniej to miasto nazywało się Menskiem, albo Meneskiem. Inni zaś nazwę Mińsk wyprowadzają od słowa „miana“ lub „zamiana“, ponieważ, jak niżej zobaczymy, miasto te było miejscem, a raczej punktem, czyli rynkiem handlowym, na którym według dawnych zwyczajów, mieniano towary; dlatego też miasto z początku nazywało się Mien-skiem, a następnie Mińskiem. Wreszcie jest jeszcze przypuszczenie, że Mińsk swą nazwę nosi od rzeki zwanej pierwotnie Mienihy, a następnie Niemihi, której koryto już wyschło i na której miejscu przeciąga dziś ulica Niemiha. Z tej przyczyny i miasto pierwotnie nazywało się jakoby „Mieniżskiem“, później „Meneskiem“, następnie „Men-skiem“ i na koniec Mińskiem.

Starożytny gród ten słowiański, leżący po obu stronach rzeki Swisłoczy, oraz przy kolejach: Moskiewsko-Brze-

skiej i Lipawo-Romeńskiej, położony jest w malowniczej miejscowości, którą niegdyś przerzynały dwa wielkie trakty handlowe; jeden północny, wiodący przez Łohojsk, Borysów, Orszę, Smoleńsk ku Moskwie, a drugi południowo-wschodni, przez Słuck na Wołyń, Ukrainę, Wołoszczyznę ku Cargradowi i do Warszawy. Tędy płynęły bogactwa, tą drogą zawiązywały się stosunki, przenikały różne wpływy, lecz zarazem temiż drogami przychodziły straszne mordy, pożogi i barbarzyńskie okrucieństwa, jakimi się dawni, niekulturalni, zwycięzcy odznacжали. Miasto to leży w odległości 179 wiorst od Wilna, 521 od Warszawy, 702 od Moskwy i 912 od Petersburga. Założenie Mińska ginie zupełnie w pomroce wieków, przez co historia jego rozpada się na cztery części, albo okresy: 1) Panowanie Rusi, 2) Włączenie do Litwy, 3) Unja Horodelska i zespolenie się z Polską i 4) od ostatniego podziału Korony aż dotąd.

Wobec nieścistości i różnicy w podaniach, różnych źródeł historycznych, z których czerpiemy wiadomości o Mińsku i wobec różnych kolei życia miasta tego, słusznem chyba będzie podać opis niniejszy również w czterech częściach.

Zanim jednak przystąpimy do opisu pierwszej części, musimy sobie uprzytomnić, że już w połowie IX wieku cały kraj zachodni (do którego należy i nasz Miński) był zaludniony słowiańskimi plemionami. Słowianie ci, w późniejszym nieco czasie, przez noszenie białych kapot, a po tutejszemu „switek“, zostali nazwani białorusinami, która to nazwa i dotąd została.

Okres I.

Okres ten był panowaniem bratobójczych walk różnych książąt o władzę nad ziemią i grodem. Morderstwa i barbarzyństwa z częstym morowem powietrzem *), dziesiątkowały nieszczęśliwą ludność, a samo miasto obracały w perzynę i kupę gruzów. Według jednych źródeł w 1044, a według drugich w 1066 roku, większą częścią gubernji mińskiej i samym Mińskiem władał książę połocki Wriesław Briaczysławicz. Awanturniczy i srogi ten człowiek, nie kontentując się księstwem połockiem, wszczął wojnę z książętami kijowskimi (swymi krewnymi), do których należała

*) Dziś morowe powietrze nie jest już tak straszne, zwłaszcza w miejscowościach, gdzie ludność jest oświecona i kulturalna. Ludzie tacy, przestrzegając higieny w życiu i dbając o czystość około domu i siebie — najlepiej się zabezpieczają od tego straszego gościa.

druga połowa dzisiejszej gubernji mińskiej. Ci ostatni, oburzeni na chciwość Wriesława, wspólnemi siłami stoczyli z nim bitwę pod Mińskiem, przy rzeczułce Niemidzie. Skutki bitwy były te, że Mińsk został spalony, większa część mieszkańców wyrżnięta i sam książę Wriesław poniósł ciężką klęskę.

Nie minęło lat 20, jak w 1084 r., książę Wriesław napadłszy na księstwo Czernihowskie i zburzywszy Smoleńsk, ściągnął na Mińsk nową klęskę, straszniejszą jeszcze od poprzedniej; albowiem do żywego poruszony książę Włodzimierz Monomach, dotarł aż do Mińska i wymordowałszy ludność jego, kamienia na kamieniu w nim nie zostawił.

W 1101 roku Wriesław umiera, zostawiając obszerne swe księstwo połockie 7-miu swym synom. W udziale jednemu z nich, Glebowi, dostaje się nasz Mińsk; wskutek czego Gleb staje się pierwszym księciem mińskim, biorąc w posiadanie, jak należy przypuszczać, całą część gubernji mińskiej, należącą do księstwa połockiego.

Urodzony w swego ojca, Gleb prowadzi żywot niespokojny i wojowniczy, przez co w 1104 r. wojska wielkiego księcia kijowskiego, Światopełka, osaczają Gleba w Mińsku, lecz że oblężenie to było niefortunne, ośmielony tym więcej Gleb, nie przestaje napadać na sąsiadów, a zwłaszcza litwinów. Rozgniewani litwini napadają na księstwo mińskie, pustoszą je i biorąc szturmem sam Mińsk, palą go doszczętnie. Zdawałoby się, że taka porażka powinna była uspokoić wojowniczy umysł księcia, lecz nie w dawne, barbarzyńskie czasy porażka taka mogła być nauką. Bojąc się już litwinów, Gleb napada na księcia kijowskiego, Włodzimierza Monomacha, który niezapomniawszy napadu ojca Gleba, Wriesława, wyrusza na księstwo mińskie w 1119 r., zwycięża Gleba, bierze go w niewolę, a Mińsk ze wszystkiemi posiadłościami przechodzi pod władzę książąt kijowskich.

Następnie po jakimś czasie, a raczej w końcu XII-go wieku, znowu ukazuje się na widowni księstwo mińskie i razem z niem około 14 księstw, na ziemiach dzisiejszej gubernji mińskiej. Księstwa te ścierają się wzajemnie i osłabiają jedno drugie, aż do zapanowania Litwy; Mińsk zaś przechodzi kolejno z rąk do rąk potomków Gleba do 1326 r., w którym to czasie, książę miński, Teodor Wasilewicz jeździł w imieniu księcia litewskiego, Gedymina, do Nowogrodu dla zawarcia traktatów pokojowych. Rok ten liczą historycy przejściem Zachodniego kraju (a więc i księstwa mińskiego) pod panowanie Litwy i rokiem tym kończy się pierwszy okres historii Mińska.

Ulica Gubernatorska róg Zacharzewskiej, dawniej Franciszkańska.

Okres II.

Z chwilą przejścia pod władzę Litwy, Mińsk traci swoje dotychczasowe znaczenie, ustępuje z areny życia politycznego i historia jego, w ciągu całego XIII wieku, nie coraz bardziej w pomroce tajemnej i niedostępnej wiedzy. Wskutek też powyższej przyczyny, historycy robią o nim rzadkie, niewyraźne wzmianki z tego czasu, wśród których wspomina się o najściu na Mińsk w XIII-m wieku koczujących narodów, t. zw. Mongołów. Dzięki ten naród zniszczył całe miasto, bo starców i mężczyzn wycinał zwykle, a kobiety i dziewczęta zabierał w niewolę; ci więc tylko mogli ocalać, którzy zdołali zbiedz w lasy i tam się ukryć.

W tym czasie, jak zarówno i w okresie I, życie religijne w tych stronach stopniowo się rozwijało i dzieliło się na trzy obozy: katolicki, wschodni i unicki. Już w r. 1010

książę turowski Światopełk, wzięwszy za żonę córkę króla polskiego, Bolesława Chrobrego, sprowadził do Turowa *) katolickiego biskupa Rejnberga, dając mu pełne prawo prowadzenia misji i apostołowania na szeroką skalę. W tymże Turowie w r. 1005 był już i sobór prawosławny, lecz jak widać z kronik, przeważało tu wówczas życie katolickie. W Mińsku zaś, w 1390 r. król Jagiełło stawia pierwszy kościół z modrzewia na Trójeckiej górze. Kościół ten kilkakrotnie był przerabiany, lecz w dniu 14-go sierpnia 1809 r. spalił się doszczętnie, a na jego miejscu stoi dziś szpital miejski.

W tychże kronikach wspomina się i o wybudowaniu w Mińsku przez księcia Gleba książęcego zamku razem z cerkiewką na placu, gdzie zlewały się razem rzeka Niemihą ze Swisłoczą. Zamek ten, jak widać, egzystował tu do 1616 r., gdyż do tego czasu zostawał tu cudowny obraz rosjan t. zw. „Minskoj Bożżej Matieri“, która miała się tu objawić w 1500 roku.

Cały ten okres przedstawia życie tutejszych przodków więcej zamknięte, religijne i oddane pracy ekonomicznej.

Okres III.

W XIII wieku Mińsk znajduje się już w posiadaniu książąt z domu Gedymina, a wielki książę Jagiełło oddaje go bratu swemu Skirgajle. W 1413 r. zapada Unja Horodelska i Litwa łączy się z Królestwem Polskiem, Mińsk zaś naznaczonym zostaje głównem miastem obszernego województwa mińskiego i poczyną wpływać na powierzchnię życia społecznego — staje się miastem wolnem. W 1441 r. wielki książę litewski Kazimierz Jagiellończyk przyłącza Mińsk do liczby miast litewskich, cieszących się prawami municypalnemi, a następca jego, Aleksander Jagiellończyk, przywilejem, wydanym w Wilnie 1496 r., nadaje miastu prawo magdabskie, czyli zupełny samorząd. Otrzymany tedy monopol handlu detalicznego przyczynia się znacznie do wzrostu i bogactwa miasta.

Wszelako nie przestają nawiedzać Mińsk różne pożogi bratobójcze walki i t. p. klęski. I tak: w r. 1506, podczas najazdu tatarów, Mińsk doszczętnie się pali, za wyjątkiem zamku Glebowego, który dziwnym sposobem ocalał. Za ledwo miasto się odbudowało i uspokoiło, aż tu znowu oblegają Mińsk wojska buntowniczego kniazia Michała, który jednak

*) Miasteczko Turów, gub. mińskiej.

odstępuje od miasta, gdy się dowiedział o nadejściu wojsk królewskich pod dowództwem Mikołaja Firleja. Zygmunt I, król polski, idąc na wojnę moskiewską, zatrzymuje się w Mińsku i stąd udaje się do Borysowa, a chociaż w bitwie pod Orszą (1514 r.) 30-tysięczna armja polsko-litewska odnosi zwycięstwo nad 80-tysięczną armją moskiewską¹⁾, to jednak Mińsk ze swemi okolicami nie jest wolny od napadów różnych oddziałów nieprzyjacielskich.

Dalsze wojny króla Zygmunta I z Wasylem IV mają zawsze fatalne następstwa dla tego miasta; pomimo to jednak wszystko Mińsk zwiększał się stopniowo. W 1552 r. Zygmunt August, król polski, potwierdza i rozszerza przywileje miejskie, ustanawia jarmarki²⁾ i sam parę razy Mińsk odwiedza. Po utracie Połocka, w 1563 roku, wojska litewskie cofają się do Mińska, a w następnym roku zjeżdżają się tu „Panowie Radni“, dla obmyślenia środków obrony. W roku 1568 z dawnego księstwa, a późniejszego namiestnictwa, tworzy się województwo Mińskie i odtąd w senacie polskim zasiadają wojewodowie mińscy. Mińsk więc, jako stolica województwa, staje się siedzibą władzy administracyjnej, sądowej i polityczno-kresowej. Tu odbywają się sejmiki, kadencje sądów ziemskich, popisy rycerstwa i t. p. manipulacje. W końcu XVII-wieku, sejmową konstytucją zapada uchwała, aby główny litewski trybunał odbywał swe dwudziestotygodniowe posiedzenia, co drugi rok, w Mińsku. W początku XVIII wieku, nieraz do zbytku grały tu na sejmikach i zjazdach wybujałe temperamenty szlachty, i mało tego, sam K. Radziwiłł napelnia Litwę wybrykami („Panie kochanku“) swej dzikiej i nieokiełzanej wyobraźni, a raczej fantazji. Faworyt Radziwiłła i uczestnik jego hulanki, Michał Wołodkiewicz, za wyrokiem głównego trybunału litewskiego, jest rozstrzelany w Mińsku 1760 roku. Tragiczny ten wypadek nie poskramia bynajmniej partyjnych walk szlachty, bo podczas sejmiku gromnicznego, 1753 roku, zakięła znowuż krwawa walka na ulicach Mińska, walka partyjna³⁾, podczas której poraniono się wzajemnie, zrabowano

¹⁾ Wódz rosyjski, Czeladnin, z 8 wojewodami i 1500 bojarami dostaje się do niewoli.

²⁾ Jarmarki te, prowadzone z Moskwą, były niezbędne dla dobrobytu miasta i kraju.

³⁾ Napad partyjny, na byłego posła warszawskiego, p. Romana Dmowskiego, jaki miał miejsce niedawno w Warszawie, (1911 r.), wykazuje niezbicie, że przeszłe czasy i straty bynajmniej nas nie opamiętały i nie nauczyły szlachetności, która każe szanować przekonania innych, i kulturalności, która surowo potępia podobne wybryki.

Kościół katedralny. Z prawej strony dom p. Gubernatora,
z lewej—gub. rządowa kasa.

dworek Świętorzeckich i t. p. narobiono awantur. Tu następuje znów upadek miasta, które jakby na zmianę osaczają różni zwycięzcy, Mińsk zaś za każdy raz musi płacić ogromne kontrybucje i daniny.

Podczas najazdu Szwedów na Rosję i Polskę, w 1706 roku, Piotr Wielki, idąc na spotkanie nieprzyjaciela, zatrzymuje się w Mińsku 15 lutego i przebywa tu do 13-go marca. Jak głosi podanie, mieszkaniem Piotra Wielkiego, była jakoby dwupiętrowa kamieniczka, przy ul. Jurewskiej, w podwórzu domów Sagałowicza.

Wojewodą mińskim był wówczas Krzysztof Zenowicz, a kasztelanem Jan Sapieha, którego córki, bawiąc w Paryżu przywiozły tutaj szczepy jabłoni i gruszek. Gruszki te, które do dziś tu egzystują pod nazwą „Sapieżanek“, rozszerzyły się nie tylko po ogrodach Mińska, lecz i po wszystkich okolicach jego. Nie można pominąć milczeniem, że gdy Piotr Wielki bawił w Mińsku—odwiedzał często tutej-

szych Jezuitów i dwa razy był u nich na obiedzie¹⁾. Przybył w tymże czasie i Mazepa z kozakami do Mińska, zatrzymując się u Jezuitów i u nich tylko się stołując. Będąc z ich konwiktem w przyjaznych stosunkach, częste z nimi prowadził rozmowy i z młodzieżą kozacką bywał na ich nabożeństwach, w dzisiejszej katedrze. Jednocześnie przyjechał do Mińska i rosyjski feldmarszałek B. P. Szeremietjew. Wielki ten dygnitarz, sprzyjając Jezuitom, podarował, między innymi, ich kościołowi drogą monstrancję, wartości 1000 rb., co na owe czasy—stanowiło wielką kwotę pieniężną. Tak było i być mogło tylko przy Piotrze Wielkim. Wkrótce jednak czasy się zmieniły. Oto w 1773 roku następuje kasata Jezuitów, otwierają się w Mińsku szkoły podwydziałowe, a Stanisław Mińkowski Bohuszewicz, jedzie na sejm warszawski i protestując daremnie uchwałąm sejmu, o pierwszym rozbiórze, wnosi 13 maja 1773 r. do akt mińskich, manifest do swych wyborców. Konstytucja 3 maja, ustanawia w Mińsku wyższy sąd apelacyjny, dla województwa Mińskiego, Połockiego i Witebskiego. Wreszcie, w Maju 1792 r. zajmuje województwo Mińskie, w imieniu Cesarzowej Katarzyny, generał M. Kreczetnikow, sejm zaś Grodzieński²⁾, w dniu 22 czerwca, 1793 roku fakt zajęcia potwierdza. Jak widać z powyższego, Mińsk przechodził koleje nie lada jakie i krew ludzka przesiąkała tu niemal każdą piędzię ziemi, wskutek ustawicznych walk, oblężeń i napadów. Nie lepiej się działo, zwłaszcza w początku III okresu, i pod względem religijnym w Mińsku. Fanatyzm religijny i podniecania wyznaniowe, rozdmuchiwane popędami narodowo-kastowymi, siały tu wciąż niezgodę, waśni i kłótnie religijne; w walkach tych, jak to zwykle bywa, kto był silniejszym, ten był i lepszym, więc po jego stronie musiała być prawda, słuszość i sprawiedliwość³⁾. W tym to czasie ścierały się tu trzy prądy religijne: katolicki, unicki i prawosławny. Hojną ofiarodawczynią na cerkiew prawosławną t. z. „Wozniesieńską“ w Mińsku, była żona Aleksandra Jagiellończyka, a córka Iwana III, księcia Moskiewskiego, Helena, która zapisała na powyższą cerkiew dobra Trościeniec, niedaleko wówczas leżące za miastem.

¹⁾ Znamienny ten fakt dużo daje do myślenia, jak zwolennikom tak i przeciwnikom Jezuitów.

²⁾ Przeprowadzony z Mińska do Grodna w początku XVIII.

³⁾ Jak to smutno i dziko zarazem wygląda w oczach człowieka kulturalnego, a jak niestety dziś jeszcze często musimy patrzeć na podobne przykłady. Weźmy stosunki polsko-ruskie i litewsko-polskie, a przekonamy się o prawdzie.

W dniu 9-go października 1596 roku, publikowaną jest Unja Brzeska w Mińsku, w cerkwi św. Mikołaja, przez biskupa Hermogena. Unję tę gorąco propaguje i krzewi w Mińsku Archymandryta Wozniesieńskiego monasteru (prawosławnego wówczas), Sachowski, który był uczestnikiem Soboru Brzeskiego. Mimo protestów pewnej liczby prawosławnych, Unja bystro się tu rozszerza, do tego stopnia, że zostaje się prawosławnym tylko jeden męski monaster „Pietropawłowski“, gdyż reszta cerkwi i monasterów (a była ich spora liczba) przechodzi na stronę Unji. Stąd powstają silne zamieszki i spory między temi wyznaniami. Płyną skargi, jednych na drugich, aż do Warszawy¹⁾, więc aby położyć kres temu, Władysław IV rozdziela Cerkwie i parafje na unickie i nieunickie, wydaje reskrypt obowiązujący duchowieństwu i tem poskramia niezgodę.

W następnym stuleciu poczynają się coraz częstsze fundacje kościołów i katolickich zgromadzeń duchownych, w Mińsku. I tak:

I) Zakon Bernardynów, fundowany tutaj w 1638 roku, przez Jana Ręsowskiego, trwa aż do roku 1868.

II) Zakon Dominikanów ma w Mińsku swoją tradycję; oto w 1615 roku plac pod klasztor Dominikanom²⁾ daje starosta miński, Piotr Tyszkiewicz, wojsko zaś polskie powracające z wyprawy, uchwaliwszy t. z. kopytkową opłatę, złożyło znaczną sumę na kosztą wzniesienia tej świątyni. Pamięć tego pozostała umieszczoną, w herbach dowódców, pod gzemsami, wewnątrz kościoła.

III) Bernardynki, wprowadzone do Mińska w 1633 roku przez Aleksandra Służbę, wojewodę Trockiego, przetrwały tu aż do 1866 roku.

IV. Benedyktynki fundował w Mińsku Wojciech Sielawa w 1633 roku, zakon ten trwa do 1843 roku.

V. Bazyłjanki osadza przy kościele św. Ducha w 1645 r. metropolita unicki, Antoni Sielawa, a Katarzyna Sapieżanka zapisuje im kapitał w 100,000 złot. pol. Zakon ten trwa w Mińsku do 1849 roku, a ostatnia ksienia jego, głośna w historii, Makryna Mieczysławska, zakończyła tułaczę swe życie—w Rzymie.

¹⁾ Gdyż w tym czasie Mińsk należał do Królestwa Polskiego.

²⁾ Według innych źródeł (n. p. „Straż Imienia Marji“ z 1909 r. str. 150 i dalej) fundatorką ich była Zofja Służko, która rozpoczęła tę budowę z drzewa w 1600 r., a w 1605 sprowadziła tu Dominikanów z Wilna. Po złożeniu kopytkowego w 1604 roku, wojewoda miński, Piotr Tyszkiewicz, dokupuje plac na rogu ul. Wołoskiej (dziś Kreszezeńskiej) i ul. Dominikańskiej (dziś Pietropawłowskiej) i w roku 1615 muruje im klasztor

VI. Jezuici fundują się w Mińsku 1657 roku, przy pomocy biskupa smoleńskiego, Hieronima Sanguszki, który im kupił kamienicę na Wysokim Rynku (t. j. na dzisiejszym placu katedralnym). Klasztor zaś i szkoły Jezuici urządzili dopiero w 1682 roku, kiedy im przyszedł z pieniężną pomocą Cyprjan Brzostowski, wojewoda trocki. Szkoły Jezuitów cieszyły się tu podobno ogromnem powodzeniem. Obecny kościół katedralny, który Jezuici poczęli budować w 1700 roku, po paru latach ukończyli budowę i użytkowali się nią aż do chwili swej kassaty t. j. do 1773 roku. Z 1799 do 1869 roku kościół ich zostaje katedrą biskupią, przyległe mury, po obu stronach, idą na pałac biskupi, konsystorz i mieszkania dla prałatów z resztą duchowieństwa.

VII. Karmelici wprowadzeni zostają do Mińska przez Wańkowiczów, około 1703 r. a ufundowani i ustaleni przez starostę mińskiego Michała Wołodkowicza, który im w roku 1763 wymurował kościół.

VIII. Zakon Bonifratrów ustala się w Mińsku w 1709 roku, dzięki staraniom i pieniężnej pomocy Wańkowicza.

IX. Marjawitek osadza w Mińsku 1771 roku, Kunegunda z Matusewiczów-Ruszcycowa, wystawiwszy im klasztor i szkoły dla dziatwy.

X. W tymże, mniej więcej czasie, byli osadzeni w Mińsku Franciszkanie, Trynitarze, i Bazyłjanie, lecz kto ich fundował i w którym roku—niewiadomo.

O przytułkach dla chorych i starców—również pamiętano. Oto obywatel miński, Łukasz Bohun Szyszko, testamentem z dnia 4 lutego 1646 roku, przeznacza 1500 złot. pol. na wymurowanie szpitalu, oraz 750 na żywność i odzienie dla ubogich tamże pomieszczonych. Ksiądz Augustyn Lubieniecki, w 1750 r. zapisuje na cele dobroczynne 8000 złot. pol. i zapis ten do wykonania przekazuje Bonifratrom mińskim. Jak widać z opisu, tylu powyższych fundacji, poziom moralny i poczucie miłości bliźniego silnie się przebiły w dość licznych jednostkach przodków naszych¹⁾.

Okres IV

Po drugim podziale Korony, w 1793 roku, za czasów Katarzyny II-ej, Mińsk i cała Białoruś przechodzą pod władzę Rosji i dzielą się na trzy namiestnictwa: Mińskie, Za-

¹⁾ Dzisiaj tego niema i być nie może, gdyż samolubstwo, chciwość złota i zgnilizna moralna, czyli zepsucie, zalewają świat cały, więc podobnych ofiarodawców coraz mniej się spotyka, a miłość bliźniego i wiara w Boga, z każdym dniem coraz silniej się zacierają i nikną.

ślawskie i Braclawskie. Za cesarza Pawła I-go, w 1796 roku, Mińskie namiestnictwo przetwarza się w gubernję tejże nazwy; przyczem pierwotny herb Mińska, wyobrażający

Oltarz i trumna z relikwjami św. Felicjana męczennika patrona m. Mińska. Uroczystość tego św. obchodził się w dniu 3 lutego.

Najświętszą Pannę na błękitie nieba, otoczoną aniołami, zostaje utwierdzony i do herbu tego dołączony zostaje herb Rosji. W 1799 roku powstaje w Mińsku Dyecezya Katoli-

cka, której pierwszym biskupem zostaje ksiądz Jakób Dederko (1798—1815). Gorliwy ten prałat tyle sprawia, że Papież Pius VI przysyła do Mińska relikwie św. Felicjana, które się dotąd mieszczą w srebrnej trumnie i specjalnej kaplicy Katedralnej, w Mińsku ¹⁾. W tymże roku imperator Paweł I odwiedza Mińsk, ze swym następcą tronu Aleksandrem.

W 1802 roku, tenże Aleksander I, już Imperator rosyjski, odwiedza znowuż Mińsk i bawi się tu na balu szlacheckim. W 1805 roku, staraniem miejscowego gubernatora Karpiejewa, zakłada się ogród miastowy (Gubernatorski), a następnie ogród Aleksandrowski. W 1812 roku, podczas wojny Francusko-Rosyjskiej, w dniu 26 czerwca zajmują Mińsk wojska Napoleona. W mieście tworzy się zamęt i popłoch nieopisany, zwłaszcza wśród ludności rosyjskiej, która ratowała się ucieczką; polacy zaś, według słów „Памятной книжки“ nie myśleli uciekać, a spokojnie i z radością czekali francuzów, jako swych wybawców i organizowali tymczasową Radę dla obrony magazynów żywnościowych i bezpieczeństwa mieszkańców. Na czele Rady stali: główny sędzia Kamiński, prezydent Chodźko, i powiatowy marszałek Moniuszko z członkami miastowego Magistratu. Gdy dowódzca wojsk francuskich, Dawu, zajął Mińsk — zamieszkał w domu gubernatorskim. W tym czasie plac Katedralny (a podawnemu: Wysoki Rynek) był upiękaszony Ratuszem, Kolegium Jezuitów, Unickim klasztorem i Prawosławnym Soborem. W dniu 28 czerwca było naznaczone uroczyste nabożeństwo w kościele Katedralnym o pomyślność wojsk francuskich. W tymże 1812 roku 18 lipca wyszła z druku po raz pierwszy „Gazeta Mińska“. W pierwszym numerze tej gazety, pod dniem 8 lipca podano tę wiadomość: „Niezwyciężone wojska W. Napoleona, Cesarza francuzów, Króla włoskiego, wybawcy Polski, weszły dzisiaj do miasta naszego ²⁾. Wielki ten Napoleon, pustoszyciel mienia ludzkiego i morderca tysięcy ludzi, przez swą awanturniczą wojowniczość; obracający Kościoły Katolickie, prawosławne cerkwie i unickie klasztory—w koszary, stajnie i wojenne składy, musiał, jak niepyszny, w listopadzie tegoż roku, uciekać z nędzną garstką swego wojska do Francji, a Mińsk, w którym przez Napoleona zginęło przeszło 35,000 ludzi, zostaje nazad pod władzą Rosji ³⁾).

¹⁾ Tenże prałat własnym kosztem wybudował g. rach Dobroczyńności, dotąd istniejący, przy ulicy Felicjańskiej (a po dzisiejszemu: Bohodzielnej), która w kwietniu, roku zeszłego, obchodziła 100-lecie swego istnienia.

²⁾ „Tygodnik Wileński“ № 13, z 1911 r. ³⁾ W bieżącym roku upływa 100 lat od znamiennej epoki Napoleońskiej.

Wnet po owem przejściu, naznaczono mińskim gubernatorem P. M. Dobryńskiego i kazano mu się zająć podniesieniem i uporządkowaniem miasta. Następnie w 1817 roku, zastępca gubernatora, Wincenty Gecewicz, zajął się podniesieniem handlu wśród chrześcijan, aby osłabić przewagę i rozpanoszenie się żydowskie, które źle bardzo wpływało na

Portrety wiszące w zakrystji katedralnej. Środkowy; biskup ks. Wojtkiewicz. z lewej strony bisk. ks. Konstanty Brzostowski, z prawej biskup nominat ks. Paweł Rawa.

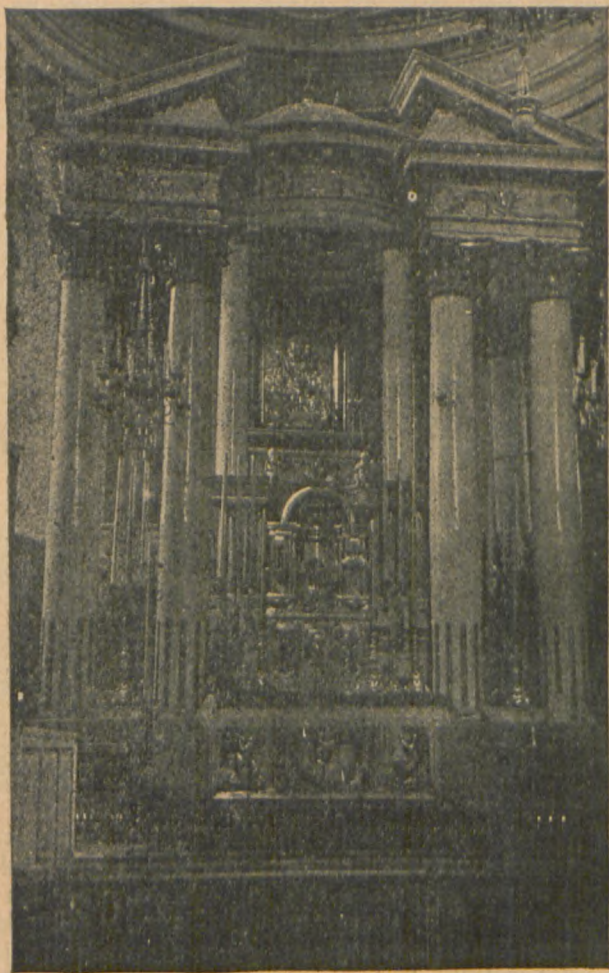
ludność chrześcijańską. Później nieco, w 1819 roku, istniało w Mińsku Mińsko-Mohilewskie Rzymsko-Katolickie seminarjum i żeńska pensja. W następnym już roku 1820, zostają wydaleny Jezuici z Rosji, a szkoła ich, egzystująca w Mińsku 250 lat, razem z majątkami, przechodzi w ręce rządu. W 1825 roku, wskutek zwiększania się liczby przestępców, przystąpiono do budowy więziennego zamku, który dziś egzystuje jako „Tiuremnyj Zamok“. Około 1832 roku wybuchła w Mińsku straszna cholera, która zdziesiątkowała nie tylko ludność miasta, lecz i jego okolic. Tu następują opłakane czasy burzenia Kościołów i ucisku ducha. Po stłumieniu I-go powstania przechrzczono polskie nazwy nie-

których instytucji i ulic miasta. I tak n. p. dzisiejsza ul. Gubernatorska nazywała się pierwiej Franciszkańska, Kreszczeńska—Włoską i t. d. W dniu 19 lipca 1832 roku, zapada reskrypt o skasowaniu klasztorów katolickich. Jednymi z pierwszych padają Dominikanie. Ówczesny biskup Miński, ks. Mateusz Lipski, chcąc zachować kościół dominikański, zamienia go na Farny, Świętej Trójcy. Po śmierci

Kościół parafjalny na Złotej Górze.

tego biskupa, rządzi dyecezą mińską prałat nominat Paweł Rawa, który pod naciskiem władzy kasuje ten kościół i przerabia go na trzypiętrowy gmach na seminarjum. Na wierzchu tego gmachu, była urządzona kaplica dla kleryków pod wezwaniem św. Tadeusza, (starzy ludzie pamiętają ją jeszcze). Trzeci i ostatni biskup miński, ks. Adam Wojtkiewicz, mimo powszechnego ucisku, w dniu 6 lipca 1861 roku uzyskuje pozwolenie na wybudowanie murowanego kościoła św. Trójcy, na Złotej-Górze, który w dniu 27 października 1864 roku, zostaje otwarty dla parafjan. W 1832 roku skasowano polski język w miastowych i urzędowych instytucjach, a zamieniono go rosyjskim. Z 1835 do 1838 gubernatorem był Sergjusz Dawydow, który osobliwie zajmował się strażą ogniową i przeprowadzaniem potrzebnych mostów. W tym czasie t. j. 1838 roku, skasowano tu zakon Bonifratów a klasztor ich zabrano na cele rządowe. W 1839 r. skaso-

Wielki ołtarz w kościele katedralnym z obrazem
M. Boskiej.

wano Bazyłjanki, a na miejscu ich klasztoru stoi dziś sobór na placu Katedralnym. W tym czasie odbywało się według „Памятной книжки“ ¹⁾ słynne nawracanie Unitów „miłością“ na prawosławje. Zaś według „Краткой Истории Западно-

¹⁾ Мѣвской Губ. съ 1910 года.

Рыскаро края“²⁾ „sprawa połączenia Unitów z prawosławną cerkwią była rozpoczęta w 1866 roku chełmskim konsystorzem i pomyślnie się skończyła w 1871 r. Przyłączyło się 360,000 dusz—i chociaż znaleźli się uporni, to jednak, byli połączeni miłością z prawosławną cerkwią“. W tym czasie handel i konkurencja żydowska tak zalały miasto, że kupcom chrześcijańskim nie nie pozostawało, jak tylko spieszenie likwidować swoje interesy; przemożnej tej sile żydowskiej stawili wówczas czoło tylko fabryki Skirmunta, Słowińskiego i Tyszkiewicza, oraz magazyny Pawlikowskiego i Łukaszewicza. Następnie w 1843 roku, przetranszlokowano Benedyktynki do Nieświeża, a stamtąd do Stenima, klasztor ich w Mińsku zajęły prawosławne monaszy, a organ został nabyty do Zboru kalwińskiego w Kojdanowie.

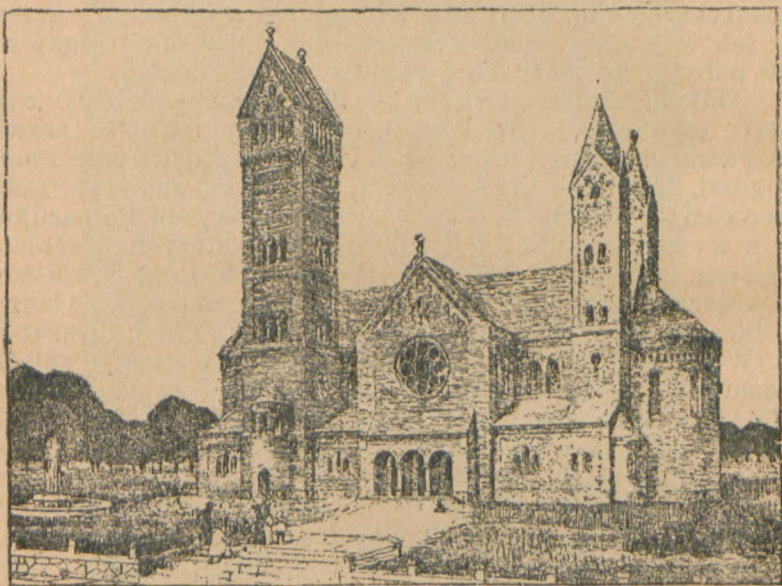
Gdy niemądre awantury w 1863 roku wywołały cały szereg ograniczeń z uciskiem i, gdy z tego powodu prawie wszystkie państwa Europy z Papieżem żądali przerwania srogości, Imperator Aleksander II dał na te zapotrzebowania odpowiedź odmowną³⁾. W 1866 roku skasowano Bernardynki, a w ślad za nimi i Bernardynów, których wydalone z miasta 1868 r. kościół obrócono na Archiwum, a klasztor na koszary wojskowe. Na mocy rozporządzenia władzy, w dniu 15 lipca 1869 roku, wywieziono z Mińska Biskupa ks. Wojtkiewicza i dyecezę Mińską, wbrew woli Papieża, skasowano. Tym sposobem Katedra została zwyczajną parafją, którą poczęli rządzić różni proboszczowie samodzielnie, co z natury rzeczy wyłoniło Sęczykowskiego, Makarewicz i innych ówczesnych karjerowiczów. Jednak w opłakanym tym czasie zlitował się Bóg nad miastem i zesał mu cudowną postać apostolską i nieustraszonego, a prawdziwego kapłana w osobie ks. Aleksandra Sipajły, który choć „położył duszę swoją za owce swoje“, i przypłacił własnym życiem, z nadmiaru pracy, to jednak w przeciągu tylko dwóch lat (1884—1886), jakie przebył w Mińsku, zdołał podnieść upadłego ducha katolickiego, wlać otuchę i męstwo setkom zachwianych w wierze, napełnić duchem poświęcenia i ofiarności liczne jednostki i stawić żelazny opór wszystkim pociskom, jakie tu spadły na Kościół. I gdyby nie ten młody, a jednak święty i nie chciwy złota kapłan, to wątpliwą jest rzeczą, czy mielibyśmy dziś obecną katedrę w całości⁴⁾.

²⁾ Сб 1910 г. стр. 46—Там же.

⁴⁾ O tym św. kapłanie jest obszerniejsza nieco wzmianka w „Straży Imienia Marji“ z 1908 r. str. 54 i dalej.

W 1846 roku zbudowano przy ul. Zacharzewskiej świątynię luterkańską, a w 1848 szpital miastowy z soborem prawosławnym. W 1881 roku był zniesiony Ratusz miastowy, z czasów Władysława IV, na życzenie gubernatorowej Szklarewiczowej, której Ratusz zastaniał widok na Sobór, ponieważ stał na miejscu, gdzie obecnie rozłożony skwer ¹⁾.

W pięć lat potem odwiedza Mińsk Imperator Aleksander II. Między 1861 i 1874 rokiem przeprowadzono przez Mińsk dwie koleje żelazne, Moskiewsko-Brzeską i Lipawo-Romeńską, dzięki czemu, miasto od tej chwili bardzo szyb-

Kościół św. Symeona i Heleny przy ulicy Zacharzewskiej róg Trubnej.

ko rośnie i powiększa się tak pod względem handlowym jak i ludnościowym ²⁾. W tym czasie otworzono tu Handlowy bank i Mińskie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu. W 1874 roku klasztor pobenedyktyński obrócono na monaster prawosławny żeński. W 1876 utworzono w Mińsku Towarzystwo Wolnej Straży ogniowej i Syndykat Rolniczy. W 1890 r. otworzono szkołę Realną, a w 1881—wybudowano

¹⁾ Czyt. „Tygodnik Wileński” z 1911 r. № 13. ²⁾ N. p. W 1856 roku, Mińsk liczył zaledwo 24 tysiące mieszkańców, obecnie zaś liczy ich do 100,000. W tej liczbie: 34 tys. prawosławnych, 43 tys. żydów, 23 tys. katolików, 1500 Mahometan, 1000 protestantów i 200 staroobrzędowców.

gmach banku państwowego przy ul. Podgórznej. W tymże roku, dzięki zbrodniczej ręce jakiegoś podpalacza, wybuchł w Mińsku straszny pożar, który wyrządził szkody z górą na 6 milionów rubli. W latach 1881 i 1882 utworzono tu sąd okręgowy, Miastowe Towarzystwo wzajemnego ubezpieczenia od ognia i urządzono skwerek na miejscu byłego ratusza. 26 czerwca 1888 r. było założenie kamienia węgielnego pod teatr miastowy. W 1890 roku urządzono tramwaj konny i miastowy lombard. W dniu 7 stycznia 1901 r. wystawiono pośród skwerku, na placu katedralnym, pomnik Cesarzowi Aleksandrowi II. W tymże roku odbyła się w Mińsku wspaniała wystawa rolnicza. Podczas niedawnej wojny Japońsko-Rosyjskiej przybył do Mińska, obecnie panujący Najjaśniejszy Pan, Cesarz Mikołaj II (w dniu 22 grudnia 1904 r.), dla wyprawy wojsk na Daleki Wschód. Od chwili przybycia, t. j. od g. 10 zrana do 12 południa—Najjaśniejszy Pan odbył przegląd wojsk, błogosławił obrazem każdą ich część oddzielnie, przyjął na foksalu deputacje miastowe oraz przedstawicieli duchowieństwa prawosławnego, katolickiego i luterskiego, poczem zaraz o g. 12-ej wyjechał z Mińska. W 1908 roku, wybudowano wspaniałe kościoły, przy ul. Zacharzewskiej, fundatorem którego jest p. Edward Wojniłowicz. W obecnej dobie Mińsk posiada 4 kościoły i 1-ą kaplicę katolicką, 20 szpitali, 4 dobroczynnych zakładów, 13 towarzystw dobroczynnych, 65 zakładów naukowych i 52 fabryk.

A. D.

Płyną, płyną szare nurty...

*Płyną, płyną, szare nurty
kochanej Świsłoczy,
ozdobione w zielne³ burty,
jak w wieniec uroczy...*

*Płynie przez kraj Białorusi,
szemrząc pieśni rzewne;
kto ją pozna, kochać musi,
jak swoją królowę...*

*Bo jest piękną i miłątką: —
wiosną — bystrowodną;
zimą, latem — zaś cichutką,
i zawsze swobodną...*

*Ty dla krain za morzami
jesteś obojętną;
w szczęściu, w biedzie żyjesz z nami;
dla nas jesteś chętną...*

*My też swą wiernością chcemy
cieszyć twoje oczy;
z tobą zawsze żyć będziemy
o! luba Świstoczy...*

Antoni Skrodzki.

F O T E L.

— Więc nie zapłacisz mi za mieszkanie?
— Panie gospodarzu, Bóg mi świadkiem, że nie mogę.
— A dlaczego nie możesz?.. Znam ja was, znam. Roboty byle jakiej nie przyjmie nasz rzemieślnik; tego nie chce, tamto mu nie wypada, owo mu się nie płaci. Leniuchy jesteście!.. A jak ma nasz rzemieślnik rubla, to nie odłoży, chowaj Boże, na czarną godzinę: zaprosi sąsiadów i znajomych i urządzi poczęstunek, kupi to, tamto, owo. Znam ja was, znam, leniuchy i rozrzutniki jesteście. Rzemieślnik każdą robotę powinien przyjąć, jeżeli nie chce sam z głodu zmarnieć i rodzinę zniszczyć, a do tego powinien oszczędzać... A tego was nie nauczysz. Dumni jesteście, a gospodarzowi nie płacić — to u was na porządku dziennym. A to przecież najprostsze zło-dziejstwo!..

— Panie gospodarzu, tyko nie to. Ja pana proszę, żeby mi pan odłożył na miesiąc zapłatę, bo mam pięcioro dzieci, a pan bogaty i ma tylko dwoje.

— Kłamiesz, ja wcale nie mam dzieci. Ja nie znam moich dzieci. To wyrodki, to łotry, nie dzieci!

— O, twardy z pana człowiek i zły. Przyszedłem pana prosić łaski, a nie kraść, więc pan mnie złodziejem nie nazywaj; a teraz nawet prosić pana nie będę. E, co tu mówić. Do widzenia panu.

— A za mieszkanie?

— Nie mam pieniędzy.

— Chyba chcesz, ażeby cię...

Pan Michał wyszedł wzburzony. Przyszedł do swej izdebki, usiadł na łóżku, zakrył twarz rękami i zapłakał.

— Cóż mówił gospodarz? — zapytała żona.

— Złodziejem mnie nazwał.

— Bóg go skarze za to.

Po chwili ktoś zastukał do drzwi. Wszedł stróż i powiedział, że gospodarz wzywa do siebie pana Michała.

— Nie pójdę.

— Człowieku, bój się Boga, może go sumienie ruszyło, idź koniecznie — prosiła go żona.

— Nie pójdę — powtórzył stanowczo tapicer.

— To ja pójdę, rzucę mu się pod nogi. Pomyśl: mamy dzieci.

— Ja dla dzieci moich umiem pracować, ale obelg nie zniosę dla nikogo — rzekł ponuro.

— To ja pójdę.

— Jak chcesz.

Pani Michałowa z drżącym sercem weszła do szczupłego mieszkania starego dziwaka.

Gospodarz siedział na starym fotelu w ciemnych okularach i wyszarzałym szlafroku i czytał „Kurjera“.

— Ja męża wołałem, a nie panią.

— Przepraszam pana gospodarza, ale...

— Wiem, wiem, nie chciał przyjść, obraził się... O, znam ja was... Chciałem mu dać robotę, ale jeżeli nie chce, to nie.

— Ale owszem. Niech się pan nie gniewa na męża, on biedny, taki nieszczęśliwy.

— Wiem, wiem. Niech mu pani powie, że jeżeli mi odnowi wszystkie meble, to mu jeszcze na miesiąc skredytuję.

— Ale to łaska, to szczęście dla nas.

— To nie łaska. Ja łask nikomu nie wyrządzam, bo ludzie nie warci łask, rozumie pan?

— Tak, pan gospodarz nie chce, żebyśmy wiedzieli, że to łaska. Ale ja wiem: przecież pan ma takie stare meble i panu nie zależy na tem, żeby je odnowić, tylko...

— A co panią moje meble obchodzą? Chcę je odnowić i basta. No, niech pani idzie do męża.

Nazajutrz pan Michał wziął się do roboty. Odnowił kanapę, otomanę, dwa foteliki, wreszcie przyszła kolej na stary fotel.

Gdy pan Michał oderwał ceratę, poruszył stare włosie, na samym dnie znalazł zawinięte w „Kurjer“ paczkę pieniędzy w papierkach.

Zbladł, usta mu drżały. Słowa nie mógł przemówić.

— Boże! Boże! Boże! — powtarzał.

— Co to, co ci się stało?

— Patrz! — I pokazał żonie pieniądze.

Stali chwilę, patrząc na siebie, bez słowa, bez oddechu. Dzieci, przestraszeni tą niemą sceną, poczęły płakać. Biedactwa myślały, że znów nieszczęście jakieś spadło na ich rodziców. Tak się przyzwyczyły do smutku w ostatnich czasach. A rodzice spoglądali na siebie, na pieniądze, na dzieci.

Wreszcie pan Michał zawinął pieniądze w Kurjer, włożył paczkę do kieszeni, pocałował w głowę najbliższej stojące małeństwo, sięgnął po czapkę i wyszedł. Była to chwila wielka uroczysta.

— Przyszedłem pana przekonać, że nie jestem złodziejem, — szepnął pan Michał, kładąc przed gospodarzem paczkę.

— A co to jest? — zapytał obojętnie starzec.

— Pieniądze.

— Za mieszkanie?

— Nie, w fotelu znalazłem je.

— Jakto w fotelu?

— Były między sprężynami.

Stary wyjął z kieszeni notatnik, długo [szukał, [a wreszcie rzekł spokojnie:

— A tak, przypominam sobie. Ale ile tu jest?

— Nie wiem, nie liczyłem.

— Ano, to ja policzę.

Liczył długo, rozkładając paczki na stole.

— Tu jest tylko pięć tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt. Brakuje dziesięć rubli.

— Ja ich nie brałem, — rzekł tapicer, blady, jak płótno.

Stary raz jeszcze liczył, jeszcze uważniej przekładał brzegi każdego papierka.

— Masz słuszność. Wszystko jest w porządku. A ile żądasz wynagrodzenia za znalezienie?

— Nic nie żądam.

— A przyjmiesz, jeśli ci dam dobrowolnie?

— Nie przyjmę. Adieu panu.

— Do widzenia.

Minęło lat trzy. Panu Michałowi różnie się działo. Czasem po dwa i trzy miesiące zalegał w opłacie, gospodarz wymyślał, złościł się, ale go trzymał w mieszkaniu.

Umierając, gospodarz zapisał uczciwemu tapicerowi fotel, w którym ten znalazł był pieniądze.

Pani Michałowa twierdziła, że stary dziwak musiał włożyć do fotelu pieniądze; pan Michał za jej radą zdjął ceratę i znalazł tam kartkę z temi słowy. „Zapisuję ci fotel ten, gdyż po, winien on być dla ciebie najdroższą spuścizną; dzieci twoje. patrząc na ten fotel, staną się tak, jak ty, uczciwe, a człowiek uczciwy jest i szczęśliwym razem. Daję ci więc szczęście!“. Pieniądzy w fotelu nie było.

Po latach dziesięciu, gdy dzieci pana Michała wyrosły już na ludzi, panu Michałowi zostało wręczone przez notariusza dwadzieścia tysięcy rubli. Taki był warunek testamentu starego dziwaka.

Dziś synowie pana Michała mają piękne warsztaty, córki dobrze wyszły za mąż za uczciwych ludzi, a pan Michał odpoczywa po trudach na swoim — fotelu.

J.

PIJAK I TRZEŻWY.

Pytał trzeźwy pijaka — na co piją wódkę?..

— W tem — odrzekł zapytany — tłumaczenie krótkie:

W wódce toną frasunki — jak w wodzie ciężary;

Z niej zaczerpnie rozumu i młody i stary. —

— Moje—odrzekł mu trzeźwy—tłumaczenie drugie—

Posłuchaj jego proszę, będzie też nie długie: —

W wódce toną majątki, sumienie i zdrowie;

Nie dodaje rozumu, lecz umniejsza w głowie,

Bo ciągle tam się kręci — jakby w jakim młynie,

Przemieniając człowieka w nierozumną... świnię! —

Który z dwóch nich miał słuszość, niech zdrowo rozsądzi

Sam, kochany czytelnik, a pewno nie 'zblądzi...

Antoni Skrodzki.

Nasza bieda.

Może niema kraju na świecie, w którymby tak narzekano bezustannie „na złe czasy“, na biedę i wzdycha do czegoś lepszego, jak u nas. Narzekają po dworach, po folwarkach i chatach wiejskich; w mieście—miasteczku narzeka kupiec, rzemieślnik, urzędnik, narzekają wszyscy.

Nie nie pomoże samo narzekanie, lecz trzeba wziąć się do pracy i tylko pracą tę biedę zwyciężyć. Lecz przedtem niż z nią walczyć, należy poszukać źródła, skąd ona wyłazi. Co prawda, szukamy tej biedy poza sobą, czy to w podatkach wielkich, czy w drożyznie, czy w polityce, a jej am wcale nie możemy znaleźć, boć i w innych krajach są podatki i być muszą; drożyzna dziś jest w całym świecie, gdyż pieniądz traci na wartości, a przez to więcej za wszystko się płaci, ale też i więcej się zarabia. Polityka też nie winna, politykuje: Niemiec, Francuz i Anglik, politykują Czechy, a na biedę nie narzekają, tylko albo pędzą biedę od siebie, albo ją zwalczają?

A czemu? Bo oni wiedzą, że ta bieda gnieździ się nie wokoło człowieka, lecz siedzi w nim samym. Gnieździ się ona w lenistwie ludzkim, w niezaradności, w ciemnocie, w próżności i w zbyt kownem życiu.

Przed kilku laty mieszkalem w niemieckim mieście Dreznie (królestwo saskie). Co miesiąc przychodziła do mnie praczka zabierać bieliznę do prania. Było to jakoś pod wiosnę, gdy razu jednego, praczka zabierając bieliznę, zaczęła opowiadać o tem, jak to pięknie u niej we wsi i zachęcała, abym ją odwiedził.

— To wy mieszkacie na wsi? — pytam zdziwiony.

— A tak, milę od miasta — odpowiada.

— I tak daleko musicie nosić tę bieliznę?

— A cóż tam wielkiego przejść milę drogi raz w tydzień.

Tak, pomyślałem sobie, musi być to bardzo biedna kobieta, może wdowa obsypana dziećmi.

Pewnego razu wybrałem się za miasto, aby poznać wieś niemiecką i zająć do owej wsi, gdzie praczka mieszkała. Pytam się o nią, a pokazują mi ludzie ładny, wiejski sklepik (kramka). Wchodzę. Za bufecikiem siedzi przyjemny człowiek, odziany skromnie, ale czysto i dostatnio; pali fajkę i struże pręty na kosze. Gdy mnie zobaczył, położył fajkę i robotę i pyta grzecznie, czem może służyć.

Pytam go o praczkę, a ów kupiec wiejski powiada, że to jego żona i że teraz zajęta praniem, ale on może ją zawołać.

Dziwnie mi się wydało, że mają taki dostatni sklepik, a kobieta morduje się praniem. Powiadam, że chciałem odwiedzić praczkę, bo mnie zaprosiła, abym tu kiedy spacerem zaszedł. Kupiec ucieszył się, prowadzi mnie do mieszkania, sadza na kanapie, woła żonę, a sam wraca do sklepu. Zanim przyszła, rozglądam się dokoła i jeszcze większe zdziwienie mnie ogarnia. Sprzęty, jakby u bogacza, wyściełane meble, obrazy dosyć kosztowne na ścianach, podłoga lakierowana, na niej dywan wielki, a wszystko czyściutkie jak lustro.

Zdawało mi się, że to sen, że to pomyłka jakaś, aż tu otwierają się drzwi i wchodzi moja praczka, czysto ubrana, przypasawszy biały fartuszek, wita mnie radosnie, otwiera szafę, podaje kieliszki i częstuje winem.

Gadu, gadu i dowiedziałem się od niej takich rzeczy, jakie w kraju naszym wydają się prostą bajką.

Ci ludzie mają własny dom, sześć morgów (4 dziesięciny) ogrodu i pola razem. W kasie mają złożone zaoszczędzonych kilkaset rubli, on sprzedaje w sklepie, a ona zarabia praniem bielizny. Mają jednak czas zrobić robotę w polu i ogrodzie, dopilnować krów i inwentarza. Pomaga w tem im córka, która skończyła szkołę miastową, pomaga także syn, który skończył szkołę realną a potem odbył praktykę handlową w mieście.

Wierzcie mi, że to nie żadna bajka, lecz prawda najszczerza!

Z naszych ludzi, to niejeden powiedziałby, że głupi Niemiec, co tak pracuje, chociaż ma tyle funduszu, a nasza niejedna kobieta wołałaby z kumami cały dzień przegadać, niż iść o milę do miasta i prać czyjaś bieliznę.

Gdzie nie ma lenistwa, tam i biedy nie będzie. Ale i tego jeszcze nie dosyć. Sama pracowitość nie wystarcza, potrzeba mieć jeszcze i zaradność.

Znałem poczciwego, pracowitego gospodarza. Był zupełnie trzeźwym, nic nie pijał, nie włóczył się po kiermaszach, nie tracił czasu, ziemi dobrej miał dziewięć morgów, a bieda była ogromna i nie mógł wyżyć z żoną i z dziećmi. Miał dosyć spory sadek koło domu, ale nie umiając z nim obchodzić się, nie miał z niego żadnej korzyści. Pustoszyły go pastuchy i dzieci, obrywając i łamiąc gałęzie wtedy, gdy to było jeszcze nie dojrzałe.

Krów miał cztery, ale mleka nie miał, bo w lecie krowy pasąc się na łąkach, były chude, a w zimie karmione owianą słomą, też mleka nie dawały. Jeżeli tam coś i udoił, to zaraz do garnka, do misy i poszło na codzienną strawę.

W polu miał gospodarz pszenicę, bo ziemia była dobra, ale nie wielki miał z tego pożytek, choć sprzedawał po kilkanaście pudów rocznie. Zarobek na ziarnie nie wielki, ot tyle, że zapłacił podatki, starczyło na sól i trochę na przyodziewek.

Miał ów gospodarz syna, chłopak ukończył miastową szkołę, był dosyć rozzagnięty i miał wielką chęć do gospodarstwa i pomimo, że rodzice gwałtem pchali go do miasta szukać kawałka chleba, lecz na usilne prośby syna, zgodzili się nareszcie, ażeby pozostał na gospodarstwie.

Syn z początku pomagał tylko ojcu, następnie wyprosił sobie kilka zagonów i zasiał tam buraki, pietruszkę, marchew, ogórki, sałatę i zasadził cebulę. Starannie to pielęgnował, w suche dni podlewał, zebrane jarzyny w mieście sprzedawał i dostał za nie więcej pieniędzy, niż ojciec za pszenicę z kilku morgów. Następnie oczyścił sad, niektóre drzewa poprzeszczepliał, zasadził kilkanaście sztuk nowych, pilnował, ażeby nikt szkody nie wyrządzał i z czasem miał tyle owocu, że wozami woził do miasta, wyręczając blisko 300 rb. z tego.

Józiek, bo takie miał imię, dowiedział się z książek, że krowa dobrze nakarmiona i utrzymana powinna dać tyle mleka, ile potrzeba na wyżywienie pięciorga dzieci. Ponieważ pastwiska nie było, zasiał tedy kilka zagonów koniczyzny, którą kosił stopniowo na karm, a ta znowu odrastała i znowu było można kosić. Zasadził brukwi i pastewnych buraków, które w zimie siekał i z sieczką dawał krowom. W zimie chlewy poobtykał mchem, zrobił sufit i nałożył tam słomy, drzwi przypasał, ażeby szczelnie zamykały się. Krowy miały ciepło jak w chacie. Tak utrzymywane i karmione krowy rzeczywiście dały cztery razy tyle mleka, niż przedtem dawały. Przeto od trzech krów z mleka robił masło i sery, które w mieście sprzedawał, a serwatką i maślanką podkarmił świnię.

Po niejakiem czasie warzywami zasiał już trzy morgi. Sad i krowy dawały dobry dochód i po kilku latach odnosił co rok po paręset rubli do kasy oszczędnościowej, chociaż w domu dostatniej żyli i lepiej odziewali się.

Cała sztuka tego Józka była w tem, że był zaradny, obrotny, no i pracowity. Pozbył się ciemnoty, wiele nauczył się z czytania książek i gazet, a przez to dorobił się grosza.

Prawdziwe to u nas nieszczęście, że kto syna posyła do nauki, to go przeznacza już na księdza, albo „czynownika“ i gwałtem chce zrobić go „panem“. Kupiec, rzemieślnik,

nawet rolnik, wszystkie zasoby swoje wydaje a sili się na to, ażeby syn ukończył gimnazjum, lub szkołę realną, a potem już uczył się na adwokata, nauczyciela, „czynownika“, doktora, inżyniera. I cóż z tego wynika? Gimnazja są przepełnione, kandydatów na „czynowników“, adwokatów, doktorów, mamy aż do zbytku, ale brak nam wykształconych rzemieślników, przemysłowców i rolników.

I owszem, niech się uczy syn rzemieślnika, rolnika, niech nabiera wykształcenia, ale niech nie odwraca się od pracy swego ojca, niech nie gardzi kopytem i pługiem — bo mając wykształcenie, lepszy, dostatniejszy chleb tu znajdzie, niż w pensji urzędniczej, a kraj zyska na tem, że będzie miał światły stan rękodzielniczy i rolniczy.

— Oj bieda z tym moim Jaśkiem, niechce się uczyć, muszę go oddać do terminu, — narzeka robotnik w nieście.

— Jak się hultaju nie będziesz uczył, oddam cię do szewca! — grozi urzędnik swojemu synowi.

— Próżniak jesteś, mój chłopcze, nie uczysz się, do rzemiosła trzeba cię oddać — mówi nauczyciel uczniowi w szkole.

A więc z nieuków, hultajów i próżniaków ma wyrastać u nas stan rzemieślniczy! I czegoż się dziwić, że nieraz nasz rzemieślnik robi gorzej i żąda zapłaty większej! Ciemnota i niezaradność jest przyczyną, że nasi ludzie w niczem nie potrafią wytrzymać konkurencji z żydami ani w rzemiosle ani w handlu.

A niechby ów rzemieślnik, czy ów urzędnik, albo pan nauczyciel nie straszyli dzieciaków rzemiosłem jakby, kominiarzem, jakby karą jakąś, dzieci miałyby dla rzemiosła poszanowanie i w tem poszanowaniu wzrastały. Jeżeli widzi się, że chłopiec niema takich wielkich zdolności do nauki, aby mógł wyższe szkoły ukończyć, to nie straszyć go rzemiosłem, tylko postarać się, ażeby choć miastową szkołę ukończył, lub cztery klasy gimnazjalne, a potem niechby poszedł do rzemiosła, ale z tem przeświadczeniem, że ono zarówno czeigodnym jest zawodem, jak każdy inny stan. Mając jakie takie wykształcenie szkolne, mając poszanowanie dla swojego rzemiosła, dorobiłby się na niem dobrobytu i zdobyłby sobie szacunek wśród ludzi.

Było dwóch przyjaciół w gimnazjum. Antek, syn uboższego szewca i Franek, syn wiejskiego gospodarza, mającego piętnaście morgów ziemi, niedaleko miasta. Dobrze byli chłopaki, pilne, pracowite, ale zdolności nie było u nich nadzwyczajnych, aby się nimi mogli odznaczyć. Przechodzili dość dobrze z klasy do klasy, ukończyli gimnazjum

i wstąpili do uniwersytetu. Biedowali bardzo, bo rodzice na utrzymanie im dawać nie mogli, więc Antek poszukał sobie lekcji, a Franek dostał pisaninę u adwokata. Schodził rok za rokiem, na wykłady uczęszczać oni nie mogli, a zatem i do egzaminów ich nie dopuszczono i Antek marnował się, dając lekcje, nie mając stałego zapewnionego utrzymania na starość, a Franek wciąż jest pisarczykiem u adwokata, za marną płacę, która ledwo go od śmierci głodowej ochrania.

Zmarnowani ludzie! Gdyby ów Antek, skończywszy gimnazjum, zajął się był rzemiosłem swego ojca, udoskonaliłby je, rozwinął, byłby miał i chleb dostatni i szacunek, jako człowiek wykształcony, wśród rzemieślników i mieszczanstwa. A gdyby ów Franek, ukończywszy gimnazjum, zmienił był surdut miejski, a wdział sukmanę ojcowską i osiadł na roli, byłby we wsi rozsądnikiem oświaty, byłby sobie wytworzył wśród włościan stanowisko poważne; a na piętnastu morgach, mając wykształcenie, obrotność i pilność, znalazłby chleba dostatek. We Francji, w Niemczech, nawet w Czechach włościanin na piętnastu morgach dobrej ziemi umie być bogaczem, bo żyje dostatnio i odkłada grosza sporo z corocznej oszczędności. Ale tamtejszy włościanin jest pilny, obrotny, przedsiębiorczy i do tego posiada naukę.

W pewnem mieście był pilny uczeń w szóstej klasie szkoły realnej. Miał ubogą matkę, co była praczką i tknięta paraliżem, dalej pracować nie mogła. Dobry syn zarabiał lekcjami i żywił z zarobku matkę i siebie. Po skończeniu szóstej klasy, przychodzi do jednego ze swoich nauczycieli i prosi o jakąkolwiek rekomendację na otrzymanie posady.

Jakaż możesz otrzymać posadę, odpowiada nauczyciel, nie skończywszy szkoły. Chyba pisarczyka adwokackiego za jakich 30 rubli.

— A niechby i tak było — odpowiada uczeń. Na technikę udać się nie mogę, bo nie mam na to funduszków; matki nie opuszczę, więc cobądź przyjmę, byle zarobić dla niej i dla siebie.

— Pięknie i szlachetnie — powiada nauczyciel, ale trzeba też działać rozumnie. Miejsca urzędnika dobrze płatnego, jako katolikowi, u nas dostać nie można, a jeżeli i uda się gdzieś wpakować się gwałtem, to za małą marną płacę i nie zapewni ci przyszłości, gdyż katolikom nie dają żadnego podwyższenia. A przytem dziś ją będziesz miał, jutro możesz utracić, a będziesz żył bez najmniejszej nadziei,

aby się czego dorobić. Czy nie lepiej byłoby wziąć się do rzemiosła?

— Do rzemiosła? — zapytał uczeń ze zdumieniem; — do rzemiosła się brać po skończonej szóstej klasie szkoły realnej!

— A czyż tobie się zdaje, że do rzemiosła tylko nieuki brać się powinni? W innych krajach bywają rzemieślnikami nawet tacy, co akademje pokończyli. Posłuchaj chłopcze. Oto przed laty mieszkałem w Dreźnie, w stolicy saskiego królestwa. Popłynąłem jednego razu w niedzielę statkiem w okolice miasta i na statku poznałem jakiegoś bardzo miłego człowieka. Rozmawialiśmy z nim o różnych sprawach.

Z rozmowy widać było, że to człowiek jest bardzo rozumny. Powiedziałem mu swoje nazwisko, a on podał swoje, mówiąc: „Doktor filozofji Zumpe“. Byłem pewny, że to jakiś profesor.

Statek powrócił do miasta, wysiedliśmy z niego i rozeszli się, pożegnawszy się życzliwie.

Jakoś w rok potem zmieniłem mieszkanie i sprowadziłem się do innej części miasta. Naprzeciw domu, w którym mieszkanie najałem, spostrzegłem sklep rzeźnika, a nad sklepem napis: „Rzeźnik Zumpe“.

Wchodzę do owego sklepu, ażeby kupić szynki do śniadania, a tu za bufetem, w białym kaftanie, przepasany fartuchem, stoi ów uczony doktor. Zdało mi się, że to sen i wpatruję się z podziwem. A ów rzeźnik uśmiecha się do mnie i mówi:

— Pan może się dziwi, że doktor filozofji jest rzeźnikiem?

— Nie przeczę, że to dla mnie dziw wielki — odpowiedziałem.

Wtedy dr. Zumpe wyjaśnia mi, że i ojciec jego i dziad i pradziadowie byli rzeźnikami i że już dwieście lat temu jak jego przodek ten handel założył i potomkowie go po nim dziedziczą, a w naszym rodzie jest takie zobowiązanie, że ten z synów, co rzeźnikiem zostanie, musi wpiertw skończyć jakieś wyższe nauki, wedle swego upodobania. Jemu spodobały się nauki filozoficzne, więc się ich wyuczył i teraz, gdy sklep zamknie, zamiast grać w karty, albo prześiadywać w piwiarni, pisze rozprawy naukowe i ogłasza je drukiem, co mu nic nie przeszkadza pilnować rzeźni i handlu.

Wysłuchał uczeń tego opowiadania, zgodził się na radę nauczyciela, aby zostać rzemieślnikiem. Nauczyciel wyjeżdżał mu miejsce u bardzo porządnego ślusarza, który dał

odrazu pensję, która wystarczała na utrzymanie dla niego i dla matki. Chłopiec z nauką, rozwinięty, biegły w rysunkach, już w niespełna rok został czeladnikiem, następnie otrzymał posadę w warsztatach kolejowych, gdzie mu dano odrazu 500 rubli rocznej pensji. Po dwu latach miał już rocznie 900 rubli.

W niedzielę i święta odwiedzał swego nauczyciela, doczuł się, czytywał książki o ślusarstwie i tak się udoskonalił, że w 25 roku był zastępcą kierownika warsztatów z płacą dwa tysiące rubli rocznie. Szczęśliwy był i błogosławił rady swego nauczyciela, bo gdyby nie nauczyciel, byłby całe życie pisarczykiem za marnych kilkanaście rubli miesięcznie.

Nie wstydić się rzemiosła, nie wstydić się pluga, nie wstydić się handlu, bo one to właśnie najbardziej wzbogacają każdego człowieka oddzielnie i naród cały. Ale aby one kwitły, potrzeba do nich ludzi z nauką, z głową, pilnych i statecznych, więc niech ojcowie nie pchają gwałtem synów na „panów“, na adwokatów, na doktorów, nauczycieli, urzędników, jeżeli synowie do tego nie mają nadzwyczajnych zdolności, a niech uczą rzemiosła, handlu, rolnictwa, ogrodnictwa, a gdy rolnictwo rozwinie się i handel wzmoże się, zniknie bieda i ustaną narzekania.

Dał Bóg narodowi naszemu zdolności ogromne; większe niż innym narodom. Nasz człowiek wszystkiemu podoła, wszystkiego się wyuczy, wszystko zdobędzie, gdy tylko zechce. Słusznie powiada poeta nasz Wyśpiański „Oni to mogli mieć, ale oni nie chcą chcieć“. Słusznie też powiedział jeden znakomity Niemiec, że „naród nasz ma tak wielkie zdolności, że mógłby wyrósć na pierwszy naród w świecie, gdyby tylko mieli więcej pracowitości, zaradności i wytrwałości“.

Bóg nam nie poskąpił darów swoich, więc nie marnujemy, tylko idźmy do głowy po rozum i bierzmy się mądrze do zgnębienia biedy.

Modli się jeden z najznakomitszych poetów naszych: „Wszystko nam dałeś, co dać mogłeś Panie, daj nam dobrymi czynami samych zbawić siebie“.

Tych dobrych i rozumnych czynów nam potrzeba, potrzeba nam pracowitości, zaradności, a tępić nasze leniwość, niedbalstwo, próżność i zbytki. A gdy wyrobimy w sobie te cnoty, nabierzemy przyzwyczajenia do dobrego, zniknie nasza bieda i będziemy mieli wtedy dosyć siły oprzeć się wszelkim uciskom.

R. Z.

Zdania staropolskie.

Dukat — to mi kwitek,
Miodek — to napitek,
Bigos — to potrawa,
Kulig — to zabawa,
Burka — to pokrycie,
Lisy — to podszycie,
Kiedy hojno — to we złocie,
Gdy pracować — to już w
[pocie,
Kiedy zbrojno — to ze szablą,
Kiedy z miną — to już z djabłą,
Bankietować — to już szumnie,
Sejmikować — to już tłumnie,
Kiedy spić się — to jak bela,
Kiedy spoić — to przyjaciela,
Gdy pomagać — to sownie,
Kiedy bić — to należycie.
Kiedy pościć — to na sucho,
Kiedy palnąć — to już w ucho,

Gdy kto w biedzie — to
[poradzić,
Gdy dać słowo — to nie
[zdradzić,
Kiedy wspierać — to rodaka,
Kiedy tańczyć — krako-
[wiaka,
Sąsiadować — to spokojnie,
Gdy obdarzyć — to już hojnie,
Gdy docierać — to obcesem,
Kiedy niszczyć — to z
[krete sem,
Gdy malować — to swobodę,
Gdy wyśmiewać — to już
modę,
Kiedy hulać — to z drugimi,
Gdy umierać — to w swej
[ziemi,
Kiedy order — to za bliznę,
A jak kochać — to ojczyznę.

Zabobony.

Gdyby kto nam powiedział, że jesteśmy poganami, to-
byśmy się śmiertelnie obrazili, a przecież te wszystkie za-
bobony i gusła, w które wierzymy, to nic innego, jak za-
bytki pogaństwa, i czas największy, abyśmy się ich pozbyli.
Przecież w innych krajach oświeconych, lud dawno prze-
jrzał i umie odróżnić prawdę, naukę, od ciemnych zabobo-
nów. — I ty, ludzie katolicki, nie bądź z imienia tylko
chrześcijańskim, i nie wierz w rzeczy, w które ci wierzyć za-
kazuje wiara twoja. — Wiara nasza nie tylko uczy nas, jak
żyć, aby zbawić nieśmiertelną duszę, ale uczy nas także żyć
tak, abyśmy i tu byli możliwie szczęśliwi, abyśmy zarządzili
się rozumem, a te wszystkie zabobony tylko nam zatruwają
życie, nieraz pozbawiają zdrowia lub nawet życia,—a już z ro-

zumem rozsądnego człowieka nie zgadzają się wcale. Bo powiedzcie tylko! Zachorował ktoś w domu. Dalej do baby poradę. Baba ciemna, ale udaje mądrą, bo jej z tem dobrze, bo jej i zapłacą, i jajek, kur w prezencie naznoszą. — Więc zaraz plecie trzy po trzy: „Moja kumoszko, to urok, przez zazdrośną kobietę zadany.“ I dalejże odczyniać te niby uroki, gada w kółko bez sensu, kadzi, węgle kładzie do wody, a wy tymczasem rozmyślacie, która to z sąsiadek niegodziwych ten urok zadała?—I posadzacie to tę, to ową, czyniąc jej wielką krzywdę. A owa baba chyba z djabłem trzyma, jeżeli tak wszystko odrazu odgadła — Ona tam z djabłem nie trzyma, jeno tak, — udaje bardzo mądrą, a tymczasem jest tylko bardzo grzeszną kobietą, że sieje zabobony i budzi nie-nawiść ludzką. Taka bowiem sąsiadka, którą posadzicie o uroki — nie zapomni wam tego, a jeżeli u niej zajdzie jaka choroba wśród ludzi lub inwentarza, to znów was posadzi o djabelskie uroki — i tak pójdzie w kółko. — Zdarza, że się krowy doić przestaną — znów urok! — Ktoś zazdrośny mleko jej odebrał. Paś ty dobrze, kobieto, krowy, dbaj o ich wygodę, — a one ci doić będą, i nikt ci mleka nie odbierze. Jeżeli jednak krowa pomimo starań mleka nie daje, to znaczy, że chora, albo też złego gatunku. — Jeżeli chora, to trzeba poradzić się takiego, co się zna na chorobach bydłych i leczyć ją potem, tak jak ten ktoś poradzi. Jeżeli zaś jest marnego gatunku, to ją ukarm i sprzedaj rzeźnikowi, bo i tak z niej wielkiej pociechy nie będzie. A jeżeli ci kto chory z domowników, a nie wiesz, jak sobie radzić sama, to poradź się ludzi mędrszych o dobrej woli, w wiosce lub okolicy, gdy zaś oni nie pomogą, pójdź do doktora, który przecie więcej umie od ciemnej znachorki, bo przecie całe lata poświęcił nauce. Pamiętaj, że choroba, to nie złodziej, ani wilk, aby ją jak wilka odstraszyć można. Chorobę trzeba leczyć. — Nie będę się długo rozwodziła o tych wszystkich gusłach, zabobonach, bo tyle ich u nas, żeby na wołowej skórze nie spisać. Opowiem wam tylko, com widziała na własne oczy. Było to już temu lat kilkanaście, kiedy w Lubelskiem przejeżdżałem przez las. Patrzę, a tu w lesie studzienka, a koło studzienki wiszą na drzewkach koszule, koszulki, opaski, fartuchy, warkocze z czarnych gałganów i przeróżne jeszcze rzeczy. Opodal Krzyż z wizerunkiem Zbawiciela, też tak samo ubrany w stare szmaty. Pytam, co to jest? Tłumaczają mi, że to miejsce lud uważa za uroczysko, na którem zbierają się złe duchy. — Kto chory na febrę. — zawiesza koszulę, opaskę, cokolwiek z odzienia, — a choroba odejdzie. Kogo głowa boli, lub komu włosy wychodzą, ten zawiesił

warkocz z gałganów. I na te zabobony spoglądał wizerunek Chrystusa, tego Chrystusa, który kazał wierzyć w Boga, a nie w zabobony! Chrystusa, który dla miłości ludzi poniósł okrutną śmierć na krzyżu. I zato lud chrześcijański obwiesił staremi szmatami krzyż Chrystusowy!!

O ludzie katolicki! kiedyż nareszcie przestaniesz być poganinem?

H. S.

Kalendarz Astrologiczny.

W niniejszem kalendarzu przepowiedni pogody nie podajemy z tych samych przyczyn, jakie wymieniliśmy w naszym ostatnim roczniku. Dla urozmaicenia podajemy poniżej przepowiednie astrologiczne, o prawdziwości których niech sam czytelnik się przekona.

Styczeń. Ten miesiąc od 1 do 27 znajduje się pod wpływem Koziorożca. Osoby urodzone pod znakiem Koziorożca przychodzą na świat z pewnemi nieforemnościami rąk, nóg i kolan, co jest oznaką ducha czynnego, sprytu, przedsiębiorczości, lecz zarazem i gwałtowności. Tacy prowadzą życie ruchliwe prawie do 42 roku. Urodzeni pod tym znakiem unikać powinni dalekich podróży.

Luty od 1 do 20-go znajduje się pod wpływem Wodnika. Urodzeni pod Wodnikiem odznaczają się sprytem, są drażliwi, kapryśni i niestali. U takich najczęściej przejawia się gwałtowność, kłótniwość, wstrzemięźliwość, niedowierzanie i zamiłowanie samotności. Urodzeni w tym miesiącu, szczęśliwi są w małżeństwie.

Marzec od 1 do 20 jest pod wpływem znaku Ryb. Osoby rodzące się pod tym znakiem mają powodzenie do zasług przez własne trudy, łatwo dorabiają się majątku, zdolni są do nauki i sprawiedliwi. Urodzeni w tym czasie narażeni są na niebezpieczeństwo z powodu zwierząt, a także powinni unikać wody.

Kwiecień. Od 21 marca do 20 kwietnia czas znajduje się pod wpływem Barana. Urodzeni w tym czasie bywają przeważnie zamożni, dziedziczą majątki, i żenią się bogato. W pożyciu są ambitni, żądni panowania pod otoczeniem, pewni siebie, skłonni do sądów. W ogóle ci ludzie są szlachetni, lecz wydarzają się skłonni do występków, natury niskie i uległe ujemnym wpływom. Odporni są na wszelkie choroby i silnie są zbudowani.

Maj od 1 do 19 jest pod znakiem Byka. Urodzeni pod tym znakiem odznaczają się siłą fizyczną, otwartością, zmysłowością, bojaźliwością, inteligencją i talentem artystycznym. Osobom tym powodzi się w kupiectwie, szczęście w małżeństwie i łatwość w dorobieniu się majątku.

Czerwiec od 1 do 20 zależy od znaku Bliźniąt. Urodzeni pod tym znakiem odznaczają się dowcipem, wesołością, pracowitością, łagodnością, pełni projektów, chociaż nie dążą do ich spełnienia. Tacy często stają dwakroć na ślubnym kobiercu. Powinni starać się usunąć ze swego otoczenia, króre zapowiada im więcej przykrości niż powodzenia.

Lipiec jest pod wpływem znaku Raka od 1 do 21. Urodzeni pod tym znakiem są ruchliwi, lecz zmienni i nie do trzymający przyrzeczeń. Pod wpływem biegu księżyca są bardziej żywotni i energiczni a zwłaszcza w okresie pełni. Tacy zwykle mają charaktery fantastyczne, nie zdolni do pracy poważnej, żądni przyjemności i rozrywek, myślą tylko o własnych wygodach, nerwowi, niestali w miłości, na starość dewoci. Przepadają za podróżami, lubią zmieniać miejsce zamieszkania szczególnie w latach pomiędzy 14 a 34.

Sierpień od 1 do 21 jest pod znakiem Lwa. Urodzeni pod tym znakiem często osiągają majątek i chwałę. Lubią zbytek, podróże i zabawy. Charakter mają popędliwy, skłonny do wybuchów, lubią dzieci, są rozważni, lubią plotki, są ciekawi, nieszczerzy i skryci. W pożyciu małżeńskim są szczęśliwi. Z krewnymi są często w niezgodzie. Do nauki mniej zdolni.

Wrzesień jest pod wpływem znaku Panny od 1 do 22. Urodzeni pod tym znakiem odznaczają się długowiecznością. W 30 roku życia spotykają ich wielkie niepowodzenia. Skłonni są do życia klasztornego. Jeżeli biorą ślub, to zwykle w starszym wieku. Charakter zwykle miewają szczery, otwarty, usposobienie zgodne, poważni, samotni, skłonni do pobożności. Nie powinni być komu dowierzać, a starać się wyrobić w sobie roztropność.

Październik od 1 do 22 jest pod znakiem Wagi. Urodzeni pod tym znakiem posiadają usposobienie szkodliwe względem samych siebie. Rodzą się ze zdolnościami, z których nie potrafią korzystać ani wyzyskać. Są najczęściej zależni od ludzi nawet niżej położonych. Charakter mają naiwny, lekceważą przyszłość, są rozrzutni, skłonni do ustępstw, pokorni i pobożni, bojaźliwi aż do przesady. Tacy powinni pracować nad wyrobieniem swego ducha i nabycia stanowczości.

Listopad jest pod znakiem Skorpiona od 1 do 21. Urodzeni pod tym znakiem są swawolni, nie liczą się z prawami życia, robią wszystko bez namysłu, chciwi na pieniądze, pochmurni, czarno patrzą na życie, impetycy, kłamcy i przewrotni. Zdolni są jednak do kupiectwa i łatwo dorabiają się bogactwa. Niewiasty bywają dobrymi żonami. Są dobrego serca i wspaniałomyślni.

Grudzień od 1 do 21 jest pod wpływem znaku Strzelca. Urodzeni pod tym znakiem, jak twierdzili starożytni astrologowie, posiadają własności podwójne, t. j. jeżeli są dobrymi, to b. dobrymi, a jeżeli złymi, to podwójnie złymi. Urodzeni pod tym znakiem odznaczają się rozumem, niepodległością, zasłyną swymi odkryciami, mają powodzenie w życiu, szczęśliwi w miłostkach, skłonni do przewodniczenia innym, sprytni, dzielni i odważni. W pierwszej połowie życia spotykają wielkie przeszkody w swem życiu.

Rok 1912 jest pod wpływem panującej planety **Słońce**.

Rok 1912 ma być podobno więcej suchy, niż wilgotny, umiarkowanie ciepły, dla urodzajów polnych (mówiąc ogólnie) nie bardzo korzystny.

Zima rozpocznie się w 1911 roku 9 grudnia i ma być bardzo śnieżna, pod koniec złagodnieje.

Wiosna rozpocznie się 7 marca. Dnie mają być pogodne, lecz noce mroźne. W kwietniu ma być więcej deszczu, a w maju nastaną piękne ciepłe dni.

Lato rozpocznie się 8 czerwca i będzie bardzo upalne. Lipiec ma być dżdżysty, a w nocy chłodno.

Jesień rozpocznie się 10 września i ma być bardzo sucha i ciepła.

Zima w 1912 roku rozpocznie się 6 grudnia pogodą i silnymi mrozami.

Taki to ma być, ogólnie sądząc, rok 1912, jednak niech Szanowny Czytelnik wiele wiary nie przywiązuje do tego, gdyż przyszłość jest zawsze zakryta przed nami i tylko sam Pan Bóg może wiedzieć, co będzie naprzód.

Czego nie robi dobra gospodyni?

- 1) Towary kupuje tylko za gotówkę, a w oddzielnej książeczce prowadzi spis wydatków.
- 2) Nie pozostawia w miejscu dostępnem dla dzieci butelek lub naczyń z trującymi płynami lub proszkami.
- 3) Nie stawia naczyń z wrzątkiem w miejscach dostępnych dzieciom.
- 4) Nie stawia gorących naczyń na politurowanych lub malowanych stołach.
- 5) Nie pozwala muchom wpadać do potraw i napojów.
- 6) Nie gotuje żadnej potrawy bez przykrywki.
- 7) Nie gotuje na wielkim, ale na powolnym ogniu.
- 8) Nie pozwala, aby mleko wykopiało albo się przypaliło.
- 9) Nie pozwala, aby mleko potrzebne dla małego dziecka lub do obiadu, skwaśniało.
- 10) Nie podaje na stół niedogotowanego mięsa.
- 11) Nie podaje na stół zimnej zupy.
- 12) Nie kraje chleba, póki jeszcze ciepły.
- 13) Nie wbija jaj do ciasta, nie powąchawszy ich.
- 14) Wilgotnej i brudnej bielizny nie przetrzymuje w skrzyni, ale ją wiesza na sznurach na strychu.
- 15) Bielizny, przeznaczonej na następny dzień, nie wydaje w niedzielę rano, lecz w sobotę po południu lub wieczorem.
- 16) Nie używa szpilek zamiast guzików.
- 17) Nie suszy wilgotnego obuwia przy gorącym piecu.
- 18) Nie pozwala, aby się światło paliło bez potrzeby.
- 19) Nie odkłada naprawienia rzeczy na później.
- 20) Nie śpi do południa i nie pozostaje do późnego wieczora poza domem.
- 21) Nie prowadzi gawęd z sąsiadkami przed domem, w sieniach.
- 22) Nie pozwala kumoszkom donosić sobie plotek.
- 23) Nie powierza swych dzieci opiece sąsiadek, ale sama nad niemi czuwa.
- 24) Nie rozłupuje drzewa nożem stołowym.
- 25) Nie płucze szklanych naczyń we wrzącej wodzie.
- 26) Nie używa nożyczek do otwierania drewnianych pudełek, ale obcęgow.
- 27) Nie wbija gwoździ żelazkiem od prasowania, lecz posługuje się młotkiem.
- 28) Nie pozostawia mydła w wodzie.
- 29) Guzików nie przyszywa wtedy, gdy ubranie potrzebne.
- 30) Na paczkach nie rozcina szpagatu, lecz rozwiązuje.

(Pielgrzym).

Różne rady.

Tępienie mrówek. Jeżeli mrówki zagospodarują się w kuchni albo spiżarni, to należy trochę miodu lub syropu z cukru mieszać z zwyczajnymi drożdżami, a w krótkim czasie mrówki wyginą, gdyż drożdże są dla nich trującą.

Na szczury. Gałęzie z liśćmi zwykłej dziewanny rozrzuć w budynku, gdzie szczury najczęściej grasują. Zapachu tej rośliny oni nie znoszą i stamtąd uciekają.

Sposób na pchły. Na kieliszek spirytusu wlać pół kieliszka wody kolońskiej i pół łyżeczki olejku gwoździkowego. Rozpylać ten płyn po ubraniu, pościeli i podłodze, przeważnie w sypialni.

Odświeżanie powietrza. W zimie, kiedy okna wskutek mrozów nie mogą być otwierane, można odświeżyć powietrze w sposób następujący: robi się mieszaninę pół na pół olejku sosnowego z eukaliptusowym, dodając dla zapachu trzecią część olejku bergamotowego. Wszystkie te olejki można nabyć w składzie aptecznym. Nalewa się tej mieszaniny w spodeczek i stawia się gdzieś w pokoju. To urządzenie tanio kosztuje, lecz sprawia nie małą przyjemność.

Przechowanie jaj. Ażeby jaja przechować w stanie świeżym, należy ułożyć je w słojach, lub w jakich innych naczyniach i zalać płynem następującym: 20 łutów zwyczajnej soli kuchennej rozpuścić w 2 garncach wody wapiennej (dostać w składzie aptecznym). Naczynie ustawić w piwnicy. W taki sposób można przechować jaja świeżemi 6—7 miesięcy.

Wróble nie będą objadały owoców i drzewa będą omijały z daleka, gdy na gałęziach drzew owocowych powieszą pęczki czosnku.

Na konie nie będą siadały muchy i baki, gdy natrzemy go liśćmi dyni (harbuza), albo liśćmi orzecha włoskiego, albo liśćmi czosnku.

Smarowidło do butów. Ażeby skóra na butach nie przemała, należy ją smarować smarowidłem, zrobionem z następujących części: 6 łutów wosku, 8 łutów łożu, 6 łutów terpentyny zwyczajnej, 6 łutów oliwy i 8 łutów szmalcu świniego. Wszystko to razem roztopić na ogniu i zimnem smarować buty. Szmalec i łój nie powinny być solone.

Ocet mętny oczyścić można wlewając łyżkę mleka na butelkę octu. Przez noc męt osiadzie na dno i wtedy zlać do innej butelki.

Rozmaitości.

RÓŻNICA.

Kupiec (do subiekta): Nie wyrywaj się pan z głupstwem, jak Filip z Konopi, Ja sam wprowadzie też czasem powiem głupstwo, ale przynajmniej namyślę się przedtem.

DOKŁADNIE OKREŚLIŁ.

— Kiedyście się urodzili?

— Nie wiem dokładnie, panie sędzio. To musiało być mniej więcej przed 20 do 30 laty, kiedy moja nieboszczka matka jeszcze żyła.

SZCZYT UCZCIWOŚCI.

— Macieju, muszę wam donieść bardzo smutną nowinę; wasz syn Walenty został przejechany przez pociąg.

— Gwałtu, rety, czy aby nie przez nogi?

— A to dlaczego?

— Bo miał nowiusieńkie buty pożyczone od Bartka, wtedy trzeba byłoby za nie zapłacić.

NOWE PRZEPISY.

Język polski może być używany; w sądzie—do trzymania za zębami; na kolejach—do rozmowy z sobą samym; w szkołach—przy jedzeniu bułki na drugie śniadanie; na poczcie—do nalepiania marek; przy posadach rządowych—do oblizywania się, a wogóle do milczenia.

SPRYTNY SKĄPSKI.

Skąpski zdecydował się ofiarować żonie cośkolwiek na imieniny.

— Cóż chcesz, żebym ci kupił?—zapytuje małżonki.

— Nie wiem sama, doprawdy...

— No, to daję ci rok czasu do namysłu!..—śpiesznie przerywa Skąpski.

PRZYSŁOWIA JAPOŃSKIE.

Łatwiej pijanego, niż biednego postawić na nogi.
Biedak, choćby nawet na plecy upadł, nos rozbije.
Gdy biedak je kurę, albo on, albo ona — chorzy.

Trzy rzeczy rosną bez deszczu: procenty, komorne
i dziewczęta.

Miłość słodka tylko z chlebem.

DOWCIPNA.

Pan: Powiedziałem już raz, że zdrowym żadnej jałmużny nie daję...

Zebrazczka: Cóżto pan chce, żebym dla pańskiego centa zaraz cholery dostała?

Przepisy pocztowe.

List otwarty pisze się na tak zwanych pocztówkach odpowiedniego rozmiaru i opłaca się 3 kop. marką w miejscu i w całym tutejszem państwie. Zagraniczna taka pocztówka opłaca się 4 kop. marką.

List zamknięty miejscowy opłaca się 3 kop. marką. Do wszystkich miast w państwie rosyjskiem za jeden łut wagi, lub jego części, opłaca się 7 kop. marką. Zagraniczny taki list, za takiż łut, opłaca się 10 kop.

List rekomendowany (заказное) dopłaca się za każdy list czy to miejscowy, czy zamiejscowy, czy nawet pocztówka, w państwie rosyjskiem 7 kop. zagraniczny — 10 kop.

Przesyłki pod opaską (бендероль), można przesyłać druki i wtedy opłaca się w miejscu 1 kop. za łut a od 2 do 8 łutów 2 kop. Pozamiejscowe i zagraniczne za każde 4 łuty, lub części, opłaca się 2 kop. Za dokumenty (дѣловыя бумаги) za każde pierwsze 12 łutów, lub części, opłaca się 7 kop. a następnie za każde 4 łuty 2 kop.

Przesyłanie pieniędzy najlepiej skutecznieć przekazami (переводъ) i opłaca się do 25 rs. 15 kop., do 100 rs. 25 kop. Przekaz kupuje się na poczcie, płaci się po groszu i nakleja się odpowiednia marka na tym przekazie. Na odwrotnej stronie można napisać list w odcinku. Pieniądże można przesyłać telegraficznie i wtedy należy dopłacić oprócz zwykłej

opłaty jeszcze za każdy przekaz do 500 rs. — 1 rs. 15 kop. Zagraniczne przekazy opłacają się za każde 10 rs. 10 kop.

Przesyłki pocztowe bezwartościowe (безъ цѣны) do 7 funtów mają być opakowane w papier, a cięższe obowiązkowo w płótno. Do 2 funtów za taką przesyłkę należy zapłacić 25 kop. Od 2 do 7 f. — 45 kop. Od 7 do 12 — 65 kop., za każdy następny funt płaci się 5 kop. Oprócz tej opłaty należy zapłacić grosz za przekaz, na którym również w odcinku można napisać list. Posyłka wartościowa (цѣнная) opłaca się po nadto po $\frac{1}{2}$ kop. od rubla wystawionej ceny.

Zaliczenie (наложный платежъ) opłaca się przy wysyłaniu paczki lub opaski za każdy rubel zaliczenia 2 kop. Najmniejsza jednak opłata wynosi 10 kop. Zaliczenie można zrobić tylko na opasce rekomendowanej, na przesyłce zaś można nawet i na bezwartościowej.

Telegramy w sześciu gubernjach tak zwanych zachodnich, można wysyłać do tychże gubernji a również i do Królestwa po polsku, do innych miast tylko po rosyjsku. Opłata wynosi za każde słowo nie większe nad 15 liter po 5 kop., oprócz tego dopłaca się jeszcze 15 kop. za każdy telegram.

ADRESY M. MIŃSKA.

Zakłady naukowe (ważniejsze).

Gimnazjum rządowe męskie, Gubernatorska, d. wł.	Szkoła I-a Miałowa 4-klasowa męska, Podgórna 27.
Gimnazjum prywatne męskie Falkowicza, Skobiełewska róg Magazynowej.	Szkoła II-a Miałowa 4-klasowa męska, Michajłowska 3.
Gimnazjum rządowe żeńskie Ministerjalne, Preobrażeńska 31.	Szkoła III-a Miałowa 4-klasowa męska, Zacharzewska 113.
Gimnazjum rządowe żeńskie Cesarzowej Marji, Podgórna 36.	Szkoła I-a Miałowa 4-klasowa żeńska, Jurjewska 13.
Gimnazjum prywatne żeńskie, E. Rejmanowej, Kojdanowska 22.	Szkoła II-a Miałowa 4-klasowa żeńska, Policyjna 4.
Gimnazjum prywatne żeńskie M. Skoworodnikowej, Dobroczyzna 38.	Szkoła III-a Miałowa 2-klasowa żeńska, zał. Mało-Monasterski 2.
Gimnazjum prywatne żeńskie W. Lewickiej, Sierpuchowska 28.	Szkoła Rzemieślnicza, Nowo-Moskiewska 20.
Szkoła Realna rządowa, Zacharzewska 107.	Szkoła Rzemieślnicza żydowska 4-kl., Sierpuchowska 5.
Szkoła Realna żydowska prywatna, Sierpuchowska 5.	Szkoła Kolejowa 2-klasowa (rządowa) przy Brzeskim foksalu, Moskiewska 22.
Szkoła Handlowa męska, zał. Wasilewski, d. własny.	Szkoła dla ślepych, Zacharzewska dom własny.
Szkoła Handlowa prywatna męska 3-klasowa, Petropawłowska 6.	Szkoła Położnicza Mińskiego oddziału Towarzystwa ochrony kobiet, Gubernatorska, d. Święcickiego.
Szkoła Handlowa prywatna żeńska, Nowo-Romanowska 13.	

Teatry i inne widowiska.

Teatr Miejski, róg Pietropawłowskiej i Podgórnjej.	„Modern“ kinematograf, Gubernatorska 22.
Cyrk Miejski, Petersburska róg Kołomińskiej.	„Eden“, kinematograf, Zacharzewska 83.
„Gigant“ kinematograf, Zacharzewska 86.	„Illusion“, kinematograf, Zacharzewska róg Petropawłowskiej.

Towarzystwa i kluby.

Mińska Resursa obywatelska, róg Podgórnjej i Skobiełewskiej.	Mińska Resursa kupiecka, plac Katedralny, d. Ajzensztadta.
--	--

Mińskie Towarzystwo rolnicze. Zacharzewska, d. własny.	Towarzystwo lekarskie, plac Katedralny 14.
Mińskie Towarz. sprawiedliwego polowania, Jurjewska 24.	Towarz. sióstr miłosierdzia „Czerwonego Krzyża“, Podgórna 3.
Miński oddział Towarz. opieki nad zwierzętami, Jurjewska, d. Magistratu.	Towarz. ochrony kobiet, Podgórna róg Skobielewskiej.
Polskie Towarzystwo „Ognisko“, plac Katedralny, d. Lachowskiej.	Towarz. Pożyczkowo-oszczędnościowe, Zacharzewska, d. Łunca.
Polskie Towarzystwo „Sokół“ gimnastyczno-sportowe, Magazynowa, róg Gubernatorskiej.	I-e Towarz. straży ogniowej ochotniczej, Nowo-Romanowska 5.
	II-e Towarz. straży ogniowej ochotniczej, Gregorjewska.

Instytucje dobroczynne.

I-e Towarzystwo dobroczynności, Bogodzielna, d. własny.	Przytułek dziecienny „Jaselka“, 2-gi zaul. szpitalny, d. Mierykanti
II-e Towarz. dobroczynności, Podgórna róg Pietropawłowskiej.	Przytułek dla dzieci więźniów, Starożowska 42.
Ochronka św. Józefa dla dziewcząt i św. Kazimierza dla chłopców, Podgórna 22.	Przytułek dla podrzutków, Skobelewska, d. Towarzystwa „Miłosierdzia“.

Instytucje społeczne rządowe i miejskie.

Archiwum Gubernjalne, zaulek Klasztorny.	Cyrkuły policyjne: I-y, Jurjewska róg Gubernatorskiej; II-gi, Zamkowa 6; III-ci, Georgjewska 13;
Biuro adresowe, Podgórna róg Sierpuchowskiej, d. Łęskiego.	IV-y, róg Michajłowskiej i Petersburgskiej 8; V-y, Nowo-Romanowska 55.
Drukarnia Gubernjalna, plac Katedralny, 14.	Policja powiatowa, Georgjewska 4.
Izba kontroli, Jurjewska róg Pietropawłowskiej.	Prokuratura, plac Katedralny 14.
Izba skarbową, Kojdanowska 1.	Rada miejska, Gubernatorska róg Jurjewskiej.
Kancelarja Gubernatora, plac Katedralny 10.	Rząd Gubernjalny, Plac katedralny 14.
Kasa Rządowa, Kojdanowska 1.	Rząd Gubernjalny samorządu ziemskiego, Zacharzewska, dom Landau.
Komisja Gubernjalna do spraw miejskich, plac Katedralny 14.	Rząd Gubernjalny żandarmerji, Petersburgska 6.
Komisja Gubernjalna powinności wojskowej, plac Katedralny 14.	Rzeźnia miejska, Ihumeński trakt.
Komitet Gubernjalny do samorządu ziemskiego, pl. Katedralny 14.	Sąd okręgowy, Plac katedralny 14.
Komitet Gubernjalny statystyczny, plac Katedralny 15.	Sąd sierocy, Gubernatorska róg Jurjewskiej.
Lombard miejski, zaul. Klasztorny 6.	Stacja elektryczna, Zacharzewska nad rzeką.
Zarząd miejski, Jurjewska róg Gubernatorskiej.	Stacja telefonów, Gubernatorska, dom Korkozowicza.
Pocztą i telegraf, Gubernatorska 34.	Straż ogniowa, zaul. Klasztorny.
„ ska 27. filja, Aleksandrow-	Urząd mieszczański, Policyjna róg Jurjewskiej.
Pocztą konna, Magazynowa 12.	Więzienie Gubernjalne, Sierpuchowska.
Policja: Miejski zarząd policyjny, Podgórna, d. Łęskiego.	

Zarząd akcyzy Gubernjalnej. Zacharzewska róg Pietropawłowskiej.	Zarząd tramwajów, Bazarna, d. Muniwicza.
Zarząd intendenty, Wesola róg Szpitalnej.	Zgromadzenie deputatów szlacheckich. Podgórna róg Pietropawłowskiej.
Zarząd okręgu pocztowo-telegraficzn., Zacharzewska. d. Syndykatu.	

Banki oraz Domy i kantory bankierskie.

Bank Handlowy Azowsko-Doński, Plac katedralny, d. Ajzensztadta.	Kantor Bankierski G. Liwszyca, Kojdanowska, d. własny.
Bank Mińskiego Towarz. wzajemnego kredytu, Zacharzewska róg Bogodzielnej.	Kantor Bankierski Łurje Leopold, Preobrażeńska, d. własny.
Bank Północny, Plac katedralny, dom własny.	Kantor Bankierski Polaka i Wejsbremmana, Gubernatorska, d. własny.
Kantor Bankierski I. Berland i M. Giecow, Preobrażeńska 6.	Kantor Bankierski Ropoporta, Preobrażeńska, d. własny.
Kantor Bankierski Cukiermana i Braude, Gubernatorska, d. własny.	Miński oddział Banku Państwa, Podgórna, d. własny.
Kantor Bankierski Eljasberga, Zacharzewska, d. własny.	Miński oddział Banku Włościańskiego, Zacharzewska 79.

Agentury Towarzystwa ubezpieczeń.

Mińskie Towarz. wzajemnej asekuracji na wypadek śmierci, Plac katedralny, d. Ajzensztadta.	kuracyjnego od ognia, Zacharzewska, d. Landau.
Mińskie Towarz. wzajemnej asekuracji rolnej, Zacharzewska róg Bogodzielnej.	„Salamandra“, oddział Towarz. asekuracyjnego. Kołomieńska róg Zacharzewskiej 42.
Oddział Moskiewskiego Towarz. ase-	Towarz. miejskie asekuracji wzajemnej od ognia, Zacharzewska 89.

REDAKCJE CZASOPISM.

a) Rosyjskich.

Minskija Wiedomosti, Plac katedralny, Kancelarja Gubernatora.	Aleksandrowska, seminarjum duchowne.
Minskoje Slovo. Bogodzielna 42.	Minskija Gubernskija Wiedomosti, Plac katedralny 14.
Minskij Gołos. Gubernatorska 20.	Minskija Wraczebnyja izwiestija, 'Gubernatorska, d. Melcera.
Minskija Eparchjalnyja Wiedomosti,	

b) polskich.

Gwiazda Zaranna, Bogodzielna 48.	Gazeta Codzienna (oddział), Pietropawłowska 48, m. 7.
Kurjer Wileński (oddział), Zacharzewska 66.	

Księgarnie polskie.

Księgarnia W. Makowskiego, czytelnia, skład nut i materiałów piśmiennych, Zacharzewska 64.
„Lira“, skład nut, Zacharzewska 69.
„Nauka“, księgarnia i piśmienne materiały. Zacharzewska 55

Księgarnia Katolicka, książki do nabożeństwa, broszury religijne, obrazy, obrazki i wszelkie dewocjonalje, Bogodzielna 48, w podwórzu.

A p t e k i.

Grozowskiego, Niemihska, d. Skudzina.
Gutowskiego, Gubernatorska róg Zacharzewskiej.
Homeopatyczna, Zacharzewska 97.
Kowarskiego, Plac katedralny 3.
Lib.-Romeń. żel. kol., Magazynowa róg Sierpuchowskiej.

Lukomskiego (dawniej Holcberga, Pietropawłowska róg Jurjewskiej.
Michałowskiego, Aleksandrowska 1.
„Sadowa“, Zacharzewska róg Sadowej.
Staroniewiczza, Zacharzewska róg Bogodzielnej.
Topaza. Magazynowa róg Gubernatorskiej.

Znaczniejsze składy apteczne.

Altszula, Gubernatorska, d. Polaka.
Filja Zacharzewska 54.
Goldberga, Plac katedralny, d. Budnikowej.
Hurwicza, Gubernatorska 15.

Lewitasa. Gubernatorska 19.
Rywkinda, Pietropawłowska, d. Wieszniaka.
Szejnhauza, Surażewska, d. Jerzyka.
Filja Zacharzewska 52.

Zakłady lecznicze.

Lecznica chirurgiczna chorób kobiecych d-rów Berlanda, Fiodorowicza i Janowskiego, Preobrażeńska 26.
Lecznica chorób kobiecych, prywatna, d-rów C. Grabowieckiego i M. Obiezińskiego, Preobrażeńska 34.
Lecznica dla chorób kobiecych d-rów Joelsona i Polaka, Podgórna róg Kołomińskiej.
Lecznica dla nieuleczalnych chorych. Jamna 2.
Lecznica okulistyczna prywatna d-ra Kamińskiego, Kojdanowska 6.
Przytułek położniczy bezpłatny. oddziału Towarz. ochrony kobiet, Gubernatorska, d. Święcieckiego.

Przytułek położniczy miejski, ul. Wesoła, d. własny.
Przytułek położniczy akuszerki Ass, Sierpuchowska, dom Gawryłowicza.
Przytułek położniczy akuszerki Najfach — Beusman, Gubernatorska 34.
Szpital miastowy. Aleksandrowska 4.
„ Towarz. Dobroczynności, Dobroczynna 32.
Szpital wojskowy, Szpitalna, d. wł.
„ żydowski, Gubernatorska, d. wł.
Stacja analityczna miejska z oddziałem dezynfekcyjnym, róg Małoklasztornej.
Pracownia analityczna d-ra Komocińskiego, Podgórna d. własny.

L e k a r z e.

- Aleksandrowicz O., choroby wewnętrzne i skórne, Zacharzewska 83, (od 11—1 w pol.).
- Aleksandrow A., choroby kobiece i dziecięce, Jurjewska 8 (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Baźanów D., choroby wewn. i dziecięce, Zacharzewska 24 (od 6—11 r. i 5—7 pp.).
- Balkowiec St., choroby wewn., dziecięce i kobiece, zaul. Archirejski 5 (od 9—11 r. i 5—7 pp.).
- Bruckus Judel, choroby dziecięce i wewnętrzne, Preobrażeńska 11, (od 10—12 r. i 6—7 pp.).
- Cukierman E., choroby nerwowe, Jurjewska 31 (od 8—2 pp. i 5—8 w.).
- Dziekoński Paweł, choroby skórne, weneryczne i wewnętrzne, Sierpuchowska 19 (5—7 pp.).
- Ejsymont Jan, choroby kobiece, Podgórna 8 (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Fiedorowicz O., chirurgia, Zacharzewska 50 (5—7 w.).
- Fogiel Josel, choroby kobiece, Zacharzewska 42 (od 9—12 r. i 4—6 pp.).
- Fridman Sziema, choroby gardła, nosa i uszu, Zacharzewska 74 (od 10—1 w p. i 5—8 w.).
- Gamalej P., choroby wewnętrzne, Zacharzewska 4 (5—6 pp.).
- Gatowski M., choroby wewn. i dziecięce, Aleksandrowska 6 (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Giedrojc-Juraba Wl., choroby dziecięce, zaul. Zacharzewski 8 (9—12 rano).
- Gonczarow Jan, medycyna, Iljińska 7 (4—5 pp.).
- Grabowiecki Czesław, choroby kobiece, Zacharzewska 55 (od 10—12 r. i 5—7 pp.).
- Gutcajt L., choroby wewn. i nerwowe, Kojdanowska 22 (od 10—12 r. i 4—6 pp.).
- Jelec Józef, chirurgia, Skobelevska 6, (12—2 pp.).
- Joelson B., choroby kobiece, Pietropawłowska 15 (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Kamiński S., okulista, Kojdanowska 6 (10—1 w p. i 5—7 pp.).
- Kacnelson J., choroby skórne i weneryczne, Pietropawłowska 8, (od 9—12 r. i 5—6 pp.).
- Kieniewicz Feliks, medycyna, Podgórna 10. (9—1 w pol.).
- Klecki B., med. ogóln., Moskowska za mostem, (od 9—11 r. i 5—7 pp.).
- Kodis T., chirurgia, Wesola 8, (od 8—9 r. i 3—5 pp.).
- Komocki Witold, med. ogóln., Podgórna 28, (od 9—1 w p. i 4—8 w.).
- Konczewski F., med. ogóln., Moskiewska 9, (12—2 pp.).
- Kramnik Ch., choroby kobiece i wewnętrzne, Bogodzielna 40. (od 9—11 r. i 6—7 pp.).
- Kriwoszejew L., choroby nerwowe, Podgórna 5, (od 10—2 pp. i 5—7 pp.).
- Leimbach Ludwik, med. ogólna, Magazynowa 21, (od 8—9 r. i 5—7 pp.).
- Liwszyc G., medycyna, Nowo-Moskiewska, d. własny, (od 8—9 r. i 5—8 w.).
- Lurje M., choroby wewn., kobiece i dziecięce, Zacharzewska 63. (od 9—11 r. i 6—7 pp.).
- Lunc I., choroby wewn., Zacharzewska 89, (od 9—12 r. i 6—7 pp.).
- Makarewicz St., med. ogólna, Gubernatorska 14. (12—2 pp.).
- Malkiewicz Jan, choroby wewn., dziecięce, skórne, Jurjewska 2. (od 10—12 i 5—7 pp.).
- Migaj F., chirurgia, szpital wojskowy, (2—5 pp.).
- Niedźwiedzki Antoni, med. ogóln., zaul. Podgórny 4, (od 8—9 r. i 6—7 pp.).
- Obieziński M., akuszer, Zacharzewska 69. (od 10—12 r. i 4—6 pp.).
- Offenberg Jan, choroby wewn. i dziecięce, Podgórna 7, (od 10—12 r. i 6—7 pp.).
- Olechnowicz Konst., choroby wewn. i weneryczne, Pietropawłowska 66. (4—7 pp.).
- Onienczenko G., choroby wewnętrzne i dziecięce, zaul. Archirejski 5, (5—7 pp.).
- Pólak L., choroby wewn. i dziecięce, Gubernatorska 3, (od 9—11 i 6—7 pp.).

- Pileman Rob., med. ogólna, Magazynowa 39, (od 10—11 r. i 5—7 pp.).
- Połośnik L., choroby wewn., Zacharzewska 40, (od 9—12 r. i 5—7 po poł.).
- Popow A., chirurgja, Prowjantska 13. (4—6 pp.).
- Popow Wl., choroby wewn. i weneryczne, Szyroka 47, (5—7 pp.).
- Pozniak I., choroby wewn. i dziecięce, Zacharzewska 65, (od 9—11 r. i 5—7 pp.).
- Przysiecki Karol, choroby wewnętrzne, Moskiewska 4, (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Reper Adolf, med. ogólna, Zacharzewska 47, (od 10—12 r. i 5—7 pp.).
- Rubinsztejn Jankiel, med. ogólna, Gubernatorska 32, (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Słuczewski Jan, choroby wewn. i zębów, Szeroka 22, (5—7 pp.).
- Sokołow Aleksander, choroby uszu, gardła i nosa, Szpital wojskowy
- Sołomonow S., choroby wewn., gardła, nosa i skórne, Gubernatorska 20, (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Stawrowski Jan, med. ogólna, Moskiewska 30, (9—11 r.).
- Strekolowa E., choroby kobiece, Magazynowa 15, (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Swida Ignacy, choroby wewn. i oczu, Gubernatorska 13, (od 10—12 r. i 6—7 pp.).
- Szabad Jak., akuszerja i choroby kobiece, Gubernatorska 16, (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Szabad F., choroby wewnętrzne, Moskiewska 25, (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Szapiro L., chirurgja, Kojdanowska 11, (9—12 r.).
- Szapiro M., chirurgja, Kojdanowska 11, (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Szik L., choroby gardła, nosa i uszu, Jurjewska 4, (od 9—11 r. i 4—6 pp.).
- Szliomowicz A., okulista, Zacharzewska. d. Polaka, (10—1 pp.).
- Szuberla Jak., choroby wewn. i kobiece, Gubernatorska 36, (od 10—12 r. i 6—7 pp.).
- Taubkin I., choroby wewn. i nerwowe, Preobrażeńska 16, (od 9—12 r. i 5—7 pp.).
- Tarakowicz Wincenty, ostro-zarazn., (zauf. Wasilewski, d. Prószyńskiego, (4—6 pp.).
- Trojanowa-Wasiljewska F., choroby kobiece, Zacharzewska 38, (od 10—12 r. i 5—7 pp.).
- Uljanow F., okulista, Podgórna 52, (od 10—12 r. i 7 pp.).
- Urwancow S., choroby wewn., Bogodzielna, Hotel „Garni“.
- Wejnberg Wilh., choroby wewnętrzne, Szpitalna 27, (6—8 w.).
- Wojniłowicz P., choroby kobiece i chirurg., Preobrażeńska 19, (4—6 pp.).
- Woskresieński M., chirurg., choroby skórne i dziecięce, Sadowa 8.
- Zdanowicz Jan, choroby wewnętrzne, Zacharzewska 103, (5—7 pp.).

Lekarze - dentyści i dentystki.

- Ajzensztad K., Plac katedralny 17.
- Alperowicz L., Zacharzewska 23.
- Aneksztejn Ch., Zacharzewska 35.
- Aneksztejn J., Zacharzewska 35.
- Arkus L., Jurjewska 11.
- Bielous J., Zacharzewska 41.
- Botwinnik E., Gubernatorska 15.
- Botwinnik S., Gubernatorska 6.
- Czarnocki K., Zacharzewska 80.
- Czernomordik S., Lachówka 8.
- Demichowski A., Sierpuchowska 17.
- Elterman Z., Zacharzewska 4.
- Feldman B., Nowo-Rom. 11.
- Firsztejn A., Petersburska 4.
- Fradkin A., Aleksandrowska 11.
- Fiundyler F., Niemińska 20.
- Fundyler Ch., Niemińska 20.
- Gierszman L., Sierpuchowska 11.
- Ginsburg Sz., Plac katedralny 8.
- Gordon S., Aleksandrowska 27.
- Granat A., Targowa 22.
- Grinhaus Ch., Jurjewska 18.
- Gurewicz B., Wileńska 22.
- Icechowska G., Moskiewska 34.
- Kaplan R. D. Pietropawłowska 17.
- Kaplan B., Plac katedralny 9.

Kanter M., Aleksandrowska 12.
Kacnelson A., Pietropawłowska 8.
Kacnelson S., Jurjewska 16.
Klonowski E., Prowjantska, d. Baszyń-
skiego.
Kaufman B., Podgórna 10.
Kuczyński A., Zacharzewski zauł. 8.
Kudzinowicz M., Zacharzewska 55.
Lewin B., Pietropawłowska 13.
Lewinson P., Preobrażeńska 28.
Lurje C., Jurjewska, d. własny.
Magids Cz., Preobrażeńska 14.
Makarewicz M.; Gubernatorska 14.
Matusiewicz R., Kojdanowska 5.
Mazelson J., Zacharzewska 74.
Najkruh L., Nowo-Roman., d. wł.
Napelbaum J., Jurjewska 8.
Nefjach M., Pietropawłowska 24.
Nefjach S., Jurjewska 24.
Neusuchin I., Gubernatorska 10.

Niselson Ch., Plac katedralny 5.
Panc P., Gubernatorska 30.
Przyhorowski M., Siergiejewska 4.
Rajnes I., Podgórna 39.
Rakowszczyk G., Jurjewska 11.
Redel O., Gubernatorska 34.
Rozenal S., Zacharzewska 30
Rubinsztejn A., Gubernatorska 24.
Rubinsztejn W., Zacharzewska, d. wł.
Rudzicki A., Gubernatorska 32.
Sagałowicz W., Gubernatorska 40.
Simanowski B., Nowo-Moskiewska 66.
Smurak J., Podgórna 30.
Sonkin G., Zacharzewska 97.
Staniszewska W., Zacharzewska 47.
Topilska E., Gubernatorska 10.
Turecki L., Zacharzewska 86.
Winnik-Miński, Zacharzewska 56.
Wółkomicz I., Preobrażeńska 15.
Zamkow L., Rakowska 7.

A k u s z e r k i.

Abrosimowa M., Michajłowska 22.
Aleksandrowicz N., Zacharzewska. d.
Kontorowicz,
Ass M., Sierpuchowska 9.
Aszkenazi P., Tatarska 7.
Bejlin E., Kojdanowska 18.
Berman R., Podgórna 6.
Berman L., Przytułek położniczy Tow.
Ochrony kobiet.
Bielous I., Woskresienska 7.
Bielnik Ch., Szkolna 9.
Blitsztejn S., Aleksandrowska 8.
Blumkin S., Gubernatorska.
Bohdanowicz M., Kołomińska 20.
Bohdanowicz S., Kołomińska 37.
Borowik N., Nowo-Zacharzewska. dom
Pilskiej.
Botwinnik Ch., Staro-Miasnicka 1.
Buchsztejn L., Zacharzewska 44.
Cypkin B., Rybny rynek, d. własny.
Cypkin E., Podgórna, d. Fejgina.
Danko O., Kiryjska, d. Gniedow.
Dobriniewska N., Jurjewska 11.
Drejcer I., Nowo-Romanowska 27.
Drejcer M., Zamkowa 20.
Dyskińska, Gubernatorska 30.
Elperyn M., Nowo-Romanowska, dom
Gintowta.
Fajn E., Sierpuchowska 2.
Fajnhauz R., Jurjewska 9.
Gelfond F., Plac katedralny 8.
Ginzburg G.; Bazarna 5.

Ginzburg R., Skobelewska 6.
Ginsin S., Gubernatorska 27.
Golynkier R., Nowo-Romanowska 21.
Goldberg D., Nowo-Romanowska 29.
Gorbaczyk W., Starożewska 18.
Grinberg B., Aleksandrowska 16.
Grinwald M., Jurjewska 24.
Grozowska M., Niemihska 10.
Grufest G., Moskiewska 13.
Gurwicz R., róg Zacharzewskiej i Do-
broczynej 61.
Gurwicz R., Zacharzewska 54.
Gutner R., Kreszezeńska 4.
Jentys A., Gubernatorska 37.
Josielewa - Ferszałowa. Zacharzew-
ska 57.
Kantorowicz S., Policyjna 6.
Kaplan F., Plac katedralny 8.
Kawalerezyk B., Zacharzewska 74.
Kazarnowska C., Gubernatorska 13.
Klebanowa M., Zacharzewska 39.
Klejner G., Sierpuchowska 11.
Krol E., Aleksandrowska 7.
Kwiatkowska E., Zacharzewska 24.
Kublicka S., Michajłowska 15.
Lange A., Kreszezeńska 6.
Landa M., Kreszezeńska 13.
Lewina I., Staro-Miasnicka 14.
Lewin M., 3-ci Szpitalny zauł. 13.
Lewin F., Stróżowska 52.
Liwszyc R., Zamkowa d. Ripsa.
Liwszyc C., Nowo-Lachowska 32.

Lor P., Nowo-Moskiewska 22.
 Łukjanowa O., Michajłowska 29—31.
 Manc Ch., Zacharzewska, dom Hur-
 wicza.
 Marszak E., Nowo-Moskiewska 50.
 Marszak L., Nowo-Romanowska 29.
 Mindel - Wołkomicz R., Preobrażeń-
 ska 15.
 Minkowa G., Targowa, d. Minkesa.
 Mołodkina M., Wesola, d. Przytułku
 położniczego.
 Mołot I., Dobroczyzna 12.
 Morozowska A., Michajłowska 39.
 Muroch P., Staro-Wileńska 3.
 Muszkińska M., Gubernatorska 18.
 Nejjach N., Gubernatorska 34.
 Nikolajewa E., Wesola 8.
 Nisniewicz E., Pietropawłowska 8.
 Nosowicz D., Jurjewska, d. własny.
 Onefator T., Kojdanowska 17.
 Pałeszesz R., Jurjewska 26.
 Peryl D., Gubernatorska 34.
 Pilko E., Nowo-Moskiewska 75.
 Pisarowa E., Michajłowska 39.
 Pisarewska S., Jurjewska 25.
 Plumkin S., Zacharzewska 46.
 Podhud M., Podgórna 20.

Polak F., Nowo-Lachówka 1.
 Protas C., Skobielewska 13.
 Rabinowicz R., Jurjewska—Zawalna 4.
 Rozenblit L., Jurjewska 36.
 Rozenhaus L., Kojdanowska 22.
 Rubinsztejn M., Zasławska 15.
 Rubin S., droga Cnianska, d. Żuchow-
 skiego.
 Rubin (Cejtlin), Skobielewska 10.
 Rudaj Ch., Zacharzewska 86.
 Rudnicka W., Markowska 3.
 Rudnicka Ch., Kreszczeńska 5.
 Rusinowa M., Gubernatorska 30.
 Rymaszewska M., Uborki.
 Sokółowa M., Michajłowska 12.
 Starobinińska D., Sadowa 10.
 Statkiewicz B., Zacharzewska 7.
 Tankowa E., Szpitalna 12.
 Topaz Ch., Preobrażeńska 1.
 Tunik I., 2-gi Szpitalny zauł. 1.
 Turecka R., Nowo-Romanowska 13.
 Utkina S., Moskiewska 34.
 Wajnsztejn E., Nowo-Moskiewska 25.
 Zetel R., Moskiewska 34.
 Zubko N., Białocerkiewna 1.
 Żukowska L., Zamkowa 33.

Lekarze weterynarii.

Bielow D., Wesola 9
 Dybaczewski W., Kołomińska, d. wł.
 Popow W., Kołomińska 6.

Rutkowski K., Michajłowska 2.
 Sereda J., 3-ci Szpitalny zauł. 1.
 Warłamów St., Geiorgjewska 4.

Adwokaci przysięgli.

Ambroszkiewicz E., 1-szy Szpitalny
 zauł. 1.
 Baczymalski B., Kreszczeńska 23.
 Czeusow W., Nikolajewska, d. wł.
 Darowski W., Jurjewska 38.
 Demidecki-Demidowicz, Podgórna 41.
 Dobrowolski St., Bogodzielna 48.
 Hłasko Br., Jurjewska 27.
 Jelec Ludwik, Skobielewska 4.
 Jelski Jan, Podgórna 33.
 Iwaszkiewicz Ed., Magazynowa 30.
 Krzyżanowski A., Kreszczeńska 6.
 Lebiedjew B., Nowo-Zacharzewska róg
 Kołomińskiej.
 Legatowicz Wł., Pietropawłowska 44.
 Maze O., Sierpuchowska 14.
 Mejezyk D., Pietropawłowska 30.

Mietlin I., Dobroczyzna 46.
 Nejjach S., Preobrażeńska.
 Niesłuchowski H., Preobrażeńska 6.
 Okulicz O., Michajłowska 9.
 Ossuchowski B., m. Pińsk, Mińsk. gub.
 Pawlikowski Kaz., Zacharzewska 69.
 Piotrowski Konr., Pietropawłowska 33.
 Ponikwicki T., Pietropawłowska 36.
 Porembski I., Zacharzewska 66.
 Pietrusewicz, Policyjna 2.
 Rogalewicz K., Uborki, d. własny.
 Rozenbaum S., Policyjna 13.
 Sołowjewicz Ch., Zacharzewska 117.
 Szabunia A., Preobrażeńska 30.
 Szapiro D., Zacharzewska 37.
 Węclawowicz Z., Skobielewska, dom
 Czapskiego.

Wierzbicki S., Jurjewska 42.
Witkiewicz I., Pietropawłowska 25.
Wołodkowicz L., Jurjewska 24.
Wołyński S., Zacharzewska 103.

Zagórski I., Podgórna 44.
Załkind I., Zacharzewska 56.
Znaczkowski P., Bazarna 4.
Żyżniewski Olg., Skobelevska, d. wł.

Pomocnicy adwokatów przysięgłych.

Aneksztejn K., Pietropawłowska 22.
Biełostocki G., Michajłowska 2.
Bogdaszewski A., Podgórna 2.
Brodowski L., Zacharzewska 38.
Danilewicz O., Pietropawłowska 46.
Frumkin B., Podgórna 27.
Genin G., m. Borysów, Mińsk. gub.
Ginzburg A., Policyjna róg Jurjew-
jewskiej 13.

Gordziałkowski Konst., Podgórna 14.
Gordziałkowski O., Zacharzewska,
„Odesa”.
Kusztelan B., Podgórna 44.
Lewin B., Pietropawłowska 13.
Nejfach J., Zacharzewska 95.
Osieczimski W., Zacharzewska 65.
Trypecki M., róg Gubernatorskiej i
Nowo-Lachówka.

Obrońcy prywatni.

Achrem - Achremowicz A., Jurjew-
ska 12.
Bejlenson E., Plac katedralny 1.
Czigirow I., Kreszczeńska 4.
Ignatowicz W., Jurjewska 18.
Krejnes J., Plac katedralny 3.

Maszkilejson A., Sierpuchowska 8.
Stankiewicz Wincenty, Plac kate-
dralny 9.
Szajkiewicz G., Skobelevska, d. Czap-
skiego.
Zenowicz Witold, Zacharzewska 65.

Notariusze (rejenci).

Boryczewski, Plac katedralny 3.
Iljaszewicz, Plac katedralny 1.

Malinowski, Plac katedralny 4.
Szczerbaczow A., Gubernatorska 3.

Inżynierowie i budowniczy.

Ancelowicz S., Gubernatorska 10.
Cywiński W., Zacharzewska 80.
Janiszewski G., Zacharzewska 67.
Korzon, Jurjewska, d. własny.
Krasnopolski, Wasilewska, d. Bogu-
szewskiego.
Kryński, Nadbrzeżna, d. Trepki.

Lewin R., Kojdanowska, d. wł.
Kisowski, Zacharzewska, d. własny.
Mrozowski, Podgórna, dom Czap-
skiego.
Załkind I., Zacharzewska 52.
Zieliński St., Zacharzewska, d. wł.

Składy maszyn i narzędzi rolniczych.

Miński Syndykat Rolniczy, Zacha-
rzewska, d. własny.

„Sierp” Obrycki i Kozłowski, Zacha-
rzewska róg Sierpuchowskiej.

Hotele (główniejsze).

„Brussel“ (27 num.), Zacharzewska 77,
od 1 do 5 rb.	rzewska 84, od 60 k. do 3 rb.
50 kop.
„Europa“ (37 num.), Gubernatorska 1,
Polaka. od 1—6 rb.	„Odessa“ (39 num.), Zacharzewska 61,
Rozentala, od 60 kop. do 3 rb.
50 kop.
„Garni“ (49 num.), Bogodzielna róg
Zacharzewskiej, d. Łęskiego.
od 50 kop. do 3 rb.	„Paryż“ (26 num.), Zacharzewska 61,
Pildona, od 50 kop. do 3 rb.
„Nowo-Moskiewski“ (30 num.), Zacha-	„Sutina“ (33 num.), Preobrażeńska 8,
od 50 kop. do 2 rb. 50 kop.

Kościół i duchowienstwo Mińszczyzny.

Dekanat Miński.

Dziekan ks. Michał Majewski i proboszcz kościoła św. Trójcy na Złotej Górze w Mińsku.

Kościół w Mińsku.

- 1) Kościół katedralno-parafjalny pod wezwaniem Imienia Marji, zbudowany przez OO. Jezuitów w 1710 r., a po pożarze przez biskupa Dederkę w r. 1796 odbudowany. Proboszcz ks. Kazimierz Bukraba, wikariusz vac. katechei: ks. Mieczewicz i ks. Krysiak. Kaplica w gmachu Towarz. Dobroczynności, kap. vac.
- 2) Kościół parafjalny pod wezwaniem św. Trójcy na Złotej Górze. Proboszcz ks. M. Majewski. Wikariusz ks. Żółtowski.
- 3) Kościół parafjalny pod wezwaniem św. Szymona i Heleny. Proboszcz ks. Żołądkowski.
- 4) Kalwarja, kościół filjalny murowany. Kapelan ks. Antoni Łazarewicz.

W powiecie Mińskim.

- 1) Wołczkiewicze, kościół murowany, proboszcz ks. Józef Zelbo. Kaplice: Przyłuki, Horodyszcze.
- 2) Annopol, kościół drewniany, proboszcz ks. Józef Zelbo. Kaplice: Sabuni i Zamość.

- 3) Kamień, kościół parafjalny drewniany, zbudowany w 1676 roku pod wezwaniem św. Piotra i Pawła, proboszcz ks. Jan Zarako-Zarakowski.
- 4) Iwieniec, kościół filjalny, kapelan ks. Jan Kazilewicz. Kaplice: Dutków, Pokuć, Naborowszczyzna, Kulske.
- 5) Pierszaje, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Stanisław Zamojtuk.

Dekanat Nadniemański.

Dziekan ks. Bronisław Świrszczewski, proboszcz w Kojdanowie.

Kościół.

- 1) Kojdanów, kościół parafjalny drewniany, zbudowany w 1439 r., proboszcz ks. Świrszczewski. Filja Wiazyń. Filjalista ks. Bronisław Orlicki. Kaplice: Stańków, Horbuzów, Norejsk, Rabil i Skorodeńsk.
- 2) Świerżeń, kościół parafjalny murowany, proboszcz ks. Ksawery Jasiński. Filja Prusinowo. Kaplica Horodecka.
- 3) Uzda, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Wiktor Zienkiewicz. Kaplice: Talkoczewicze, Kuchcie, Uzda, Rabinówka i Staryń.
- 4) Rubieżewicze, proboszcz ks. Miłaszewski.

Dekanat Borysowski.

Dziekan ks. Józef Hurko.

Kościół.

- 1) Borysów, kościół parafjalny murowany, proboszcz ks. Józef Hurko. Kaplice: Kalwarja i Lubotowszczyzna.
- 2) Dokszyce, kościół parafjalny drewniany z 1608 r., proboszcz ks. Ignacy Radzwiłło. Kaplice: Dokszyce. Zamosze i Zaszcześlńska.
- 3) Dziedziłowice, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Franciszek Wyleżyński. Kaplice: Mstůż i Chotajewice.
- 4) Ziembin, kościół parafjalny murowany, proboszcz ks. Jan Krukowski.
- 5) Korzeń, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Heronim Limbo.
- 9) Łohojsk, kościół parafjalny murowany, proboszcz ks. A. Gedroń.
- 7) Okołów, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Jerzy Maciewicz.
- 8) Chołopienice, kościół parafjalny murowany, proboszcz ks. Franciszek Biekołów.

Dekanat Ihumeński.

Dziekan ks. W. Tomaszewski.

Kościół.

- 1) Berezyna, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Tomaszewski dziekan.
- 2) Błot, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Maciej Wojtekunas.
- 3) Ihumeń, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Jan Kucharski.
- 4) Koroleszczewice, kościół parafjalny drewniany, proboszcz ks. Wiktor Kulukas.
- 5) Sarafin, kościół parafjalny drewniany, proboszcz z. m. ks. Wojtekunas.

Dekanat Bobrujski.

Dziekan ks. Jan Krasowski.

Kościół.

- 1) Bobrujsk, kościół murowany, proboszcz ks. Jan Krasowski. Wlkary i kapelan gimnazjum ks. Jan Breczko.
- 2) Hłusk, kościół murowany, proboszcz ks. Wł. Issajewicz.
- 3) Świsłocz, kościół drewniany, proboszcz ks. Kaz. Kiedrzyński.
- 4) Chromiec, kościół drewniany, proboszcz ks. Jan Pawłowicz.

Dekanat Mozyrsko-Rzeczycki.

Dziekan ks. Henryk Humnicki.

Kościół.

- 1) Mozyrz, kościół drewniany, proboszcz ks. H. Humnicki. Wlkarczy i kapelan ks. Witold Iwicki.
- 2) Kopatkiewicze, kościół drewniany, proboszcz ks. Augustyn Juchno.
- 3) Pietryków, kościół drewniany, proboszcz ks. Adam Suchwałko.
- 4) Ostrohladowicze, kościół drewniany, proboszcz ks. Julian Ławrynówicz.
- 5) Rzeczyca, kościół murowany, proboszcz ks. Kazimierz Lipiński. Filja—Łojew. Kaplica w Rzeczyce i dwie w Łojowie.

Dekanat Piński.

Dziekan ks. Stanisław Wojtik.

Kościół.

- 1) Dawidgródek, kościół parafjalny, proboszcz ks. Stanisław Kielbasa.

W powiecie Pińskim.

- 2) Lubieszów, kościół murowany, proboszcz ks. Stefan Wojnowski. Filja—Lubieszów.

- 3) Pińsk, kościół murowany, proboszcz ks. Stanisław Wojtk. Wikary ks. Michał Dolecki. Kapelan ks. Antoni Jeleński. Filje: Pokomunistów, Łuminiec, Ossowo i Telechany.
- 4) Lahiszyn i Łachwa, kap. ks. Franciszek Grabowski.
- 6) Starczyce, kościół drewniany, proboszcz ks. Franciszek Perek-szlis.
- 7) Tymkowiec, kościół drewniany, proboszcz ks. Tadeusz Oskierko.

Dekanat Nowogródzki.

Dziekan ks. Leopold Mackiewicz.

Kościoły.

Dziekan ks. Janukowicz.

Kościoły.

- 1) Kopył, kościół murowany, proboszcz ks. Józef Znosko.
- 2) Kleek, kościół murowany, proboszcz ks. W. Paszkiewicz.
- 3) Niedźwiedzie, kościół parafjalny, proboszcz ks. Jan Ejsymont.
- 4) Nieśwież, kościół murowany, proboszcz ks. Janukowicz. Wikary ks. Franc. Pilarowicz.
- 5) Słuck, kościół murowany, proboszcz ks. Stanisław Rokosz. Kapelan ks. Jan Grodys. Filja—Urzece.
- 1) Woroncza, kościół murowany, proboszcz ks. Antoni Symowicz.
- 2) Wsielub, kościół murowany, proboszcz ks. Fr. Uliński.
- 3) Darew, kościół drewniany, proboszcz ks. Bolesław Jagiełłowicz.
- 4) Kroszyn, kościół parafjalny, proboszcz ks. Bronisław Stefanowicz.
- 5) Nowamysz, kościół murowany, proboszcz ks. Antoni Ganicz.
- 6) Nowogródek, kościół murowany, proboszcz ks. L. Mackiewicz. Wikary ks. Kaz. Jurszan. Filja—Nowogródzka.
- 7) Połoneczka, kościół drewniany, proboszcz ks. Józef Olszewski.

W niniejszym kalendarzu na stronie 30 u góry w tablicy świąt ruchomych według starego stylu omyłkowo podano święta na 1912 i 1913 rok, zamiast których należy za prawdziwe uważać następujące:

Rok.	Popielec.	Wielkanoc.	Zielone Świątki.	Boże Ciało.	Niedziela 1-a adwentu.
1912	8 lutego.	25 marca.	13 maja.	24 maja.	2 grudnia.
1913	27 lutego.	14 kwietnia.	2 czerwca.	13 czerwca.	1 grudnia.

Omyłkowo również podano liczbę niedziel po świątkach na stronie 18 według starego stylu wydrukowano 5-ta po świątkach: powinno być 3-cia i tak wszystkie liczby.

Co czytać.

„Kurjer Wileński“. Duży dziennik dla Litwy i Rusi wychodzi codziennie i kosztuje z przesyłką pocztową rocznie 10 rb. Adres: Wilno, Plac Katedralny Nr. 4.

„Gazeta Codzienna“, dziennik wychodzi w Wilnie i kosztuje z przesyłką pocztową 4 rb. rocznie. Adres: Wilno Dominikańska 4.

„Dziennik Powszechny“ wychodzi w Warszawie i kosztuje rocznie z przesyłką pocztową 7 rb. 20 kop. Adres: Warszawa, Warecka Nr. 15.

„Gazeta Świąteczna“, tygodnik, kosztuje z przesyłką rocznie 3 rb. Adres: Warszawa, Ś-to Krzyżka Nr. 2.

„Zorza“ tygodnik dla wsi i miast wychodzi w Warszawie i kosztuje rocznie z przesyłką pocztową 4 rb. Adres: Warszawa ul. Warecka Nr. 14.

„Przyjaciel“, tygodnik wychodzi w Wilnie i kosztuje rocznie z przesyłką pocztową 2 rb. 50 k. Adres: Wilno, Dominikańska Nr. 4.

„Posiew“, tygodnik, kosztuje z przesyłką pocztową rocznie 2 rb. 50 k. Adres: Warszawa ul. Piękna Nr. 1.

„Głos Ludu“, tygodnik, kosztuje z przesyłką pocztową rocznie 3 rb. Adres: Częstochowa, Aleja N. M. P. Nr. 38.

„Jutrzenka“ tygodnik, kosztuje z przesyłką pocztową rocznie 3 rb. Adres: Wilno, Zaulek Oranżeryjny.

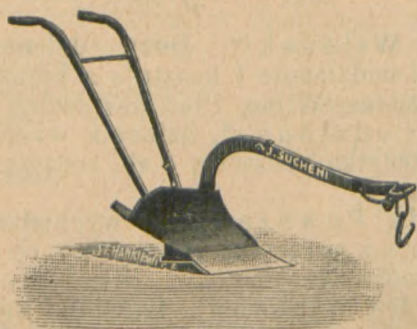
„Słowo i Czyn“ miesięcznik, poświęcony odrodzeniu duchowemu, kosztuje rocznie z przesyłką 3 rb. Adres: Wilno, Mostowa Nr. 12.

„Pobudka“ miesięcznik dla uczącej się młodzieży wychodzi w Wilnie i kosztuje rocznie z przesyłką pocztową 2 rb. 50 kop. Adres: Wilno ulica Botaniczna Nr. 9.

„Вѣра и Жизнь“, katolicki miesięcznik po rosyjsku rocznie 2 rb. Adres: Petersburg, Mała-Masterska 9 m. 13.

„Dzwonek Częstochowski“ miesięcznik, kosztuje rocznie z przesyłką 4 rb. Adres: Częstochowa, Jasna Góra.

„Rodzina Seraficka“ miesięcznik, poświęcony sprawom i życiu świeckich tercjarzy. Kosztuje rocznie z przesyłką pocztową 2 rb. Adres: Warszawa Warecka Nr. 15.

MIŃSKI SYNDYKAT ROLNICZY

poleca
znane ze swej dobroci

Pługi **Sucheniego**

Młocarnie i maneże **Wolskiego**

Żniwiarki **Mak-Kormika**

Brony sprężynowe **Osborna**
i

wszelkie maszyny i narzędzia.
gospodarskie.

CENY NIZKIE.

Skład posiada filje w Orszy i Pińsku.

Adres dla listów:

MIŃSK Gub.: SYNDYKAT ROLNICZY.

Mińskie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu

ZAŁOŻONE W ROKU 1874

ZACHARZEWSKA Nr. 59 DOM WŁASNY.

Złatwia wszelkie operacje bankowe.

Wynajmuje kasetki (Safes) dla przechowywania walorów i dokumentów w specjalnie zbudowanym opancerzonym skarbcu.

„NAUKA“

Skład podręczników szkolnych, materiałów
piśmiennych, rzeczy artystycznych
i farb.

Zofji Czerniewskiej

MIŃSK LIT.

ul. Zacharzewska 55. Telefon 312.

(w pobliżu Syndykatu).

Poleca różnego rodzaju farby, książki rachunkowe i gospodarskie.

Poleca podręczniki używane w miejscowych zakładach naukowych i szkołach ludowych, oraz duży wybór materiałów kancelaryjnych, pochodzących z krajowych fabryk, farb i rzeczy artystycznych.

Towar wyborowy.

Opakowanie bezpłatne.

Ceny umiarkowane.

MIŃSK LIT.

ul. Kreszczeńska, d. Pora-
zińskiej № 9.

JEDYNY POLSKI ZAKŁAD
KAMIENIARSKI

MICHAŁA GRUNDONA

istnieje od r. 1794.

Pomniki gotowe i na obstatu-
nek ze szwedzkiego granitu i
labradoru, a także z labradoru
kijowskiego i wołyńskiego, z
marmuru, piaskowca i miej-
scowego kamienia.

POPIERAJCIE SWOICH.

Towarzystwo „SIERP“

MIŃSK Lit.

Zacharzewska ul. d. D-ra Fiodorowicza.

::

SKŁAD MASZYN, NARZĘDZI ROLNICZYCH, NASION
i NAWOZÓW SZTUCZNYCH.

Towar gwarantowanej dobroci.

Ceny najniższe.

Wyrób Litewskich wędlin maszynami Elektrycznymi

K. A. GINTERA

Egzystuje od 1880 roku.

Mińsk lit. ul. Zacharzewska d. własny № 50

Sprzedaż hurtowa i detaliczna.

Skład Win i Sklep spożywczy

HELENY BÓJKO

Egzystuje od 1892 roku.

MIŃSK lit., ul. Zacharzewska, na przeciw nowego kościoła.

Filja: ul. Aleksandrowska d. Hurwicza.

Poleca się: najprzedniejsze Wina Węgierskie, Hiszpańskie, Bordoskie i Krymskie. a także zagraniczne i krajowe Koniaki, Likieri, Rummy i Wódki.

Zawsze świeże towary kolonialne, Gastronomiczne i Cukiernicze w najlepszych gatunkach.

Ceny hurtowe.—Proszę przekonać się na miejscu.

OSZCZĘDNA.

Ż o n a (z przymileniem): Mężusiu, masz żonczkę oszczędną. Odłożyłam z tych pieniędzy, coś mi je dał na dom, trochę grosza i dziś pojedziemy wybrać jesienne okrycie. (Z nowem przymileniem). Mężus ma gust, więc mi pomoże...

M a ż (zachwycony): Ależ pomoże, pomoże, nawet dołoży, koteczku, jeśli ci co zabraknie... A dużoś oszczędziła?

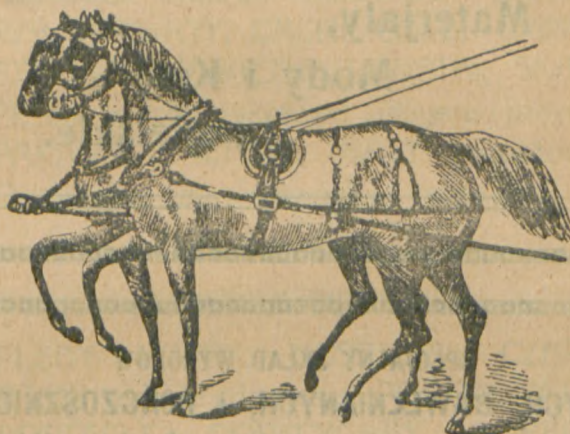
Ż o n a: Och... na dorożkę...

JEDYNY ZAKŁAD CHRZEŚCJAŃSKI
J. Maciejewskiego

MIŃSK LIT.

ulica Zacharzewska d. Prószyńskiego

(vis à vis hotel „Odessa“).

Siodła,

Zaprzęgi

Angielskie,

Krakowskie,

Ruskie i t. d.

Posiada na składzie oraz przyjmuje obstalunki takowych.

TOREBKI, WALIZY, KUFRY i WSZELKIE PODRĘCZNE
ARTYKUŁY.

Wykonanie robót sumienne, tanie i prędkie.

Firma eg. od 1905 r.

F. Starzycki

MAGAZYN KRAWIECKI

MIŃSK LIT.

Gubernatorska, dom Zarządu miasta.

Materiały,

Mody i Krój

angielskie.

SPECJALNY SKŁAD WYROBÓW

LNIAŃYCH, BAWELNIAŃYCH, i POŃCZOSZNICZYCH

Towarzystwa akc. zakładów Żyrardowskich

HIELEGO i DITRICH A

pod nazwą:

Skład wyrobów żyrardowskich

I. L. LIMONE

Mińsk lit. ul. Gubernatorska d. Przyjemskiego № 17.

Poleca wszystkie wyroby fabryk Żyrardowskich po rzeczywistej
cenie fabrycznej, bez targu.

Bielizna gotowa, i przyjęcie obstalunków, które wykonywują się
szybko i sumiennie.

Józef Zachar

w Mińsku litewskim, ul. Gubernatorska.

POLECA Z PIERWSZORZĘDNYCH ZAGRA- NICZNYCH FIRM:

KOSZULE frakowe i kolorowe, KOŁNIE-
RZE, KRAWATY, CACHE COLL, SPINKI,
SZELKI, RĘKAWICZKI, CHUSTKI, SKAR-
PETKI, wyroby trykotowe Jaegera i innych.
PARASOLE, LASKI, BATY powozowe.
Oryginalne Amerykańskie maszynki do
golenia „GILLETE“.

ARTYKUŁY PODRÓŻNE:

PLEDY, KUFRY, NESESERY, CZAPKI
PASKI męskie i damskie. PORTMONETKI,
PORTFELE, PORTCYGARY. TOREBKI
damskie ręczne. WACHLARZE, POŃCZO-
CHY, GRZEBIENIE, SZCZOTKI, NESE-
SERY DO RÓBÓT, ALBUMY i RAMKI
do fotografii.

PERFUMERJE zagranicznych fabryk.
KRYSTAŁY, BIŻUTERJE.

PRZYBORY do pisania.

FIGURY brązowe, terakotowe i porcela-
nowe i t. p.

Walerjan Pąckiński

NAJWIĘKSZY WYBÓR ORYGINALNYCH ANGIELSKICH
MATERJAŁÓW DLA ZAMÓWIEŃ.

Duży wybór gotowych palt i ubrań.

Ceny przystępne, krój wykwintny.

Jedyny w tym rodzaju Magazyn w Mińsku lit.

Ulica Zacharzewska № 69 d. Landau.

DOM BANKOWY

M. POLLACK X. WEJSSBREM

w MIŃSKU Lit.

DOKONYWA WSZELKIEGO RODZAJU BANKO-
WYCH OPERACJI.

WAŻNE DLA CHLEBODAWCÓW i PRACOWNIKÓW!!!

Polecam bezinteresownie wszelką uczciwą pracę rodaków.
Zgłaszać się tylko listownie z załączeniem: marki na od-
powiedź, poręczenia kapłana o moralności chrześcijań-
skiej i fotografii współczesnej, adresując:

Użlany Mińsk gub., majątek Zamość, **ALEKSANDER JELSKI.**

J. CUKIERMAN =====

===== **i M. A. BRAUDE**

MIŃSK GUB.

Gubernatorska ulica, dom własny.

Adres dla teleg.: „Cukermanbraude“. Tél. Nr. 57.

— :: —

1) Dom Bankowy załatwia wszelkie operacje bankowe, kupuje i sprzedaje procentowe i dywidendowe walory, wydaje na nie pożyczki, ubezpiecza wygrywające bilety od wylosowania i t. p.

2) Agentura Moskiewskiego Ziemskiego Banku na Mińską, Mohylowską i Witebską gubernie. Przyjmuje ogłoszenia o zastawie nieruchomości na rachunek banku, terminowe wypłaty i przedterminowe umarzania, wypłaca wylosowane listy zastawne i kupony listów zastawnych.

3) Główna Agentura Rosyjskiego Towarzystwa Ubezpieczeń na Mińską, Mohylowską i Witebską gubernie.

KSIEGARNIA KATOLICKA

Józefy Słowińskiej

Poleca do sprzedaży hurtowej i detalicznej wszelkiego rodzaju książek do nabożeństwa, rozmyślania, broszury religijne i powieściowe i różne elementarze.

Zagraniczne **brewiarzyki**, **manualiki**, **choraliki** i **officjum tercjarskie**.

Najładniejsze książki do nabożeństwa wydane w Krakowie: **Kwieciek seraficzny**, **Sam na sam z Panem Jezusem**, **Oto ja służebnica**, **Ogień miłości**, **Najświętsza Rodzina** i inne.

Dziesięcinne książki do nabożeństwa od 10 kop. i drożej.

Roczniki Straży z opisem kościoła katedralnego w Mińsku, **Diecezji mińskiej** i kościoła **Złotogórskiego**, za dwa roczniki razem z przesyłką pocztową cena 2 rb.

Duży wybór różnej wielkości **krzyżów stojących**.

Obrazy religijne różnej wielkości, zwyczajne i paryskie.

Obrazki książkowe, **medaliki** i **obrazki** pierwszej komunji św.

Medalik-szkaplerz aluminiowe i srebrne różnych wielkości. **Łańcuszki** metalowe i srebrne. **Krzyżyki** i **medaliki** do zawieszenia na szyi zwyczajne srebrne i złote.

Różańce różnej wielkości i gatunku począwszy od 90 k. za tuzin.

Obrazy oprawne w tanich i droższych ramach.

Hurtowe ceny bardzo tanie i dla wszystkich przystępne. **Opakowanie** bezpłatne. **Przesyłka** po cenie kosztu. **Obstaunki** wykonywa się natychmiast.

Adres: **Mińsk gub. Bogodzielna № 48 m. 5.**
Szkrzynka pocztowa № 16.

Gwiazda Zaranna

Jest to piśmko religijno-moralno-społeczne, wychodzące przed pierwszym każdego miesiąca, objętości 24 stron w okładce i kosztuje rocznie za jeden egzemplarz z przesyłką pocztową 1 rubla, biorącym conajmniej 30 egzemplarzy pod jedną opaską—rocznie tylko 15 rub.

GWIAZDA ZARANNA służy przedewszystkiem rozpowszechnianiu gruntowego nabożeństwa do Matki Boskiej przez rozkrzewianie nabożeństwa Różańcowego.

GWIAZDA ZARANNA pisana jest stylem popularnym, podaje każdomiesięczną intencję Apostoła Modlitwy, którą to intencję najwięcej zapracują kółkom Żywego Różańca, podaje intencje niektórych poszczególnych kółek, zamieszcza krót-

kie a treściwe artykuły odnoszące się do cześci Matki Najświętszej; w sposób przystępny tłumaczy prawdy Wiary naszej świętej; podaje wskazówki i rady, jak żyć i myśleć po katolicku; powiadamia o tem, co ważniejszego zaszło w świecie w związku ze sprawami Wiary św. i Kościoła katolickiego; opowiada ciekawe szczegóły cudów zdziałanych za przyczyną Matki Najświętszej i w końcu w „rozmałościach“ podaje niewinne rozrywki.

GWIAZDĘ ZARANNĄ za rok 1911 w niedużej ilości, z 3-ma dodatkami, zbroszowaną razem, można nabyć po 1 rb. z przesyłką pocztową za egzemplarz. Kto by chciał zapoznać się z tem piśmkiem, może prosić o wystanie bezpłatnie numeru okazowego.

Adres Redakcji: Mińsk gub. Skrzynka pocztowa № 16.

BANK Rusko - Azjatycki

Główny zarząd w Petersburgu.

ODDZIAŁ w MIŃSKU Gub.

PLAC KATEDRALNY D. WŁASNY.

Przyjmuje depozyty ZWYCZAJNE, TERMINOWE i na RACHUNEK bieżący.

Przyjmuje do przechowania papiery procentowe.

Dyskontuje WEKSLE wylosowane, BILETY i KUPONY.

Wydaje pożyczki pod zastaw papierów procentowych i dokumentów towarowych.

Kupuje i sprzedaje WEKSLE zagraniczne, PAPIERY procentowe, CZEKI, KUPONY i t. p.

Wydaje PRZEKAZY i AKREDETYWY na wszystkie miasta Rosji i zagranicy.

Przyjmuje w KOMIS dla inkasso WEKSLE, KWITY kolejowe, FRACHTY i inne różne dokumenty wartościowe.

Oplaca terminowe KUPONY.

Asekuruje pożyczki premjowe od wylosowania i przyjmuje zlecenia na kupno i sprzedaż WALORÓW na giełdach stołecznych.

Dla przechowania PAPIERÓW PROCENTOWYCH i innych WARTOŚCIOWYCH PRZEDMIOTÓW, wynajmuje szkatuły w specjalnie urządzonym skarbcu (Safes).

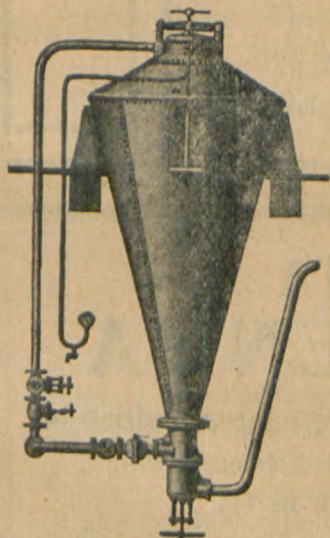
H. Janiszewski INŻYNIER.

ZAKŁADY MECHANICZNE, KOTLARSKIE
I MIEDZIANO-KOTLARSKIE.

BIURO TECHNICZNE I BUDOWLANE.

Fabryka: Mińsk gub. Plac Koszarski. Telefon 284.
Zarząd: ul. Zacharzewska 67.

Kompletne urządzenia, przeróbka i remont: młynów, fabryk do wyrobu kasz (krup) jęczmiennych, gryczanych i jaglanych, gorzełń, rektyfikacji, krochmalarni, tartaków, fabryk tektury według najnowszych systemów.

TURBINY wodne amerykańskie.
TRANSMISJE najnowszego amerykańskiego systemu. **MASZYNY** i kotły parowe, motory naftowe, pompy do studni kopanych i artezyjskich dla celów przemysłowych, i rolniczych od najmniejszych do największych wymiarów, **PIŁY CYRKULARNE** do rozpiłowywania długich kłocy na deski, krokwie,łaty i t. p. **GONCIARKI** i **HEBLARKI** do drzewa. **KUŹNIE** dla gospodarstw wiejskich.

SUSZARNIE do krochmalu, owsa, jarzyn, tektury własnego pomysłu. **EKONOMICZNE** paleniska do kotłów parowych do torfu, trocin i drzewa.

ARTYKUŁY TECHNICZNE:

Armatury, rury, fasony, smary do maszyn, pasy, piły cyrkularne, podłużne i do terek krochmalniczych, blachy dziurkowane i sita do krochmalarni i młynów, stal, pilniki, bory, świdry i wszelkie inne narzędzia ślusarskie i stolarskie, kieszki gumowe i parciane, azbest tektura i pakunki wszelkich rodzaj.
Projekty, plany, kosztorysy.

Najtańsze i największe pismo tygodniowe z obrazkami i bezpłatnymi dodatkami.

„PRZYJACIEL”

Pożyteczne dla wszystkich

CENA.

Rocznie . . 2 r. 50 kop.

Półrocznie . 1 „ 25 „

Kwartalnie . 65 „

Adres Redakcji:

Wilno, ul. Dominikańska № 4.

GAZETA CODZIENNA

Wychodzi codziennie, nie wyłączając poniedziałków

Wilno, Dominikańska № 4. Telefon № 951.

Skrzynka pocztowa № 111.

REDAKCJA OTWARTA od godziny 12 — 1 po południu.

Administracja otwarta codziennie od 10 — 6 wiecz.,
w niedzielę od 1—2 w poł.

Prenumerata w Wilnie: rocznie rb. 3.—50 k., półrocznie rb. 1. — 80 k.,
kwartalnie 90 k., miesięcznie 30 k., za odnośnienie do domu rocznie
50 kop. Z przesyłką pocztową 4 rb., półrocznie 2 rb., kwart. 1 rb.,
miesięcznie 40 k. Zmiana adr. poczt. 20 k.

Mińskie Towarzystwo WZAJEMNYCH UBEZPIECZEŃ ROLNYCH

założone w 1900 roku

ubezpiecza wszelkiego rodzaju
nieruchomości i ruchomości

W GUBERNIACH:

GRODZIENSKIEJ, KOWIEŃSKIEJ, MOHYŁOWSKIEJ, MIŃSKIEJ,
WILEŃSKIEJ I WITEBSKIEJ

i posiada obecnie przeszło **4.200** stowarzyszonych, ubezpieczających się na sumę **51.000.000 r.**

Kapitały T-wa w okrągłych cyfrach:

zasobowy	520.000 rubli
rezerwa premji	165 000 rubli

Ubezpieczeni sami decydują, na walnych zgromadzeniach, o najważniejszych sprawach przedsiębiorstwa, oraz dzielą między sobą każdorazowe zyski.

W miarę wzrostu kapitału zasobowego stali członkowie Towarzystwa otrzymują stopniowe ulgi z opłat rocznych. Pierwsza taka ulga za 10-letnie ubezpieczenie w ilości 10% z taryfy została wprowadzoną od 1 stycz. 1911 r.

Zarząd w Mińsku, ul. Zacharzewska 59.

Przy Dyrekcji istnieje reprezentacja Warszawskiego T-wa wzajemnych ubezpieczeń „Ceres“ od gradobicia.

Największa w Europie

szkoła kroju i szycia ubrań damskich i dzieci-
ninnych, bielizny i modelowania

prof. K. LEWAŃSKIEGO

Dyrektora i założyciela przeszło 200 szkół w kraju i zagranicą. Mistrza cechu Warszawskiego. Przedstawiciela paryskiej Akademii Mód. Kierownika kursów kroju przy Warszawskim muzeum Rzemiosł, nagrodzonego „Grand Prix” krzyżami honorowymi, wielkimi złotymi medalami i t. p.

Jedyna szkoła w kraju dająca gwarancję na otrzymanie posady i mająca prawo wydawać: patenty cechowe, świadectwa, dyplomy nauczycielskie, dyplomy paryskiej Akademii z prawem otwierania szkół, pracowni i t. p.

Na egzamina do szkół K. Lewańskiego przyjeżdżają mistrze lub mistrzynie cechu Warszawskiego. Zapisy uczenie przyjmują codziennie wszystkie szkoły:

**Centralna szkoła na Litwie i zarząd oddziałów
Wilno, Wielka 27 (nad księgar. Zawadzkiego).**

Adresa główniejszych oddziałów:

MIŃSK Lit. Zacharzewska 34.

MOHYŁÓW, Doleprowski prosp. d. Baka.

DYNEBURG, Dworzańska 48.

RZEŻYCA d. Kościelny.

BOBRUJSK, Kościelna d. Kaniowskiego.

HOMEL, Rumiancewska d. Niemczenko.

ŻYTOMIERZ, W. Berdyczowska 19.

i w wielu innych miastach i miasteczkach.

Dla inteligentnych oddzielna sala.

Dla przyjezdnych — pensjonat przy szkole.

Formy bibułkowe ostatniej mody, manekiny i żurnale.

Szczegółowy program na żądanie bezpłatnie.

WILNO
LITWA
1914

**Księgarnia, skład nut i materiałów
piśmiennych**

W. Makowskiego

w Mińsku lit. Zacharzewska 64, telefon 499.

zaopatrzona w książki ze wszystkich gałęzi wiedzy:

Teologii, Beletrystyki, Filozofji, Historji, Nauk
przyrodniczych, Etyki, Medycyny,
Wychowania.

Książki obrazkowe dla dzieci i młodzieży.

Podręczniki szkolne rosyjskie i polskie używane we wszystkich
zakładach naukowych. Książki ludowe.

KSIĄŻKI DO NABOŻEŃSTWA od 5 kop. do najwy-
kwintniejszych, opraw. w kość słoniową.

**DZIAŁ GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO. REGISTRA
GOSPODARSKIE.**

GRY PEDAGOGICZNE.

NUTY

na fortepian, do śpiewu, oraz na różne instrumenta
w wielkim wyborze.

NOWOŚCI OTRZYMUJE BEZWŁOCZNIE.

CZYTELNIA w polskim i francuskim językach.

Skład materiałów piśmiennych, zaopatrzone wyczer-
pująco we wszelkie artykuły biurowe i kancelar.

GALANTERJA PIŚMIENNA.

Wszelkie zamówienia z prowincji uskutecznią się możliwie
bezwzględnie odwrotną pocztą.

Prenumerata pism krajowych i zagranicznych
po cenach redakcyjnych.

4551

CZASOPISMA

1912

Grand Café

w MIŃSKU

ulica Zacharzewska, gmach Towarzystwa
Wzajemnego Kredytu.

**Nowootworzona wielka kawiarnia
wraz z cukiernią i restauracją.**

OSTATNIE SŁOWO
KOMFORTU
i ELEGANCJI.

DZIENNIKI
i ILLUSTRACJE
z CAŁEGO ŚWIATA.

WIECZOREM
GRYWA
DOBOROWA
ORKIESTRA.

Zakład otwarty do godziny 1-ej w nocy.